Paolo Coelho

Paolo Coelho

DIAVOLUL ŞI DOMNIŞOARA PRYM

Crimă sau ritual de sacrificiu? Străinului îi este indiferent. Oricare ar fi victima, el îşi va respecta promisiunea. Oamenii din mica localitate unde nu se întâmplă nimic sunt puşi în faţa unei opţiuni. Iar în sat nu sunt mai mult de trei inşi care „dorm singuri”: preotul, tânăra domnişoară Prym şi bătrâna Berta. Cine va fi ales?

Istoria unui om este istoria întregii omeniri. Istoria unui sat este istoria oricărui loc de pe pământ. Binele seamănă perfect cu răul şi răul scoate la iveală ce e bun în om. Îngerului păzitor i se întâmplă să adoarmă, spre bucuria diavolului păzitor, în mica aşezare a cărei linişte a fost distrusă de un străin ciudat, barmaniţa hotelului, domnişoara Prym, are multe de rezolvat şi o singură săptămână la dispoziţie.

O, Mărie cea zămislită fără de prihană, roagă-te pentru noi, cei care ne îndreptăm către Tine.

Amin.

Şi l-a întrebat un fruntaş, zicând:

Învăţătorule bun, ce să fac ca să moştenesc viaţa cea de veci?

Iar Isus i-a zis:

Pentru ce mă numeşti bun?

Nimeni nu este bun, decât unul Dumnezeu.

LUCA, 18, 18-19

NOTA AUTORULUI.

Prima legendă despre Scindare ia naştere în Persia antică: după ce a creat universul, zeul timpului îşi dă seama de armonia din jurul său, dar simte că-i lipseşte ceva foarte important – un tovarăş cu care să se bucure de toată frumuseţea aceea.

Vreme de o mie de ani se roagă să aibă un fiu. Istoria nu spune cui i se roagă, dat fiind că el însuşi e stăpân atotputernic, unic şi suprem; cu toate acestea se roagă şi, în cele din urmă, rămâne însărcinat.

Văzându-şi dorinţa înfăptuită, zeul timpului e cuprins de căinţă, conştient fiind că echilibrul lucrurilor era cum nu se poate mai fragil. Dar e prea târziu – copilul este pe drum. Tot ce mai poate face cu lamentările sale este ca pruncul pe care-l purta în pântece să se scindeze în doi.

Legenda povesteşte că, aşa cum din rugăciunea zeului se naşte Binele (Ormuzd), din căinţa lui se naşte Răul (Ahriman) – fraţi gemeni.

Îngrijorat, el rânduieşte totul astfel încât Ormuzd să iasă primul din pântecele său, dominându-şi fratele şi evitând ca Ahriman să dea de furcă universului. Cum însă Răul e isteţ şi capabil, el izbuteşte la ceasul naşterii să-l îmbrâncească pe Ormuzd şi apucă să vadă cel dintâi lumina stelelor.

Consternat, zeul timpului se decide să creeze aliaţi pentru Ormuzd: face să ia naştere rasa umană care va lupta împreună cu el pentru a-l domina pe Ahriman şi a evita ca acesta să pună stăpânire pe toate.

În legenda persană, rasa umană se naşte ca aliată a Binelui şi, potrivit tradiţiei, ea va triumfa în cele din urmă. Altă istorie despre Scindare va apărea însă cu multe veacuri mai târziu, de astă dată într-o versiune opusă: omul ca instrument al Răului.

Cred că mai toţi ştiu ce vreau să spun: un bărbat şi o femeie stau în grădina Raiului şi se bucură de toate desfătările imaginabile. Există o singură interdicţie – cuplul nu va putea cunoaşte niciodată ce înseamnă Binele şi Răul.

Domnul atotputernic a spus (Fac, 2:17): „iar din pomul cunoştinţei binelui şi răului să nu mănânci”.

Şi într-o bună zi se iveşte şarpele, asigurându-i că această cunoaştere e mai importantă chiar decât raiul şi că trebuiau să intre în posesia ei. Femeia refuză, zicând că Dumnezeu i-a ameninţat cu moartea, dar şarpele garantează că nu se va întâmpla nimic asemănător: dimpotrivă, în ziua când vor şti ce înseamnă Binele şi Răul, vor fi egali cu Dumnezeu.

Convinsă, Eva mănâncă din fructul interzis şi-l împarte şi cu Adam. Din clipa aceea, echilibrul originar al Paradisului se destramă, iar cei doi sunt izgoniţi şi blestemaţi. Există însă o frază enigmatică rostită de Dumnezeu şi care-i dă dreptate şarpelui: „Iată, Adam s-a făcut ca unul dintre noi, cunoscând binele şi răul.”

Nici în acest caz (după cum nici în cel al zeului timpului care se roagă pentru ceva, deşi el e stăpânul absolut), Biblia nu lămureşte cu cine anume stă de vorbă Dumnezeul unic şi – admiţând că este unic – de ce spune „unul dintre noi”.

Oricum ar fi, rasa umană e osândită încă de la început ca în eterna Scindare să evolueze între cele două contrarii. Şi la fel şi noi, pradă aceloraşi îndoieli ca şi strămoşii noştri; cartea de faţă are drept scop să abordeze această temă apelând, în unele momente ale intrigii, la unele legende cu acest subiect şi răspândite pe toată faţa pământului.

Cu Diavolul şi domnişoara Prym am încheiat trilogia Şi în ziua a şaptea…, din care fac parte Pe malul râului Piedra am şezut şi-am plâns (1994) şi Veronika se hotărăşte să moară (1998). Cele trei cărţi vorbesc despre o săptămână din viaţa unor persoane normale care, brusc, se pomenesc confruntate cu dragostea, moartea şi puterea. Am fost totdeauna încredinţat că transformările profunde, atât în fiinţa umană cât şi în societate, au loc într-un interval de timp foarte redus. Când ne aşteptăm mai puţin, viaţa ne confruntă cu o provocare spre a ne pune la încercare curajul şi voinţa de schimbare; în acest moment, nu are rost

să pretindem că nu se întâmplă nimic sau să ne scuzăm zicând că nu suntem pregătiţi.

Provocarea nu aşteaptă. Viaţa nu priveşte îndărăt. O săptămână este un interval de timp suficient ca să decidem ne hotărâm dacă ne acceptăm destinul sau nu.

Buenos Aires, august 2000

De vreo cincisprezece ani, bătrâna Berta se aşeza zilnic în faţa porţii sale. Locuitorii din Viscos ştiau că aşa se comportă de obicei oamenii vârstnici: visează la trecut şi la tinereţe, contemplă o lume din care nu mai fac parte, caută subiecte de conversaţie cu vecinii.

Berta avea însă un motiv ca să stea acolo. Şi aşteptarea i-a luat sfârşit în acea dimineaţă când l-a văzut pe străin urcând povârnişul abrupt şi îndreptându-se agale către unicul hotel din sat. Nu arăta aşa cum şi-l imaginase în atâtea rânduri; hainele îi erau uzate de-atâta purtat, avea părul mai lung ca de obicei şi barba bună de aranjat.

Dar venea cu suita lui: diavolul.

„Bărbatul meu are dreptate”, îşi zise ea în sinea ei. „Dacă n-aş fi fost eu aici, nimeni n-ar fi observat.” Era foarte nepricepută la calculul vârstelor, apreciind că omul avea între patruzeci şi cincizeci de ani. „Un tinerel”, gândi ea, folosind un reper pe care numai bătrânii îl pot înţelege. Se întrebă tăcută cât timp avea să rămână acolo, dar nu ajunse la nici o concluzie; poate puţin, de vreme ce purta cu el doar un rucsac. Se putea să rămână doar o noapte înainte de a pleca mai departe într-o direcţie necunoscută ei, dar care, de fapt, nici nu o interesa.

Oricum, toţi anii câţi rămăsese aşezată în faţa porţii casei sale în aşteptarea sosirii lui nu fuseseră în zadar, deoarece o învăţaseră să înţeleagă frumuseţea munţilor – ceva ce nu observase până atunci din simplul motiv că se născuse acolo şi era obişnuită cu peisajul.

După cum era de aşteptat, omul intră în hotel. Berta se gândi că s-ar fi putut duce să stea de vorbă cu preotul

despre acea prezenţă de nedorit: el însă nici n-ar fi ascultat-o, zicându-şi că era o închipuire de-a bătrânilor.

Bun, acum îi rămânea să vadă ce urma să se întâmple. Un diavol n-are nevoie de timp ca să pricinuiască mari dezastre – precum vijeliile, uraganele şi avalanşele, care, în câteva ceasuri, pot distruge copaci plantaţi cu două sute de ani în urmă. Berta îşi dădu brusc seama că simplul fapt de a şti că răul tocmai sosise în Viscos nu schimba cu nimic situaţia; diavolii vin şi pleacă mereu, fără ca prezenţa lor să aibă neapărat vreo urmare. Ei bat în mod constant lumea, uneori doar ca să vadă ce se mai întâmplă, alteori ca să pună la încercare un suflet sau altul, dar sunt nestatornici şi-şi schimbă ţintele fără nici o logică, ghidaţi numai de plăcerea unei bătălii care ar merita să fie dată. Berta credea că Viscos-ul nu prezintă nimic interesant sau special ca să atragă pentru mai mult de o zi atenţia indiferent cui, cu atât mai puţin pe-a cuiva atât de important şi de ocupat ca un mesager al tenebrelor.

Încercă să se gândească la altceva, dar imaginea străinului nu-i ieşea din minte. Cerul, mai înainte însorit, începu să se acopere de nori.

„E normal, aşa se-ntâmplă totdeauna la vremea asta”, cugetă ea. Nici o legătură cu sosirea străinului, o simplă coincidenţă.

Atunci auzi zgomotul foarte îndepărtat al unui tunet, urmat de încă trei. Pe de o parte, asta însemna că se apropia o ploaie; pe de altă parte, dacă ar fi fost să dea crezare vechilor tradiţii ale locului, sunetul acela putea fi interpretat ca vocea unui Dumnezeu mânios, plângându-se că oamenii deveniseră indiferenţi la prezenţa sa.

„Poate că ar trebui să fac ceva. La urma urmelor, ceea ce aşteptam s-a şi întâmplat.”

Câteva minute rămase atentă la tot ce se petrecea în jurul ei; norii continuau să se lase asupra aşezării, clar nu mai auzi nici un alt sunet. Ca o bună ex-catolică, nu dădea nici o crezare tradiţiilor şi superstiţiilor, mai ales celor din Viscos,

care-şi aveau rădăcinile în vechea civilizaţie celtică ce fusese cândva predominantă în zonă.

„Un tunet e pur şi simplu un fenomen natural. Dacă Dumnezeu ar vrea să le vorbească oameni lor, n-ar folosi mijloace atât de indirecte.”

Gândindu-se la toate acestea, îi ajunse brusc la urechi vacarmul unui fulger – de astă dată mult mai apropiat. Berta se ridică, îşi luă scaunul şi intră în casă înainte de a începe să plouă —, dar acum cu inima strânsă, ca de o teamă pe care nu o putea defini.

„Ce să fac?”

Dorea ca străinul să plece numaidecât; era prea bătrână ca să mai poată fi de folos cuiva, sieşi, satului ei sau – mai presus de toate – Dumnezeului Atotputernic care, dacă avea nevoie de ajutor, ar fi ales cu siguranţă pe cineva mai tânăr. Totul nu era decât un delir; neavând ce face, soţul ei încerca să născocească diverse lucruri ca să o ajute să-şi omoare timpul.

Că-l văzuse însă pe diavol – ah, de asta nu se îndoia câtuşi de puţin.

În carne şi oase, îmbrăcat ca un pelerin.

Hotelul era în acelaşi timp prăvălie cu produse regionale, restaurant cu mâncăruri tipice şi bar unde locuitorii din Viscos obişnuiau să se adune ca să discute mereu despre aceleaşi lucruri – ca de pildă vremea sau lipsa de interes a tinerilor faţă de sat. „Nouă luni de iarnă, trei luni de caznă”, obişnuiau ei să zică, referindu-se la faptul că în numai nouăzeci de zile trebuiau să facă toate muncile câmpului, fertilizarea, semănăturile, aşteptarea, recoltarea, punerea la adăpost a finului, tunsul liniii.

Toţi cei ce locuiau acolo ştiau că se încăpăţânau să-şi ducă zilele într-o lume care-şi trăise traiul; dar tot nu le venea uşor să accepte că făceau parte dintr-o ultimă generaţie de agricultori şi păstori care populau de veacuri munţii aceia. Mai devreme sau mai târziu aveau să sosească însă maşinile, vitele aveau să fie crescute departe de acolo, cu

hrană specială, satul însuşi avea să fie vândut pesemne unei mari firme, cu sediul într-o ţară străină, care-l putea transforma într-o staţiune de schi.

La fel se întâmplase şi cu alte aşezări din regiune, dar Viscos rezista, pentru că avea o datorie faţă de trecutul său, faţă de puternica tradiţie a strămoşilor care locuiseră cândva acolo şi care îi învăţaseră cât era de important să lupte până în ultima clipă.

Străinul citi cu atenţie fişa hotelului, întrebându-se cum să o completeze. După accent, avea să se ştie că vine din vreo ţară din America de Sud, şi se decise că aceasta avea să fie Argentina, pentru că-i plăcea mult echipa ei de fotbal. Fişa cerea adresa, şi el scrise strada Columbia, socotind că sudamericanii au obiceiul să se complimenteze reciproc, numind locuri importante după numele unor ţări învecinate. Ca nume, şi-l alese pe cel al unui terorist faimos din secolul trecut.

În mai puţin de două ore, toţi cei 281 de locuitori din Viscos ştiau că în sătucul lor tocmai sosise un străin pe nume Carlos, născut în Argentina, şi care locuia pe mult râvnita stradă Columbia din Buenos Aires. Acesta este avantajul localităţilor foarte mici: nu e nevoie să faci nici un efort ca să se afle numaidecât totul despre viaţa ta personală.

Aceasta era, de altfel, chiar intenţia nou-venitului.

Urcă în camera lui şi-şi goli rucsacul: în el erau câteva articole de îmbrăcăminte, un aparat de ras, o pereche de pantofi extra, vitamine pentru prevenirea răcelilor, un caiet gros în care-şi nota observaţiile şi unsprezece lingouri de aur cântărind fiecare câte două kilograme. Epuizat de încordare, de urcuş şi de greutatea pe care o cărase, adormi aproape imediat, nu înainte însă de a pune un scaun în dreptul uşii ca să o blocheze, chiar dacă ştia că putea conta pe fiecare dintre cei 281 de locuitori din Viscos.

A doua zi îşi luă cafeaua de dimineaţă, lăsă hainele la recepţia micului hotel ca să-i fie spălate, puse la loc în

rucsac lingourile de aur şi plecă spre muntele care se înălţa la est de sat. În drum, zări doar un locuitor de prin partea locului, o bătrână care şedea în faţa casei şi-l privea cu un aer curios.

Se făcu nevăzut în pădure şi aşteptă până ce auzul i se obişnui cu zgomotele insectelor, ale păsărilor şi ale vântului bătând prin rămurişurile desfrunzite; ştia că, într-un loc ca acela, putea fi observat fără a-şi da seama, aşa că stătu aproape un ceas fără să întreprindă nimic.

Când fu sigur că un eventual observator s-ar fi plictisit şi ar fi plecat fără nici o noutate de povestit, sapă o groapă lângă o formaţie stâncoasă în formă de Y şi ascunse acolo unul din lingouri. Urcă apoi niţel mai sus, rămase încă un ceas ca şi cum ar fi contemplat natura într-o meditaţie profundă, văzu altă formaţie stâncoasă – de astă dată asemănătoare cu un vultur – şi sapă încă o groapă, unde puse celelalte zece lingouri de aur.

Prima persoană pe care o zări pe drumul de întoarcere în sat fu o tânără fată pe malul unuia dintre numeroasele pâraie temporare din zonă, formate de gheţarii care se topeau. Ea îşi ridică privirea de pe cartea pe care o citea, îi observă prezenţa şi-şi reluă lectura; fără doar şi poate, maică-sa o învăţase să nu adreseze nici o vorbă unui străin.

Străinii însă, când ajung într-un oraş nou, au dreptul de a încerca să intre în relaţii cu persoane necunoscute, aşa încât se apropie de ea.

— Bună – zise el. E foarte cald pentru vremea asta.

Ea încuviinţă din cap.

Străinul insistă:

— Mi-ar face plăcere să veniţi ca să vedeţi ceva.

Ea lăsă politicos cartea deoparte, întinse mâna şi se prezentă:

— Mă numesc Chantal, seara lucrez la barul hotelului unde sunteţi găzduit, aşa încât m-am mirat că n-aţi coborât să cinaţi, fiindcă un hotel câştigă bani nu doar din închirierea camerelor, ci şi din tot ce consumă oaspeţii.

Dumneavoastră sunteţi Carlos, din Argentina, şi locuiţi pe o stradă numită Columbia; toţi cei din oraş au şi aflat asta, fiindcă un bărbat care soseşte aici în afara sezonului de vânătoare e totdeauna un obiect de curiozitate. Un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu părul încărunţit şi privirea cuiva care a trecut prin multe în viaţă.

Cât despre invitaţia de a vedea ceva, vă mulţumesc, dar peisajul din Viscos îl cunosc din toate unghiurile posibile şi imaginabile; poate ar fi mai bine să va arăt eu locuri pe care nu le-aţi mai văzut, dar cred că sunteţi foarte ocupat.

— Am cincizeci şi doi de ani, nu mă cheamă Carlos, toate datele din registru sunt false.

Chantal nu mai ştiu ce să spună. Străinul continuă:

— Nu Viscos-ul vreau să vi-l arăt. E ceva ce n-aţi mai văzut nicicând.

Ea citise multe poveşti cu fete care se hotărăsc să-l urmeze pe un străin în adâncul pădurii şi dispar fără urmă. O clipă o cuprinse frica; dar frica îi fu repede înlocuită de sentimentul aventurii – la urma urmelor, bărbatul acela n-ar îndrăzni să-i facă nimic rău, deoarece ea apucase să-i spună că toţi cei din sat ştiau de prezenţa lui, chiar dacă toate datele din registru nu corespundeau cu realitatea.

— Cine sunteţi? – întrebă ea. Dacă e adevărat ce-mi spuneţi, nu vă daţi seama că pot să vă denunţ la poliţie că v-aţi falsificat identitatea?

— Promit să răspund la toate întrebările dumitale, dar mai înainte trebuie să vii cu mine, fiindcă doresc să-ţi arăt ceva. E la cinci minute de mers pe jos de-aici.

Chantal închise cartea, trase adânc aer în piept şi rosti o rugăciune tăcută, în timp ce în inimă i se amestecau nerăbdarea şi teama. Apoi se ridică şi-l însoţi pe străin, încredinţată că nu era decât tot un moment de frustrare în viaţa ei, care începea mereu cu o întâlnire plină de promisiuni, pentru a se dovedi apoi că nu e decât tot un vis de dragoste imposibilă.

Bărbatul se duse până la stâncile în formă de Y, îi arătă pământul proaspăt săpat şi o rugă să scoată la iveală ceea ce fusese îngropat acolo.

— O să mă murdăresc pe mâini – zise Chantal. O să-mi murdăresc rochia.

Bărbatul apucă o cracă, o rupse şi i-o dădu ca să sape cu ea pământul. Ea se miră de comportarea lui, dar se hotărî să facă ceea ce-i cerea.

Cinci minute mai târziu, Chantal avea în faţa ochilor lingoul de aur gălbui şi murdar.

— Pare aur – zise ea.

— E aur. E al meu. Acum îngroapă-l, te rog, la loc.

Ea îi dădu ascultare. Bărbatul o duse până la celălalt ascunziş. Chantal începu iar să sape şi de astă dată rămase uluită de cantitatea de aur de sub ochii ei.

— E tot aur. Şi tot al meu – zise străinul.

Chantal se pregătea să acopere iarăşi aurul cu pământ, când el îi ceru să lase groapa aşa cum era.

Se aşeză pe una din pietre, îşi aprinse o ţigară şi privi în zare.

— De ce aţi vrut să-mi arătaţi asta?

El nu zise nimic.

— Cine sunteţi, de fapt? Ce faceţi aici? De ce-mi arătaţi toate astea când ştiţi că pot spune tuturora ce e ascuns aici, în munte?

— Prea multe întrebări deodată – răspunse străinul, cu ochii aţintiţi tot asupra muntelui, ca şi cum i-ar fi ignorat prezenţa. Cât despre ideea de a le spune celorlalţi, chiar vreau să o faci.

— Mi-aţi promis că dacă vin cu dumneavoastră, îmi veţi răspunde la orice întrebare.

— În primul rând, să nu crezi în promisiuni. Lumea e plină de ele: bogăţie, mântuire veşnică, dragoste fără sfârşit. Unii cred că pot să promită orice, alţii acceptă tot ce le asigură zile mai bune, aşa cum trebuie să fie şi în cazul dumitale. Cei care promit şi nu se ţin de cuvânt sfârşesc în neputinţă

şi frustrare; la fel se întâmplă şi cu cei care îşi respectă promisiunile făcute.

Complica lucrurile; vorbea de propria-i viaţă, de noaptea care-i schimbase destinul, de minciunile cărora fusese obligat să le dea crezare din cauză că realitatea era cu neputinţă de acceptat. Trebuia să vorbească pe limba tinerei fete, aşa încât ea să-l poată înţelege.

Chantal înţelegea însă aproape tot. Ca toţi bărbaţii în vârstă, el se gândea insistent să se culce cu o femeie mai tânără. Ca orice om, credea că banii puteau să cumpere orice. Ca orice străin, era sigur că fetele dintr-o aşezare izolată sunt destul de naive ca să accepte orice propunere, reală sau imaginară, cu condiţia ca aceasta să le ofere o posibilitate, fie şi îndepărtată, de a pleca de-acolo.

Nu era nici primul şi – din păcate – nici ultimul care încerca să o seducă într-un mod atât de grosolan. Ceea ce o tulbura era cantitatea de aur pe care i-o oferise; nu-şi imaginase niciodată că era atât de valoroasă, ceea ce-i făcea plăcere, dar îi crea şi o senzaţie de panică.

— Sunt prea bătrână ca să mai cred în promisiuni – răspunse ea încercând să tragă de timp.

— Şi totuşi ai crezut mereu şi vei continua să crezi.

— Vă înşelaţi; ştiu că trăiesc în Paradis, am citit Biblia şi nu voi cădea şi eu în greşeala Evei, care nu s-a mulţumit cu ce avea.

Evident, nu acesta era adevărul, acum o şi încerca neliniştea că străinul ar fi şi putut să-şi piardă interesul şi să plece. Adevărul era că ea însăşi ţesuse pânza ca un păianjen, provocând întâlnirea din pădure; se aşezase strategic într-un loc pe unde el urma să treacă la întoarcere, aşa încât să poată găsi pe cineva cu care să vorbească, să audă poate încă o promisiune, câteva zile de vis cu o posibilă nouă iubire şi o călătorie fără întoarcere dincolo de valea natală. Inima îi mai fusese frântă de multe ori şi totuşi încă mai credea că avea să-l întâlnească pe bărbatul vieţii sale. La început lăsase să-i scape multe ocazii

gândind că persoana sortită încă nu sosise, acum simţea însă că timpul fugea mai repede decât crezuse şi era gata să plece din Viscos cu primul bărbat dispus să o ia, chiar dacă n-ar fi simţit nimic pentru el. Cu siguranţă, avea să înveţe să-l iubească – dragostea era doar o chestiune de timp.

— Exact asta vreau să aflu: dacă trăim în paradis sau în infern – îi întrerupse gândurile bărbatul.

Bun, iată-l cum cădea în capcană.

— În paradis. Dar dacă trăieşti mult timp într-un loc perfect, în cele din urmă te plictiseşti.

Aruncase prima momeală. Spusese, cu alte cuvinte: „Sunt liberă, sunt disponibilă”. Următoarea lui întrebare ar fi trebuit să fie: „Ca dumneata?”

— Ca dumneata? – vru să ştie străinul.

Trebuia să fie prudentă, nu trebuia să se repeadă prea însetată la izvor, altminteri el s-ar fi putut speria.

— Nu ştiu. Uneori simt că da, alteori cred că soarta mea este aici şi nu ştiu cum aş putea să trăiesc departe de Viscos.

Următorul pas: să simuleze indiferenţa.

— Bine, dacă nu vreţi să-mi spuneţi nimic despre aurul pe care mi l-aţi arătat, vă rămân îndatorată pentru plimbare şi mă întorc la pârâul şi la cartea mea. Vă mulţumesc.

— Un moment!

Bărbatul muşcase din momeală.

— Sigur că o să-ţi explic ce-i cu aurul; altminteri de ce te-aş fi adus până aici?

Sex, bani, putere, promisiuni. Dar Chantal făcu o mină de parcă ar fi fost în aşteptarea unei revelaţii uimitoare; bărbaţii încearcă o voluptate ciudată să se simtă superiori, fără a şti că de cele mai multe ori se comportă într-un mod absolut previzibil.

— Trebuie să fiţi un om cu multă experienţă de viaţă, cineva care m-ar putea învăţa multe.

Aşa. Să salte un pic undiţa, să laude puţin ca să nu sperie prada: iată o regulă importantă.

— Până una, alta, aveţi prostul obicei că, în loc să răspundeţi la o simplă întrebare, ţineţi predici nesfârşite despre promisiuni sau despre felul cum trebuie să ne comportăm în viaţă. Aş fi bucuroasă dacă mi-aţi răspunde la întrebările pe care vi le-am pus de la început: Cine sunteţi? Şi ce faceţi aici?

Străinul îşi coborî ochii dinspre munţi şi o măsură cu privirea pe fata din faţa lui. Lucrase vreme de mulţi ani cu tot felul de oameni şi ştia aproape cu toată certitudinea – ce era în mintea ei. Fără îndoială, ea credea că-i arătase aurul ca s-o impresioneze cu bogăţia lui, tot aşa cum încerca ea acum să-l impresioneze pe el cu tinereţea şi indiferenţa ei.

— Cine sunt eu? Bun, să zicem că sunt un om care de o bună bucată de vreme caută un anumit adevăr; l-am descoperit până la urmă în teorie, dar nu l-am pus niciodată în practică.

— Ce fel de adevăr?

— Despre natura fiinţei umane. Am descoperit că, dacă ni s-ar da prilejul să cădem în ispită, până la urmă am şi cădea. În funcţie de condiţii, toate fiinţele umane de pe pământ sunt dispuse să facă rău.

— Eu cred...

— Nu e vorba de ceea ce credem sau vrem să credem, dumneata sau eu, ci de a descoperi dacă teoria mea este corectă. Vrei să ştii cine sunt eu? Sunt un industriaş foarte bogat, foarte faimos, conduc mii de angajaţi, nemilos când a fost nevoie şi bun când am socotit că e necesar.

Cineva care a trăit lucruri despre care oamenii nici nu visează că există şi care a căutat dincolo de limitele atât ale plăcerii cât şi ale cunoaşterii. Un om care a cunoscut paradisul când se socotea prizonier în infernul rutinei şi-al familiei şi care a cunoscut infernul când a putut să se bucure de paradis şi de libertatea totală. Iată ce sunt, un om care a fost bun şi rău de-a lungul întregii vieţi, pesemne

persoana cea mai capabilă să răspundă la întrebarea mea despre esenţa fiinţei umane – şi iată de ce mă aflu aici. Ştiu ce vei vrea să ştii acum.

Chantal simţea că pierde teren; trebuia să-l recupereze rapid.

— Credeţi că am să-ntreb: de ce mi-aţi arătat aurul? Dar la drept vorbind vreau să ştiu de ce oare un industriaş bogat şi faimos vine la Viscos în căutarea unui răspuns pe care-l poate găsi în cărţi, universităţi sau pur şi simplu consultând un filosof ilustru.

Străinului îi plăcu inteligenţa fetei. Bravo, îşi alesese persoana nimerită – ca totdeauna.

— Am venit la Viscos pentru că mi-am făcut un plan. Cu multă vreme în urmă, am văzut o piesă de teatru de un autor pe nume Dürrenmatt, pe care trebuie să-l cunoşti…

Comentariul era doar o provocare; era limpede că fata aceea nu auzise niciodată de Dürrenmatt, iar acum avea să afişeze iar un aer indiferent, ca şi cum ar şti despre cine e vorba.

— Continuaţi – zise Chantal, simulând indiferenţa.

— Îmi pare bine că-l cunoşti, dar dă-mi voie să-ţi amintesc la care dintre piesele lui de teatru mă refer – îşi măsură bine cuvintele, astfel încât comentariul lui să nu sune exagerat de cinic, ci cu fermitatea cuiva care era conştient că ea minte.

— E vorba de o femeie care, după ce se îmbogăţeşte, se întoarce într-un oraş doar ca să-l umilească sau să-l distrugă pe bărbatul care o respinsese când era tânără. Toată viaţa, căsătoria, succesul financiar îi fuseseră motivate numai de dorinţa de a se răzbuna pe prima ei iubire.

Aşa mi-am conceput şi eu jocul: să merg într-un loc izolat de lume, unde toţi privesc viaţa cu bucurie, pace, compasiune, şi să văd dacă-i pot face pe oameni să calce unele dintre poruncile fundamentale.

Chantal încetă să-l mai privească şi-şi aţinti ochii asupra munţilor. Ştia că străinul îşi dăduse seama că nu-l cunoştea pe acel scriitor şi că acum îi era frică să n-o întrebe care sunt poruncile esenţiale; nu fusese niciodată foarte credincioasă, n-avea nici cea mai mică idee.

— În târguşorul acesta toată lumea e cinstită, începând cu dumneata – continuă străinul. Ţi-am arătat un lingou de aur care ţi-ar oferi independenţa necesară ca să pleci de-aici, să cutreieri lumea, să faci ce visează mereu să facă fetele din aşezările mici şi izolate. Lingoul va rămâne aici; dumneata ştii că este al meu, dar ai putea să-l furi dacă ai vrea. Şi ai călca o poruncă esenţială: „Să nu furi”.

Fata îl privi pe străin.

— Cât despre celelalte douăsprezece lingouri, ele sunt suficiente pentru ca toţi locuitorii satului să nu mai fie nevoiţi să muncească cât vor trăi continuă el —. Nu ţi-am cerut să le acoperi cu pământ, pentru că le voi duce într-un loc numai de mine ştiut. Vreau ca, după ce te întorci în sat, să spui ce ai văzut şi că sunt dispus să le dau lingourile cu condiţia ca locuitorii din Viscos să facă ceva ce nici n-au visat vreodată.

— Ce, de exemplu?

— Nu-i vorba de un exemplu, ci de ceva concret: vreau să încalce porunca „să nu ucizi”.

— Cee?

Întrebarea izbucnise ca un ţipăt.

— Exact ce ai auzit. Vreau să comită o crimă.

Străinul observă că trupul fetei înţepenise şi că putea pleca în orice clipă, fără să mai audă restul poveştii. Se impunea să spună repede tot ce plănuise.

— Termenul e de o săptămână. Dacă după şapte zile cineva din sat e găsit mort – poate fi chiar un bătrân care nu mai e bun de muncă, un bolnav incurabil, un handicapat mintal care nu face decât să le dea de furcă celorlalţi, numai o victimă să fie banii aceştia vor fi ai locuitorilor satului şi eu voi trage concluzia că toţi suntem răi. Dacă

dumneata vei fura lingoul acela, dar satul va rezista ispitei, sau invers, voi trage concluzia că există buni şi răi, ceea ce îmi ridică o problemă serioasă, fiindcă asta presupune o luptă pe plan spiritual, care poate fi câştigată de oricare din cele două părţi. Dumneata crezi oare în Dumnezeu, în planuri spirituale, în luptele dintre îngeri şi diavoli?

Tânăra femeie nu spuse nimic şi-şi dădu seama că de astă dată pusese întrebarea într-un moment nepotrivit, riscând să nu mai poată face altceva decât să-i întoarcă spatele, fără a-l lăsa să isprăvească. Era mai bine să înceteze cu ironiile şi să treacă direct la subiect.

— Dacă, în cele din urmă, voi pleca din sat cu cele unsprezece lingouri de aur ale mele, atunci ideea în care am vrut să cred se va dovedi că a fost o minciună. Voi muri cu un răspuns pe care nu vreau să-l primesc, deoarece viaţa ar fi mai acceptabilă dacă aş avea eu dreptate şi lumea ar fi rea.

Şi totuşi suferinţa mea va rămâne aceeaşi, dar dacă toţi suferă, durerea e mai suportabilă. Şi totuşi, dacă numai unii sunt condamnaţi să înfrunte mari tragedii, atunci e ceva greşit în Creaţie.

Ochii tinerei Chantal se umplură de lacrimi. Făcu totuşi un efort ca să se controleze:

— De ce faci asta? De ce în satul meu?

— Nu e vorba de dumneata sau de satul dumitale, mă gândesc doar la mine: istoria unui singur om este istoria tuturor oamenilor. Vreau să ştiu dacă suntem buni sau răi. Dacă suntem buni, Dumnezeu este drept; şi El mă va ierta pentru tot ce am făcut, pentru răul pe care l-am dorit celor care au încercat să mă distrugă, pentru hotărârile greşite pe care le-am luat în momentele cele mai importante, pentru propunerea pe care ţi-o fac acum – fiindcă El a fost cel care m-a împins în partea întunecată.

Dacă suntem răi, atunci totul e îngăduit, n-am luat niciodată vreo hotărâre greşită, suntem de la bun început osândiţi şi prea puţin contează ce facem în viaţa asta,

mântuirea stă dincolo de gândurile sau faptele fiinţei umane.

Înainte ca Chantal să plece, el adăugă:

— Poţi să te hotărăşti să nu colaborezi. În cazul acesta, le voi spune eu însumi tuturora că ţi-am dat ocazia să-i ajuţi, dar ai refuzat, drept care le voi face chiar eu propunerea. Dacă se vor hotărî să ucidă pe cineva, e foarte probabil că prima victimă vei fi chiar dumneata.

Locuitorii din Viscos se obişnuiseră imediat cu rutina străinului: se trezea în zori, bea o cafea tare dimineaţa şi pleca să se plimbe în munţi, în pofida ploii care nu contenea să cadă din a doua zi a venirii sale în sat, transformându-se apoi în lapoviţă, cu rare perioade de acalmie. Nu mânca niciodată la prânz; obişnuia să se întoarcă la hotel după-amiaza devreme, se zăvora în cameră şi, după cum presupuneau toţi, dormea.

De cum se înnopta, îşi relua plimbările, de astă dată prin împrejurimile satului. Ajungea totdeauna cel dintâi la restaurant, se pricepea să comande felurile cele mai rafinate, nu se lăsa înşelat la nota de plată. Alegea totdeauna cel mai bun vin – care nu era neapărat şi cel mai scump, fuma o ţigară şi apoi se ducea la bar, unde începea să-şi facă prieteni printre bărbaţii şi femeile care-l frecventau.

Îi plăcea să asculte poveşti din regiune, despre generaţiile care trăiseră în Viscos (cineva zicea că în trecut fusese o aşezare mult mai mare decât astăzi, mărturie putând sta un număr de case în ruină de la capetele celor trei străzi existente), despre obiceiurile şi superstiţiile inerente vieţii oamenilor de la ţară, despre noile tehnici din agricultură şi păstorit.

Când îi venea rândul să vorbească şi el despre sine, povestea unele istorii care se băteau cap în cap – uneori zicea că fusese marinar, alteori se referea la mari uzine de armament pe care le condusese sau la o perioadă în care

abandonase totul spre a petrece o vreme într-o mănăstire, în căutarea lui Dumnezeu.

După ce plecau de la bar, localnicii se întrebau dacă spunea adevărul sau minţea. Primarul socotea că un om poate fi multe lucruri în viaţă, chiar dacă locuitorii din Viscos îşi cunoşteau neabătut destinul încă de mici copii; preotul avea o părere diferită şi-l considera pe noul sosit ca pe un ins pierdut, rătăcit, care venise acolo în încercarea de a se găsi pe sine.

Singurul lucru de care erau siguri cu toţii este că avea să rămână în sat doar şapte zile; patroana hotelului povestise că-l văzuse telefonând la aeroportul din capitală, ca să-şi confirme plecarea, ciudat, în Africa, şi nu în America de Sud. Apoi, după convorbirea telefonică, scosese din buzunar un teanc de bancnote ca să plătească toată chiria pentru cameră şi toate mesele consumate sau viitoare, chiar dacă ea îi spusese că avea toată încrederea în el. Străinul insistând, femeia îi sugeră să utilizeze cartea de credit, după cum făceau mai toţi oaspeţii; în felul acesta, i-ar fi rămas bani pentru orice situaţii neprevăzute care i s-ar fi putut ivi în restul călătoriei. Vru să adauge „poate în Africa nu se acceptă cărţi de credit”, dar ar fi fost nedelicat să arate că-i ascultase convorbirea sau să creadă că unele continente sunt mai avansate decât altele.

Străinul îi mulţumi pentru grija arătată, dar o refuză politicos.

În următoarele trei nopţi plăti – tot peşin – câte un rând de băutură pentru toţi cei de faţă. Aşa ceva nu se mai întâmplase niciodată în Viscos, astfel încât lumea uită de istoriile contradictorii şi începu să-l privească pe acel bărbat ca pe o persoană generoasă şi prietenoasă, fără prejudecăţi, gata să-i trateze pe ţărani ca şi cum ar fi fost egali cu bărbaţii şi femeile din marile oraşe.

Acum, discuţiile îşi schimbaseră tema: când se închidea barul, unii băutori întârziaţi îi dădeau dreptate primarului, zicând că nou-venitul era un bărbat experimentat, capabil

să înţeleagă valoarea unei prietenii trainice; alţii susţineau că avea dreptate preotul, de vreme ce cunoştea mai bine sufletul omenesc, şi că străinul era un om singuratic, căutându-şi noi prieteni sau o nouă perspectivă asupra vieţii. Oricum ar fi fost, era o persoană agreabilă şi locuitorii din Viscos erau convinşi că aveau să-i simtă lipsa după ce avea să plece lunea viitoare.

În plus, era şi un ins extrem de discret şi toţi făcură această observaţie în temeiul unui amănunt important: călătorii, mai cu seamă când soseau neînsoţiţi, căutau totdeauna să intre în relaţii cât mai strânse cu Chantal Prym, fata care servea la bar poate în speranţa unei idile efemere sau cine ştie din ce motiv. Bărbatul acesta însă i se adresa numai ca să comande băuturi şi nu schimbase niciodată priviri seducătoare sau libidinoase cu tânăra femeie.

Practic, în cele trei nopţi de după întâlnirea de la pârâu, Chantal nu izbuti să doarmă. Furtuna – care trecea şi venea – scutura jaluzelele metalice, făcând un zgomot înspăimântător. Se trezea în repetate rânduri scăldată în sudoare, cu toate că pe timpul nopţii debranşa totdeauna încălzirea din cauza preţului electricităţii.

În prima noapte, avu parte de prezenţa Binelui. Între un coşmar şi altul – pe care nu izbutea să şi le amintească – se ruga şi-i cerea lui Dumnezeu să o ajute. Nici o clipă nu-i trecuse prin minte să povestească ceea ce auzise şi să fie astfel mesagera păcatului şi a morţii.

După o vreme, socoti că Dumnezeu era mult prea departe ca să o audă şi începu să se roage pentru bunica ei, răposată cu câtva timp în urmă şi care o crescuse după ce mama ei murise la naştere. Se agăţa cu toată puterea de ideea că Răul le ieşise în cale o singură dată şi plecase de-acolo pentru totdeauna.

Chiar şi cu toate problemele ei personale, Chantal ştia că trăieşte într-un orăşel cu bărbaţi şi femei cinstiţi care-şi îndeplineau datoriile, oameni care umblau cu fruntea sus şi

se bucurau de respect în întreaga regiune. Dar nu totdeauna fusese aşa: vreme de peste două veacuri, Viscos fusese locuit de tot ce era mai rău în neamul omenesc şi toţi acceptau faptul acesta ca pe ceva firesc, zicând că era rezultatul unui blestem aruncat de celţi, când fuseseră învinşi de romani. Asta până când tăcerea şi curajul unui singur bărbat – cineva care nu credea în blesteme, ci doar în binecuvântări – îşi răscumpărase poporul. Chantal asculta zgomotul jaluzelelor metalice zguduite de vânt şi-şi amintea glasul bunicii sale povestindu-i cele întâmplate.

Odată, cu mulţi, mulţi ani în urmă, un pustnic – care mai târziu avea să fie cunoscut sub numele de Sfântul Savin – trăia într-o peşteră din regiunea asta. Pe atunci, Viscos nu era mai mult decât o aşezare de frontieră, populată de bandiţi căutaţi de justiţie, contrabandişti, prostituate, aventurieri care veneau în căutare de complici, asasini care se odihneau acolo între o crimă şi alta. Cel mai rău dintre ei, un arab pe nume Ahab, controla oraşul şi împrejurimile sale, impunând biruri istovitoare agricultorilor care încercau din răsputeri să-şi ducă viaţa cu demnitate.

Într-o bună zi, Savin coborî din peştera lui, ajunse la casa lui Ahab şi ceru să fie găzduit peste noapte. Ahab râse: „Tu nu ştii că sunt un ucigaş, că am tăiat până acum capetele multor inşi de pe pământul meu şi că viaţa ta nu face pentru mine nici două parale?” „Ştiu”, răspunse Savin. „Dar m-am săturat să tot trăiesc în peştera aceea. Mi-ar plăcea să petrec măcar o noapte aici.”

Ahab cunoştea faima sfântului, Ia fel de mare ca şi a lui, şi asta îl supăra – pentru că nu-i plăcea să-şi vadă gloria împărţită cu cineva atât de nevolnic. Aşa încât hotărî să-l ucidă chiar în noaptea aceea ca să le arate tuturora că era singurul şi adevăratul stăpân al locului.

Statură niţel de vorbă. Ahab fu impresionat de vorbele sfântului, dar era un om lipsit de credinţă şi de mult nu mai credea în Bine. Îi arătă un loc unde Savin se putea culca şi

continuă să-şi ascută jungherul, ameninţător. Savin, după ce-l urmări cu privirea câteva clipe, închise ochii şi adormi.

Ahab îşi ascuţi jungherul toată noaptea. Dimineaţa, când Savin se trezi, îl găsi plângând lingă el.

„Ţie nu ţi-a fost teamă de mine şi nu m-ai judecat. Pentru prima oară cineva şi-a petrecut noaptea alături de mine încredinţat că aş putea fi un om bun, capabil să ofere ospeţie celor în nevoie. Deoarece ai crezut că pot să mă port cinstit, aşa m-am şi purtat."

Din clipa aceea, Ahab îşi părăsi viaţa criminală şi începu să transforme regiunea. Atunci a încetat Viscos să mai fie o simplă aşezare de frontieră, plină de oameni certaţi cu legea, devenind un oraş important în comerţul dintre două ţări.

„Da, aşa e."

Chantal izbucni în plâns, mulţumindu-i bunicii sale că o ajutase să-şi reamintească istoria. Poporul ei era bun şi putea avea încredere în el. Pe când încerca să adoarmă la loc, se gândi cu plăcere la ideea de a-i povesti străinului istoria pe care o auzise doar ca să-i vadă faţa înspăimântată când avea să fie alungat de locuitorii din Viscos.

A doua zi, fu surprinsă când îl văzu ieşind din restaurant direct jos în hotel, îndreptându-se către barul / recepţia / magazinul de produse regionale şi intrând în vorbă cu persoanele aflate acolo – ca oricare alt turist, interesat de teme absolut inutile, precum modul de tundere a oilor sau o instalaţie de afumat carnea. Locuitorii din Viscos erau convinşi dintotdeauna că oricare străin rămânea fascinat de viaţa sănătoasă şi naturală pe care o duceau ei, astfel încât reluau, cu orice prilej şi tot mai pe îndelete, aceleaşi poveşti despre cât e de bine să trăieşti la mare distanţă de civilizaţia modernă – deşi fiecăruia dintre ei, în străfundul sufletului, i-ar fi plăcut să fie departe de acolo, printre maşini care poluează atmosfera şi în cartiere unde nu te poţi mişca în siguranţă, pur şi simplu pentru că marile

oraşe exercită o fascinaţie absolută asupra populaţiei rurale.

Ori de câte ori apărea însă un vizitator, îşi manifestau – doar prin vorbe – bucuria de a trăi într-un paradis pierdut, încercând să se convingă pe ei înşişi de miracolul de a se fi născut acolo şi uitând că, până în momentul acela, niciunul dintre oaspeţii hotelului nu se hotărâse să lase totul în urmă şi să se instaleze în Viscos.

Noaptea a fost destul de însufleţită, cu excepţia unui comentariu pe care străinul n-ar fi trebuit să-l facă:

— Aici copiii sunt foarte bine crescuţi. Spre deosebire de alte locuri unde am fost, aici nu i-am auzit niciodată ţipând dimineaţa.

După o secundă de tăcere jenată – datorată faptului că în Viscos nu erau copii – cuiva i-a dat în gând să întrebe ce fel de bucate locale mâncase iar conversaţia a continuat în ritmul său normal gravitând tot în jurul minunilor câmpului şi al neajunsurilor marelui oraş.

Pe măsură ce trecea timpul, Chantal devenea din ce în ce mai nervoasă, temându-se ca el să nu-i ceară să povestească despre întâlnirea din pădure. Dar străinul nici măcar nu catadicsea să o privească şi-i vorbi doar o singură dată, când ceru – şi plăti cu bani gheaţă – un rând de băutură pentru toţi cei de faţă.

De îndată ce clienţii plecară şi străinul urcă în camera sa, ea îşi dădu jos şorţul, îşi aprinse o ţigară dintr-un pachet uitat de cineva pe-o masă şi spuse patroanei hotelului că avea să facă toată curăţenia a doua zi de dimineaţă, întrucât era epuizată de o noapte prost dormită. Patroana fu de acord, Chantal îşi puse haina şi ieşi în aerul rece al nopţii.

Doar vreo două minute avea de mers până la locuinţa ei şi, în timp ce simţea că ploaia îi curgea pe faţă, se gândea că totul nu fusese altceva decât o idee nebunească, un subterfugiu macabru născocit de străinul acela ca să-i atragă atenţia.

Apoi îşi aminti de aur: îl văzuse cu propriii săi ochi.

Poate nici nu era aur. Era însă prea obosită ca să gândească şi, de îndată ce ajunse în camera ei, îşi scoase rochia şi se vârî sub pături.

În cea de-a doua noapte, Chantal se pomeni în prezenţa Binelui şi a Răului. Căzu într-un somn profund şi fără vise, dar se trezi la mai puţin de-o oră după aceea. Afară totul era cufundat în tăcere; nici vântul bătând în jaluzelele metalice, nici zgomotele animalelor nocturne – nimic, absolut nimic din ce ar fi putut da un semn că lumea celor vii îşi continua existenţa.

Se duse la fereastră şi privi strada pustie, ploaia fină care cădea, ceaţa luminată doar de lucirea slabă a firmei hotelului, ceea ce-i dădea satului o înfăţişare încă şi mai sinistră. Cunoştea bine liniştea asta de aşezare izolată, care nu înseamnă nicidecum pace şi tihnă, ci absenţa totală a oricăror noutăţi demne de a fi împărtăşite.

Se uită în direcţia munţilor; nu putea să-i vadă, fiindcă norii erau foarte joşi, dar ştia că într-un loc anume era ascuns un lingou de aur. Sau, şi mai bine: era un lucru gălbui, sub formă de cărămidă, pe care un străin îl lăsase acolo. El îi arătase amplasarea exactă, cerându-i practic să dezgroape metalul şi să-l ia.

Se întinse iarăşi, se răsuci de pe-o parte pe alta, se sculă încă o dată şi se duse la baie, îşi examina trupul gol în oglindă, o cuprinse spaima că în scurt timp va înceta să mai fie atrăgătoare, se întoarse în pat. Regretă că nu luase cu ea pachetul de ţigări uitat pe masă – ştia însă că stăpânul lui avea să revină ca să-l caute şi nu voia ca oamenii să-şi piardă încrederea în ea. Aşa era Viscos: un pachet de ţigări pe jumătate gol avea un stăpân, un nasture căzut de la o haină trebuia păstrat până când venea cineva ca să întrebe de el, trebuia să dai restul până la ultimul bănuţ, nu era niciodată permis să rotunjeşti o socoteală. Loc blestemat, unde totul era previzibil, organizat, demn de încredere.

Văzând că nu reuşea să adoarmă, încercă din nou să se roage şi să se gândească la bunica ei, gândul i se fixase însă la o scenă: groapa deschisă, metalul mânjit de pământ, scurtătura de lemn din mâna ei ca şi cum ar fi fost toiagul unei peregrine gata de plecare. Aţipi şi se trezi de mai multe ori, dar tăcerea stăruia afară şi aceeaşi scenă îi revenea necontenit în minte.

De îndată ce zări intrând pe fereastră primul licăr de lumină al dimineţii, se îmbrăcă şi ieşi.

Deşi trăia într-un loc unde oamenii se trezesc în zorii zilei, tot era prea devreme. O porni pe strada pustie, privind deseori în urmă pentru a se convinge că nu o urmărea străinul, dar ceaţa nu-i îngăduia să vadă mai departe de câţiva metri. Se oprea din când în când, ciulind urechea după zgomot de paşi, dar nu-şi putea auzi decât inima care bătea să-i spargă pieptul.

Se afundă în desiş, o apucă spre formaţiunea stâncoasă în formă de Y – fapt care o făcea să se simtă nervoasă, deoarece pietrele arătau de parcă erau gata să se rostogolească în orice clipă —, luă în mână aceeaşi scurtătură de lemn pe care o lăsase acolo deunăzi, sapă exact în acelaşi loc pe care i-l indicase străinul, vârî mâna în groapă şi scoase lingoul sub formă de cărămidă. Ceva îi atrase atenţia: liniştea persista şi în plină pădure, ca şi cum ar fi fost pe-acolo o prezenţă stranie, înfricoşând animalele şi împiedicând frunzele să foşnească.

Rămase uimită de greutatea metalului ţinut în mâini îl curăţă, observă nişte semne imprimate în el văzu două mărci şi o serie de cifre gravate, încercă să le descifreze, dar nu izbuti.

Cât valora asta? Nu ştia cu exactitate, dar după cum spusese străinul – destul ca să nu mai trebuiască a-şi bate capul ca să câştige nici un cent câte zile mai avea. Îşi ţinea visul în mâini, lucrul după care totdeauna tânjise. Îşi avea acolo şansa de a se elibera de toate zilele şi nopţile identice din Viscos, de veşnicul du-te-vino la hotelul unde muncea de

când devenise majoră, de vizitele anuale ale tuturor prietenilor şi prietenelor care plecaseră pentru că familiile lor îi trimiteau să studieze departe şi să ajungă cineva în viaţă, de toate absenţele cu care se obişnuise de mult, de bărbaţii care veneau promiţând marea cu sarea şi plecau a doua zi fără a-şi lua măcar bun-rămas, de toate despărţirile sau despărţirile ratate cu care se şi obişnuise. Acel moment de acolo, din pădure, era cel mai important din existenţa ei.

Viaţa fusese întotdeauna foarte nedreaptă cu ea; tată necunoscut, mamă care murise la naştere lăsându-i pe umeri povara păcatului; bunică ţărancă, trăind din croitorie, adunând bănuţ lângă bănuţ pentru ca nepoata să poată învăţa măcar să citească şi să scrie. Chantal avusese multe vise: credea că va putea birui toate obstacolele, că-şi va găsi un soţ, că va obţine o slujbă într-un oraş mare, că va fi descoperită de vreun vânător de talente care ar fi venit până în acel capăt de lume ca să se odihnească un pic, că va face o carieră dramatică, va sene o carte de mare succes, va auzi strigătele fotografilor implorând-o să-i lase să o pozeze şi va călca pe covoarele roşii ale vieţii.

Fiecare zi era o zi de aşteptare. Fiecare noapte era o noapte în care ar fi putut apărea cineva care să-i recunoască adevărata valoare. Fiecare bărbat pe care-l primea în patul ei reprezenta speranţa de a pleca în dimineaţa următoare, de a nu mai vedea niciodată acele trei străzi, casele de piatră, acoperişurile de ardezie, biserica şi cimitirul de lângă ea hotelul cu produsele lui naturale care cereau luni de zile ca să fie făcute – pentru a fi vândute la acelaşi preţ ca şi mărfurile fabricate în serie.

Uneori îi venea să creadă că vechii locuitori ai regiunii, celţii, ascunseseră o comoară formidabilă şi ea sfârşise prin a o descoperi. Nici vorbă însă, dintre toate visele ei acesta era cel mai absurd sau mai improbabil.

Acum stătea acolo, cu un lingou de aur în mâini, comoara în care nu crezuse niciodată, eliberarea ei definitivă.

O cuprinse panica: singura clipă norocoasă din viaţa ei putea dispărea chiar în după-amiaza aceea. Dacă străinul se va răzgândi? Dacă se va hotărî să plece în căutarea altui oraş, unde putea găsi o femeie mai înclinată să-l ajute în planurile lui? De ce să nu se ridice, să se întoarcă în camera ei, să-şi pună puţinele bunuri în valiză şi pur şi simplu să plece?

Se văzu în închipuire coborând coasta abruptă, făcând autostopul la marginea şoselei din vale, în timp ce străinul ar pleca în plimbarea lui matinală şi ar descoperi că i se furase aurul. Ea şi-ar continua drumul către oraşul cel mai apropiat, el s-ar întoarce la hotel ca să anunţe poliţia.

Chantal ar mulţumi pentru autostop şi s-ar duce direct la ghişeul staţiei de autobuze ca să cumpere un bilet către orice destinaţie îndepărtată; în acest moment s-ar apropia doi poliţişti şi i-ar cere politicos să-şi deschidă valiza. De îndată ce i-ar vedea conţinutul, amabilitatea ar dispărea total; era femeia pe care o căutau pe baza unui denunţ făcut cu trei ore mai devreme.

La comisariat, Chantal ar fi avut două opţiuni: să spună adevărul, pe care nimeni nu l-ar fi crezut, sau, pur şi simplu, să afirme că văzuse pământul răscolit, se hotărâse să sape şi descoperise aurul. Odată îşi petrecuse noaptea în patul ei un căutător de comori – care căuta şi ceva ascuns de celţi. Spunea că legile ţării erau clare: aveai dreptul să păstrezi tot ce găseai, chiar dacă erai obligat să înregistrezi la autorităţi toate piesele cu valoare istorică. Dar lingoul acela de aur nu avea nici un fel de valoare istorică, era absolut nou, cu marcaje, sigilii şi numere gravate.

Poliţia l-ar interoga pe bărbat. El n-ar avea cum să aducă dovezi că ea intrase în camera lui şi-i furase bunurile. Ar fi doar cuvântul lui contra cuvântului ei, dar pesemne că el ar fi mai puternic, avea probabil relaţii cu persoane importante şi, până la urmă, ar avea câştig de cauză. Chantal ar cere totuşi ca poliţia să analizeze lingoul şi ar

vedea că ea spunea adevărul: pe metal erau urme de pământ.

Între timp, vestea ar ajunge la Viscos, iar locuitorii lui – din invidie sau de ciudă – ar începe să acumuleze suspiciuni în privinţa fetei, zicând că nu doar o dată umblaseră vorbe că se culcase cu unii oaspeţi; poate că furtul avusese loc în timp ce el dormea.

Situaţia s-ar termina patetic: lingoul de aur ar fi confiscat până când justiţia ar rezolva cazul, ea ar face din nou autostopul şi s-ar întoarce la Viscos, umilită, distrusă, supusă unor comentarii ce ar dura mai bine de o generaţie până când ar fi date uitării. Apoi ar constata că procesele nu duceau niciodată la nimic, avocaţii costau mai mult decât îşi putea ea permite, şi ar sfârşi prin a renunţa la proces.

Gata cu istoria, nu tu aur, nu tu reputaţie.

Era şi altă versiune: străinul spunea adevărul. Dacă Chantal ar fura aurul şi ar pleca definitiv, n-ar salva oare oraşul de un dezastru şi mai mare?

Între timp, chiar înainte de a pleca de acasă şi de-a se îndrepta către munte, ştia de la bun început că era incapabilă să facă pasul acela. De ce îi era atât de frică, tocmai acum, când îşi putea schimba total viaţa? în definitiv, nu se culca oare cu oricine voia şi nu era peste măsură de provocatoare, pentru ca străinii să-i dea bacşişuri grase? Oare nu minţea din când în când? Nu era oare invidioasă pe vechii ei prieteni, care acum îşi făceau apariţia în târguşor doar cu prilejul sărbătorilor de sfârşit de an, ca să-şi viziteze familiile?

Înhaţă aurul cu toată forţa, se ridică, se simţi slabă şi disperată, îl puse la loc în groapă şi-l acoperi cu pământ. Nu era în stare, şi asta nu pentru că era sau nu era cinstită, ci din pricina groazei pe care o simţea. Îşi dăduse seama că există două lucruri care te împiedică să-ţi realizezi visele: gândul că sunt imposibile sau, printr-o bruscă răsturnare a rotii norocului, faptul de a le vedea transformându-se în ceva posibil când te aştepţi mai puţin. Ei bine în acest

moment apare spaima de un drum care nu ştii unde duce, de o viaţa cu provocări necunoscute, de posibilitatea ca lucrurile cu care suntem obişnuiţi să dispară pentru totdeauna.

Oamenii vor să schimbe totul, dar în acelaşi timp, ar dori ca totul să rămână la fel. Chantal nu pricepea de ce, dar asta i se întâmpla ei acum. Poate că era în prea mare măsură prizonieră a Viscos-ului, prea deprinsă cu înfrângerile, şi orice şansă de victorie îi era o povară mult prea greu de dus.

Fu convinsă că străinul se săturase de tăcerea ei şi în scurt timp – poate chiar în după-amiaza aceea – avea să se decidă, fără îndoială, să aleagă pe altcineva. Era însă prea laşă ca să-şi schimbe soarta.

Mâinile care atinseseră aurul trebuiau acum să ţină mătura, buretele, cârpa de şters. Chantal întoarse spatele comorii şi luă drumul orăşelului, unde patroana o şi aştepta cu un aer uşor iritat, fiindcă făgăduise să cureţe barul înainte ca unicul oaspete al hotelului să se trezească.

Temerile lui Chantal nu se confirmară: străinul nu plecă. Îl văzu la bar în noaptea aceea, mai seducător ca oricând, povestind istorii care poate nu erau total adevărate, dar pe care, cel puţin în închipuire, el le trăia intens. Privirile iarăşi li se încrucişară într-un mod impersonal, când ea îl văzu plătind băuturile pe care le oferea clienţilor localului.

Chantal era epuizată. Ardea de nerăbdare ca toţi să plece devreme, dar străinul era deosebit de inspirat şi nu mai termina de istorisit fel de fel de întâmplări, pe care ceilalţi le ascultau cu atenţie şi cu acel respect poltron – mai degrabă supuşenie -L pe care ţăranii îl manifestă faţă de toţi cei care vin din oraşe mari, socotindu-i mai culţi, mai pregătiţi, mai inteligenţi, mai moderni.

„Nişte proşti”, îşi zicea ea în gând. „Habar n-au cât sunt de importanţi. Nu ştiu că ori de câte ori cineva, oriunde pe lumea asta, duce la gură o furculiţă, o face doar mulţumită unor oameni ca locuitorii din Viscos, care trudesc din zori

până noaptea târziu, şi ară pământul cu sudoarea trupurilor lor ostenite, şi îngrijesc de vite cu o răbdare inimaginabilă. Sunt mai de trebuinţă lumii decât toţi cei care trăiesc în marile oraşe, şi totuşi se comportă – şi se simt – ca fiinţe inferioare, complexate, inutile.”

Străinul era însă dispus să demonstreze că cultura lui era mai valoroasă decât strădania fiecăruia dintre bărbaţii şi femeile din bar. Arătă către o imagine de pe perete:

— Ştiţi ce e asta? Unul dintre cele mai faimoase tablouri din lume: ultima cină a lui Iisus cu ucenicii săi, pictat de Leonardo da Vinci.

— Nu poate fi chiar aşa faimos – zise patroana hotelului. Costă foarte puţin.

— E doar o reproducere; pictura originală se găseşte într-o biserică foarte departe de-aici. Există însă o legendă cu privire la acest tablou, nu ştiu dacă v-ar plăcea s-o auziţi.

Toţi dădură afirmativ din cap, iar Chantal se simţi din nou ruşinată că era acolo, ascultându-l pe un bărbat care-şi etala cunoştinţele inutile doar ca să arate că ştie mai mult decât ceilalţi.

— Când a conceput această scenă, Leonardo da Vinci s-a izbit de o mare dificultate: trebuia să picteze Binele – sub chipul lui Isus – şi Răul – sub chipul lui Iuda, prietenul care se hotărăşte să-l trădeze în timpul mesei. Şi-a întrerupt lucrul la jumătate până când avea să găsească modelele ideale.

Într-o zi, în timp ce asista la repetiţia unui cor bisericesc, a văzut într-unui din băieţi imaginea desăvârşită a lui Hristos. L-a invitat la el în atelier şi i-a reprodus trăsăturile în studii şi schiţe.

Au trecut trei ani. Cina cea de Taină era aproape gata —, Da Vinci însă nu găsise modelul ideal pentru Iuda. Cardinalul care răspundea de biserică începu să-l preseze, cerându-i să isprăvească numaidecât fresca.

După mai multe zile irosite zadarnic, pictorul a întâlnit un tânăr îmbătrânit prematur, zdrenţăros, beat, lungit în şanţ.

Cu mare greutate, le ceru ajutoarelor sale să-l ducă până la biserică, deoarece nu mai avea timp să facă schiţe.

Cerşetorul a fost cărat până acolo, fără să-şi dea seama ce se întâmplă cu el: ajutoarele îl ţineau în picioare, în timp ce Da Vinci copia trăsăturile necredinţei, ale păcatului, ale egoismului, atât de bine imprimate pe faţa lui.

Când pictorul a terminat, cerşetorul, revenindu-şi oarecum din beţie – deschise ochii şi văzu pictura din faţa lui. Şi zise, cu un amestec de groază şi tristeţe:

— Am mai văzut pictura asta!

— Când? întrebă un Da Vinci surprins.

— Acum trei ani, înainte de a fi pierdut tot ce-aveam. Pe vremea când cântam în cor şi duceam o viaţă plină de vise, iar artistul m-a convins să pozez ca model pentru chipul lui Iisus.

Străinul făcu o pauză lungă. Ochii lui îl fixau pe preot, care îşi sorbea berea, dar Chantal ştia că vorbele spuse de el îi erau adresate ei.

— Cu alte cuvinte, Binele şi Răul au unul şi acelaşi chip; totul depinde de momentul în care unul sau altul îi taie calea oricărei fiinţe umane.

Se ridică, îşi ceru scuze, spunând că era obosit, şi se duse la el în cameră. Toţi plătiră ceea ce datorau şi plecară agale, aruncând priviri către reproducerea ieftină a celebrului tablou, fiecare întrebându-se pe sine în ce perioadă a vieţii lor fuseseră atinşi de un înger sau de un diavol. Fără ca nimeni să adreseze vreo vorbă celuilalt, toţi ajunseră la concluzia că aşa ceva se întâmplase în Viscos înainte ca Ahab să fi pacificat regiunea; acum, oricare zi era la fel cu alta, şi nimic mai mult.

Într-o stare de epuizare, muncind aproape ca un automat, Chantal ştia că ea era singura persoană care gândea diferit, pentru că simţise mâna seducătoare şi grea a Răului mângâind-o pe obraji. „Binele şi Răul au unul şi acelaşi chip; totul depinde de momentul în care unul sau altul îi taie calea oricărei fiinţe umane.” Frumoase cuvinte, poate

adevărate, dar tot ce-i trebuia ei era să doarmă, nimic mai mult.

Termină, dându-i greşit restul unuia dintre clienţi, ceea ce i se întâmpla extrem de rar; îşi ceru scuze, dar nu se simţi vinovată. Rabdă impasibilă demnă până când preotul şi primarul – de obicei ultimii care plecau – părăsiră localul. Închise casa îşi strânse lucrurile, îşi puse haina groasă şi ieftină şi plecă spre casă, aşa cum făcea de ani de zile.

Atunci, în cea de-a treia noapte, se pomeni în prezenţa Răului. Şi Răul veni sub forma unei oboseli extreme şi a unei febre foarte mari, lăsând-o într-o stare de semiconştienţă, dar incapabilă să doarmă – în vreme ce afară urla fără încetare un lup. În unele momente, îşi dădu seama că delira, fiindcă i se părea că animalul intră în camera ei şi conversează cu ea într-o limbă pe care nu o înţelegea, într-un moment trecător de luciditate, încercă să se dea jos din pat şi să meargă până la biserică, ca să-l roage pe preot să cheme un medic, fiindcă era bolnavă, foarte bolnavă; când însă încercă să-şi pună intenţia în fapt, picioarele i se frânseră şi fu convinsă că nu mai putea umbla.

Dacă ar mai putea umbla, n-ar izbuti să ajungă la biserică.

Dacă ar ajunge la biserică, ar trebui să aştepte ca preotul să se trezească, să se îmbrace şi să-i deschidă uşa, dar între timp frigul i-ar accentua rapid febra şi ar face-o să moară chiar acolo, în faţa unui lăcaş pe care unii îl consideră sacru.

„Cel puţin n-ar mai trebui să mă transporte până la cimitir; m-aş afla de fapt în el.”

Chantal delira toată noaptea, dar constată că febra îi scădea pe măsură ce lumina zilei începea să i se strecoare în cameră. Când îşi recapătă forţele şi încercă să adoarmă, auzi claxonul atât de familiar îşi dădu seama că în Viscos sosise brutarul, era vremea să-şi prepare cafeaua de dimineaţă.

Nimeni nu o putea obliga să coboare ca să cumpere pâine; era liberă, putea rămâne în pat cât dorea, munca ei începea abia seara. Ceva se schimbase însă în ea; avea nevoie să fie în contact cu lumea înainte de a-şi pierde total minţile. Voia să-i întâlnească pe cei care în clipa asta se îmbulzeau în jurul micii furgonete verzi, schimbându-şi monedele pe hrană, mulţumiţi că începea o nouă zi şi ei aveau ce face şi ce mânca.

Se duse până acolo, îi salută pe toţi şi auzi unele comentarii precum „pari obosită” ori „s-a întâmplat ceva?” Toţi amabili, solidari, mereu gata să ajute, inocenţi şi simpli în generozitatea lor, pe când sufletul ei se zbătea într-o luptă fără răgaz, copleşită de vise, aventuri, spaimă şi putere. Oricât de mult i-ar fi plăcut să-şi împărtăşească secretul, se gândi că, dacă l-ar fi dezvăluit unui singur ins, tot restul aşezării l-ar fi aflat înainte de finele dimineţii – era mai bine să le mulţumească pentru că se interesau de sănătatea ei şi să treacă mai departe până când aveau să i se limpezească niţel gândurile.

— Nu e nimic. A urlat un lup toată noaptea şi nu m-a lăsat să dorm.

— N-am auzit nici un lup – zise patroana hotelului, care venise şi ea acolo ca să cumpere pâine.

— De luni de zile n-a mai urlat nici un lup prin părţile locului – confirmă femeia care sorta produsele ce urmau să fie vândute în magazinul de la bar. Se vede că vânătorii i-au stârpit pe toţi, ceea ce pentru noi e cum nu se poate mai rău, fiindcă, – aşa rari cum erau, tot constituiau principalul motiv pentru care vânătorii veneau aici. Ei se dau vânt după competiţia asta inutilă, cine reuşeşte să ucidă animalul cel mai greu de doborât.

— Nu spuneţi de faţă cu brutarul că în regiune nu există lupi – reacţiona cu voce scăzută patroana lui Chantal. Dacă se află, s-a zis definitiv cu excursiile la Viscos.

— Bine, dar eu am auzit un lup.

— Se vede că a fost lupul blestemat – comentă nevasta primarului, care nu o prea simpatiza pe Chantal, dar era destul de politicoasă şi-şi ascundea sentimentele.

Patroana hotelului se enervă.

— Lupul blestemat nu există. Era un lup oarecare, şi la ora asta o fi şi fost ucis.

Nevasta primarului însă nu se dădu bătută.

— Că o fi existând au ba, ştim cu toţii că noaptea asta n-a urlat nici un lup. Dumneata o pui pe fata asta să muncească peste program, se vede treaba că-i extenuată şi a-nceput să aibă halucinaţii.

Chantal le lăsă pe cele două discutând, îşi plăti pâinea şi se îndepărtă.

„Competiţie inutilă”, gândi ea, amintindu-şi de comentariul femeii care pregătea şi sorta conservele pentru vânzare. Aşa priveau ei viaţa: ca pe o inutilă. Îi venea să dezvăluie, acolo pe loc, propunerea străinului, ca să vadă dacă oamenii aceia, mulţumiţi şi săraci cu duhul, puteau începe o competiţie cu adevărat utilă; zece lingouri de aur în schimbul unei simple crime care ar fi garantat viitorul copiilor şi nepoţilor lor, recuperarea gloriei pierdute a Viscos-ului, cu sau fără lupi.

Se stăpâni însă. Dar se hotărî în clipa aceea să povestească istoria chiar la noapte, de faţă însă cu toţi, la bar, aşa încât nimeni să nu poată zice că n-a auzit sau n-a priceput. Poate că se vor repezi la străin şi-l vor duce direct la poliţie, pe ea lăsând-n liberă să-şi ia lingoul de aur ca recompensă pentru serviciile aduse comunităţii. Poate că pur şi simplu nu-i vor da crezare, iar străinul va pleca încredinţat că toţi sunt buni – ceea ce, de altfel, nici nu era adevărat.

Toţi sunt ignoranţi, naivi, conformişti. Toţi ca unul nu vor să creadă în lucruri în care nu sunt obişnuiţi să creadă. Tuturora le e frică de Dumnezeu. Toţi – inclusiv ea – sunt laşi la ceasul în care şi-ar putea schimba destinul. Cât despre adevărata bunătate, aşa ceva nu există – nici pe

pământul oamenilor laşi, nici în cerul Atotputernicului Dumnezeu care seamănă suferinţă fără nici o noimă, doar ca să ne putem petrece întreaga viaţă rugându-ne să fim feriţi de cel Rău.

Temperatura scăzuse, Chantal nu dormise de trei nopţi, dar, în timp ce-şi făcea cafeaua de dimineaţă, se simţea mai bine ca oricând. Nu era singura fiinţă laşă. Poate că era singura conştientă de laşitatea ei, pentru că ceilalţi numeau viaţa „competiţie inutilă" iar frica şi-o confundau cu generozitatea.

Îşi aminti de un locuitor din Viscos care lucra într-o farmacie aflată într-un oraş învecinat şi care fusese concediat după douăzeci de ani de muncă. Nu ceruse indemnizaţie de şomaj deoarece – zicea el – fusese prieten cu patronii, nu voia să-i lezeze, ştia că fusese dat afară numai din pricina dificultăţilor financiare. Totul era o minciună: omul nu se adresase justiţiei pentru că era laş, voia să fie iubit cu orice preţ, socotea că patronii aveau să-l considere totdeauna ca pe o persoană generoasă devotată în prietenie. Ceva mai târziu, când se dusese ca să le ceară un împrumut, ei îi trântiseră uşa-n nas, dar, oricum, era prea târziu, apucase să semneze o cerere de demisie, nu mai putea avea nici o pretenţie.

Bună treabă. A juca rolul de suflet caritabil li se potriveşte doar celor cărora le e frică să ia vreo atitudine în viaţă. Totdeauna este mai uşor să crezi în propria ta bunătate decât să-i înfrunţi pe ceilalţi şi să lupţi pentru drepturile tale. Totdeauna e mai uşor să-ţi auzi o jignire şi să nu răspunzi cu aceeaşi monedă decât să ai curajul de a te angaja într-o luptă cu cineva mai puternic; totdeauna putem spune că nu ne-am simţit atinşi de piatra aruncată în noi şi numai noaptea, în singurătate, când soţia sau soţul sau prietenul nostru de şcoală dorm, doar noaptea ne putem plânge în tăcere laşitatea.

Chantal îşi bău cafeaua şi nu ştiu ce să mai facă pentru ca ziua să treacă mai repede. Avea să distrugă satul acela,

avea să termine la noapte cu Viscos-ul. Oricum, de oraş avea să se aleagă praful în mai puţin de o generaţie, căci era o aşezare fără copii – tinerii se înmulţeau în alte oraşe ale ţării, acolo unde era belşug de serbări, de haine frumoase, voiaje, „competiţii inutile”.

Ziua însă nu trecu deloc repede. Dimpotrivă; vremea cenuşie, cu norii aceia joşi, făcea ca orele abia să se târască. Ceaţa ascundea vederii munţii şi satul părea izolat de lume, pierdut în el însuşi ca şi cum ar fi fost singura zonă locuită de pe pământ. De la fereastră, Chantal îl zări pe străin ieşind din hotel şi îndreptându-se, ca de obicei, către munţi. Se temu pentru aurul ei, dar se linişti numaidecât – avea să se întoarcă, plătise hotelul pe o săptămână, or, oamenii bogaţi niciodată nu risipesc nici un cent; doar săracii fac aşa ceva.

Încercă să citească, dar nu reuşi să se concentreze. Se hotărî să facă o plimbare prin Viscos şi singura persoană pe care o văzu fu Berta, văduva care-şi petrecea zilele şezând în faţa casei, observând tot ce se întâmplă.

— Temperatura o să scadă până la urmă – zise Berta.

Chantal se întrebă de ce oare persoanele fără ocupaţie cred că vremea are atâta importanţă. Dădu afirmativ din cap.

Îşi continuă drumul pentru că isprăvise de vorbit tot ce putea şi tot ce putuse vorbi cu Berta, de-a lungul numeroşilor ani de când trăia în satul acela, într-o vreme o socotise o femeie interesantă şi curajoasă, care fusese în stare să-şi echilibreze viaţa chiar după moartea soţului ei, survenită într-unui din desele accidente de vânătoare; vânduse câteva din puţinele bunuri pe care le avea, investise banii împreună cu indemnizaţia de asigurare nu într-un fond sigur, şi acum trăia din profit.

Cu timpul, văduva încetă să o mai intereseze şi începuse să fie o imagine a tot ce se temea să nu i se întâmple chiar ei: să-şi încheie viaţa şezând pe un scaun în faţa casei, înfofolită iarna în haine groase, privind unicul peisaj pe

care-l văzuse în viaţa ei, supraveghind ceea ce nu avea nevoie să fie supravegheat, pentru că acolo nu se petrecea nimic serios, important sau valoros.

Se plimbă, fără teama de a se rătăci, prin pădurea plină de ceaţă, căci ştia pe dinafară toate potecile copacii şi pietrele. Îşi imagină cât de incitantă avea să fie noaptea aceea, încercă diverse moduri de a relata propunerea străinului – în unele spunea exact ce ascultase şi văzuse, în altele povestea o istorie ce putea să fie sau nu adevărată, imitând stilul bărbatului care n-o mai lăsa să doarmă de trei nopţi.

„Un bărbat foarte periculos, mai rău decât toţi vânătorii pe care i-am cunoscut.”

Umblând prin pădure, Chantal începea să-şi dea seama că descoperea o persoană la fel de primejdioasă ca străinul: pe sine însăşi. Cu patru zile în urmă credea că se obişnuise tot mai mult cu ceea ce era, cu ceea ce putea aştepta de la viaţă, cu faptul că viaţa din Viscos nu era chiar atât de rea vara, Ia urma urmelor, regiunea era inundată de turişti, care numeau locul „un paradis”.

Acuma ieşeau din morminte monştrii care îi terorizau nopţile, o făceau să se simtă nefericită, nedreptăţită, părăsită de Dumnezeu şi de soartă. Mai rău: o sileau să vadă amărăciunea pe care o târa după sine zi şi noapte, în pădure şi Ia muncă, în rarele întâlniri şi în numeroasele clipe de solitudine.

„Afurisit să fie omul ăsta. Şi afurisită şi eu, care l-am silit să-mi taie calea.”

Pe când se întorcea în sat, îşi regreta fiecare minut din viaţă şi hulea împotriva maică-si pentru ca murise atât de timpuriu, împotriva bunică-si pentru că o-nvăţase să fie bună şi cinstită, împotriva prietenilor care o părăsiseră, împotriva destinului care o hărţuia în continuare.

Berta era tot la locul ei.

— Ai mers foarte repede – zise ea. Şezi aici lângă mine şi odihneşte-te.

Chantal îi urmă îndemnul. Ar fi făcut orice pentru ca timpul să treacă mai iute.

— S-ar zice că satul se schimbă – zise Berta. E ceva diferit în aer; ieri l-am auzit urlând pe lupul blestemat.

Fata se simţi uşurată. Blestemat sau nu, peste noapte uriaşe un lup şi cel puţin încă o persoană, afară de ea, îl auzise.

— Târgul ăsta nu se schimbă niciodată – răspunse ea. Doar anotimpurile trec şi vin, iar acum e rândul iernii.

— Nu. E vorba de sosirea străinului.

Chantal se stăpâni. O fi vorbit oare şi cu altcineva?

— Ce are de-a face sosirea străinului cu Viscos-ul?

— Îmi petrec toată ziua privind natura. Unii cred că e pierdere de vreme, dar a fost singurul mijloc pe care l-am găsit ca să mă împac cu dispariţia celui pe care atâta l-am iubit. Văd că anotimpurile trec, copacii îşi pierd frunzele şi apoi şi le recuperează. Dar, din când în când, câte un element neaşteptat din natură creează schimbări definitive. Mi s-a spus că munţii din jurul nostru sunt rezultatul unui cutremur produs cu milenii în urmă.

Fata încuviinţă din cap; la fel învăţase şi ea la şcoală.

— După aceea, nimic nu va mai fi la fel. Mi-e teamă că aşa ceva se poate întâmpla acum.

Chantal se simţi îndemnată să povestească istoria cu aurul, dar bănuia că bătrâna ştie ceva, aşa încât tăcu.

— M-am tot gândit la Ahab, marele nostru reformator, eroul nostru, bărbatul binecuvântat de Sfântul Savin.

— De ce la Ahab?

— Pentru că el era capabil să înţeleagă că un mic amănunt, oricât ar fi de bine intenţionat, poate distruge totul. Se povesteşte că, după ce a pacificat oraşul, după ce i-a îndepărtat pe proscrişii recidivişti şi a modernizat agricultura şi comerţul din Viscos, şi-a adunat prietenii ca să-i ospăteze şi a gătit pentru ei o bucată de carne suculentă. Deodată şi-a dat seama că sarea se isprăvise.

Ahab i-a chemat atunci pe fiul său:

— Du-te până-n sat şi cumpără sare. Dar să plăteşti un preţ corect pentru ea: nici prea scumpă, nici prea ieftină.

Fiul lui rămase surprins:

— Înţeleg că nu trebuie să plătesc mai scump, tată. Dar dacă mă pot tocmi niţel, de ce să nu economisesc ceva bani?

— Într-un oraş mare, aşa ar fi bine să faci. Dar într-un sat ca al nostru, asta ar fi începutul sfârşitului.

Băiatul plecă fără să mai întrebe nimic. Oaspeţii însă, care asistaseră la conversaţie, voiră să ştie de ce nu trebuia să cumpere sarea mai ieftin, iar Ahab le răspunse:

— Cine vinde sarea sub preţ face asta pentru că are nevoie disperată de bani. Cine profită de situaţia unuia ca el vădeşte dispreţ pentru sudoarea şi strădania unui om care a muncit ca să producă ceva.

— Bine, dar e prea puţin pentru ca un sat să fie distrus.

— Şi la începutul lumii nedreptatea a fost mică Dar fiecare om venit după aceea a sporit-o cu ceva gândind totdeauna că nu avea mare însemnătate, şi uite unde am ajuns azi.

— Ca străinul, de exemplu – zise Chantal, sperând ca Berta să confirme că stătuse şi ea de vorbă cu el. Ea însă rămase tăcută.

— Nu ştiu de ce dorea Ahab atât de mult să salveze Viscos-ul – insistă ea. Înainte era un cuib de răufăcători, acum e un sat de laşi.

Bătrâna ştia cu siguranţă ceva. Mai rămânea să descopere dacă-i povestise chiar străinul.

— Aşa e. Dar nu ştiu dacă e vorba într-adevăr de laşitate. Cred că toată lumea se teme de schimbări. Toţi vor ca Viscos-ul să fie aşa cum a fost dintotdeauna: o aşezare unde nu poţi decât să cultivi pământul şi să creşti vite, care-i primeşte bine pe vânători şi pe turişti, dar unde fiecare ins ştie exact ce se va întâmpla a doua zi, iar unicele lucruri imprevizibile sunt furtunile naturii. Poate e un mijloc de a găsi pacea, dar sunt de acord cu dumneata într-o privinţă: toţi cred că pot controla totul dar nu controlează nimic.

— Nu controlează nimic – încuviinţă Chantal.

— Nimeni nu poate adăuga nici o liniuţă şi nici un punctişor la ceea ce a fost scris” – zise bătrâna citind un text din Evanghelie. Dar ne place să trăim cu iluzia asta, pentru că ne face să ne simţim mai siguri pe noi.

În fine, e o alegere ca oricare alta, deşi ar fi o prostie să încercăm să controlăm lumea, punându-ne credinţa într-o siguranţă complet falsă, care până la urmă ne lasă pe toţi nepregătiţi pentru viaţă; când te aştepţi mai puţin, un cutremur face să apară munţi, un trăsnet ucide un pom care se pregătea să renască la primăvară, un accident de vânătoare curmă viaţa unui bărbat cinstit.

Berta povesti, pentru a suta oară, cum îi murise bărbatul. Era unul dintre cei mai respectaţi ghizi din regiune, un om care privea vânătoarea nu ca pe un sport sălbatic, ci ca pe un mijloc de a respecta tradiţia locului. Mulţumită lui, Viscos-ul crease o rezervaţie de animale, primăria elaborase câteva legi pentru protecţia câtorva specii aproape stinse, pentru fiecare pradă doborâtă se încasau taxe, iar banii se întorceau în folosul comunităţii.

Soţul Bertei căuta să vadă în sportul acela sălbatic pentru unii, tradiţional pentru alţii – un mod de a-i învăţa pe vânători câte ceva despre arta de a trăi. Când sosea cineva cu mulţi bani, dar puţină experienţă, îl ducea într-un loc înţelenit. Acolo, în vârful unei pietre, punea o cutie de bere.

Se depărta la vreo cincizeci de metri de cutie Şi, dintr-un singur foc, o făcea să zboare în aer.

„Sunt cel mai bun ţintaş din regiune”, zicea el. „Am să vă-nvăţ acum să fiţi la fel de bun ca mine.”

Punea la loc cutia în aceeaşi poziţie, revenea la aceeaşi distanţă, scotea o batistă din buzunar şi cerea să fie legat la ochi. Apoi îndrepta iarăşi arma în direcţia ţintei şi trăgea din nou.

„Am nimerit?”, întreba el, trăgându-şi legătura de pe ochi.

„Evident că nu”, răspundea vânătorul proaspăt sosit, încântat să-l ştie umilit pe ghidul orgolios. „Glonţul a trecut foarte departe. Nu cred că ai ce să mă-nveţi.” „Tocmai v-am

învăţat lecţia cea mai importantă a vieţii”, răspundea soţul Bertei. „Ori de câte ori vreţi să realizaţi ceva, păstraţi-vă ochii deschişi şi asiguraţi-vă că ştiţi exact ce anume doriţi. Nimeni nu-şi poate nimeri ţinta cu ochii închişi.”

Odată, în timp ce punea cutia la locul ei după primul foc, celălalt vânător crezu că-i venise lui rândul să-şi încerce calităţile de ochitor. Trase înainte ca soţul Bertei să se întoarcă la loc; greşi, împuşcându-l în gât. Nu avusese timp să înveţe admirabila lecţie despre concentrare şi obiectivitate.

— Trebuie să mă duc – zise Chantal. Mai am câte ceva de făcut înainte de-a merge la muncă.

Berta îi spuse bună ziua şi o-nsoţi cu privirea până când o văzu dispărând pe ulicioara de lângă biserică. Anii petrecuţi în faţa porţii, privind munţii, norii şi vorbind în gând cu răposatul ei soţ o învăţaseră să „vadă” persoanele. Vocabularul îi era limitat, nu izbutea să găsească alt cuvânt ca să-şi descrie mulţimea de senzaţii pe care i le produceau ceilalţi, dar se întâmpla ceva aparte: îi „distingea” pe ceilalţi, le cunoştea sentimentele.

Totul a început la înmormântarea marii şi singurei sale iubiri; ploua, când un copil de lângă ea fiul unor localnici, care azi era bărbat în toată firea şi locuia la mii de kilometri de-acolo – o întrebă de ce era tristă.

Berta nu vru să-l sperie pe micuţ vorbindu-i de moarte şi despărţiri: spuse doar că soţul ei plecase şi are să treacă pesemne multă vreme până când avea să se întoarcă la Viscos.

— Cred că v-a păcălit – răspunse băieţelul —. Tocmai l-am văzut ascunzându-se îndărătul unui mormânt, cu o lingură de supă în mână.

Mama băieţaşului auzise comentariul şi-l mustră cu severitate. „Copiii zic mereu că văd fel de fel de lucruri”, zise ea, cerându-şi scuze. Berta însă încetă numaidecât să mai plângă şi privi în direcţia indicată; bărbatul ei avea mania de-a mânca supa numai cu o anumită lingură, deşi pe

ea o enerva tare mult – doar toate lingurile sunt la fel şi conţin aceeaşi cantitate de supă —, totuşi el se încăpăţâna să folosească numai una şi aceeaşi lingură. Berta nu povestise nimănui împrejurarea asta, de teamă ca lumea să nu-l socotească nebun.

Băieţaşul, aşadar, îl văzuse într-adevăr pe soţul ei; lingura era un semn. Copiii „vedeau” lucruri. Se hotărî şi ea să înveţe „să vadă”, pentru că voia să stea de vorbă cu el, să-l ştie întors înapoi – chiar dacă numai în chip de nălucă.

La început, se închisese în casă şi nu ieşea decât rareori, nădăjduind ca el să-i apară în cale. Într-o bună zi, avu o presimţire: trebuia să meargă în poarta casei şi să înceapă a fi atentă la ceilalţi, simţi că soţul ei voia ca viaţa să-i fie mai veselă, să ia parte mai mult la ceea ce se întâmpla în sat.

Îşi aşeză scaunul în faţa casei şi rămase cu privirea la munţi; puţină lume umbla pe străzile din Viscos, dar, chiar în prima zi, veni o vecină din satul cel mai apropiat zicând că negustorii de la târg vindeau foarte ieftin tacâmuri de bună calitate şi, ca să-şi întărească spusele, scoase din buzunar o lingură.

Berta îşi dădu seama că n-avea să-şi mai vadă soţul niciodată, dar şi că el îi cerea să rămână acolo cu ochii aţintiţi la sat, şi că ea o va face întocmai. Cu timpul, începu să observe o prezenţă în stânga ei şi avu certitudinea că el era acolo, ţinându-i tovărăşie şi apărând-o de orice primejdie, pe lângă faptul că o învăţa să vadă lucruri pe care ceilalţi nu le distingeau, precum desenele din nori, care totdeauna aduceau mesaje. Se întrista un pic când încerca să-l privească din faţă, atunci chipul dispărea; curând însă observă că putea să converseze cu el folosindu-şi intuiţia, şi astfel începură să poarte lungi discuţii despre tot felul de lucruri.

Trei ani mai târziu ajunse să poată „vedea” sentimentele oamenilor, în afară de faptul că asculta sfaturi practice pe care i le dădea soţul ei şi care, în cele din urmă, îi erau de

mare folos; aşa se face că nu s-a lăsat înşelată când i s-a oferit o indemnizaţie de deces mai mică decât i se cuvenea, că-şi retrăsese banii de la bancă cu puţin înainte ca aceasta să dea faliment, spulberând ani de trudă a numeroşi oameni din regiune.

Într-o dimineaţă – nu-şi mai amintea cu cât timp în urmă avusese loc această întâmplare – el îi spusese că era posibil ca Viscos-ul să fie distrus. Berta se gândi numaidecât la un cutremur, la apariţia unor noi munţi prin părţile locului, dar el o linişti încredinţând-o că aşa ceva nu avea să se întâmple pe acolo în următoarele câteva milenii; îl îngrijora însă alt fel de distrugere, cu toate că nici el însuşi nu ştia să spună ce anume. Dar o rugă să rămână atentă, căci era satul lui şi locul la care ţinea cel mai mult pe lume, chiar dacă-l părăsise mai devreme decât şi-ar fi dorit-o.

Berta începu să se uite cu şi mai mare atenţie la oameni, la contururile norilor, la vânătorii care soseau şi plecau, dar nimic nu părea să arate că cineva ar fi încercat să distrugă o aşezare ce nu făcuse rău nimănui. Soţul ei stăruia însă ca ea să-şi continue veghea, iar ea făcu întocmai cum îi cerea el.

Cu trei zile în urmă, văzuse că străinul venise însoţit de un diavol şi-şi dădu seama că aşteptarea ei se terminase. Azi, observase că fata avea alături un diavol şi un înger; imediat puse în legătură un fapt cu celălalt şi înţelese că în satul ei urma să se întâmple ceva neobişnuit.

Zâmbi în sinea ei, privi în partea stingă şi schiţă un sărut discret. Nu era o bătrână inutilă; avea ceva foarte important de făcut, să salveze aşezarea unde se născuse, chiar dacă nu ştia ce măsuri de prevedere ar fi trebuit să ia.

Chantal o lăsă pe bătrână cufundată în gândurile ei şi se întoarse acasă. Berta avea reputaţia cum şuşoteau între ei locuitorii din Viscos – că ar fi o vrăjitoare bătrână. Se spunea că petrecuse un an întreg închisă în casă şi-n vremea asta învăţase artele magiei. Când Chantal întrebă odată cine învăţase, unii spuseră că însuşi diavolul, care i s

arăta noaptea; alţii susţineau că ea îl invoca pe un preot celt, folosind cuvintele pe care le învăţase de la părinţii ei. Dar nimeni nu făcea mare caz de asta; Berta era inofensivă şi ştia mereu să povestească istorioare frumoase.

Aveau dreptate, deşi erau mereu aceleaşi istorioare. Brusc, Chantal se opri cu mâna pe măciulia clanţei. Deşi auzise de multe ori cum murise soţul Bertei, abia atunci îşi dădu seama că în acea împrejurare asta era o lecţie de foarte mare însemnătate pentru ea. Îşi aminti de recenta ei plimbare prin pădure, de ura ei surdă deschizând focul în toate direcţiile, gata să rănească de-a valma pe oricine-i sta în preajmă – chiar pe ea însăşi, târgul, pe locuitorii lui, pe copiii locuitorilor lui.

Adevărata ei ţintă era însă una singură: străinul. Să se concentreze, să tragă, să se asigure că a ucis prada. Pentru asta avea nevoie de un plan – ar fi fost o nerozie să spună ceva în noaptea aceea, neobţinând altceva decât ca situaţia să scape de sub control. Se hotărî să amâne cu o zi relatarea întâlnirii sale cu străinul – dacă ar fi fost să le-o dezvăluie totuşi locuitorilor din Viscos.

În noaptea aceea, când se duse să încaseze banii pentru rândul de băutură pe care obişnuia să-l plătească străinul, Chantal observă că acesta îi strecură un bileţel. Îl păstră în buzunar, prefăcându-se că nu-i dă nici o importanţă, deşi îşi dădea seama că – din când în când – ochii străinului îi căutau pe-ai ei, într-o interogaţie mută. Jocul părea că se inversase acum: situaţia o controla ea, alegându-şi câmpul de luptă şi ora bătăliei. Aşa procedau vânătorii experimentaţi: impuneau ei condiţiile, pentru ca prada să vină ea la ei.

Abia după ce se întoarse la ea în cameră, de astă dată cu senzaţia că avea să doarmă foarte bine în noaptea aceea, despături bileţelul: bărbatul îi cerea să se întâlnească în acelaşi loc unde se cunoscuseră.

Spunea în încheiere că prefera să vorbească cu ea între patru ochi. Dar puteau sta de vorbă, dacă asta ar fi fost

dorinţa ei, şi în prezenţa tuturora.

Chantal nu trecu cu vederea ameninţarea; ba dimpotrivă, fu mulţumită că o primise. Asta dovedea că el începea să-şi piardă controlul, deoarece bărbaţii şi femeile cu adevărat periculoşi nu procedează niciodată astfel. Ahab, marele pacificator al Viscos-ului, obişnuia să spună: „Există două feluri de idioţi – cei care renunţă să facă ceva pentru că au primit o ameninţare şi cei care cred că fac ceva pentru că ameninţă."

Rupse bileţelul în mici bucăţele, îl aruncă în closet, trase apa, făcu o baie cu apa aproape clocotită, se vârî sub pături şi zâmbi. Obţinuse exact ce voia: să se întâlnească din nou cu străinul, pentru o conversaţie între patru ochi. Dacă voia să afle cum să-l înfrângă, trebuia să-l cunoască mai bine.

Adormi aproape instantaneu – un somn profund, odihnitor, relaxat. Petrecuse o noapte cu Binele, apoi o noapte cu Binele şi cu Răul, în fine, una cu Răul. Niciunul dintre cei doi nu obţinuse vreun rezultat, ci rămăseseră vii în sufletul ei şi acum începeau să se lupte unul cu altul, pentru a demonstra care era mai tare.

Când sosi străinul, ploaia o pătrunsese pe Chantal până la oase; furtuna reîncepuse.

— Nu o să vorbim despre vreme – zise ea. Plouă, după cum vezi. Ştiu un loc unde putem sta de vorbă mai confortabil.

Se ridică în picioare şi scoase un sac de pânză.

— Ai o puşcă înăuntru – zise străinul.

— Da.

— Vrei să mă ucizi.

— Da, vreau. Nu ştiu dacă voi reuşi, dar vreau cu tărie. Arma însă am adus-o cu alt scop: s-ar putea să-mi iasă-n cale lupul blestemat, aş putea să-l împuşc şi aş ajunge astfel să fiu mai respectată în Viscos. L-am auzit urlând ieri noapte, deşi nimeni nu mă crede.

— Ce e cu lupul ăsta blestemat?

Ea stătu la îndoială dacă să-şi permită sau nu mai multă intimitate cu bărbatul acela care îi era în definitiv duşman.

Îşi aduse aminte de o carte despre artele marţiale japoneze – citea totdeauna ce uitau oaspeţii la hotel, indiferent de subiect, deoarece nu voia să-şi risipească banii cumpărând cărţi. Acolo stătea scris că cea mai bună metodă de a-ţi slăbi adversarul este să-l faci să creadă că eşti de partea lui.

Umblând prin ploaie şi vânt, ea îi povesti istoria. Cu doi ani în urmă, un bărbat din Viscos – mai exact fierarul satului – plecase să se plimb când, fără să ştie cum, se pomenise faţă-n fată cu un lup şi cu puii lui. Bărbatul se sperie, rupse o cracă şi se năpusti asupra animalului. În mod normal, lupul ar fi fugit, dar, cum era cu puişorii lui contraatacă şi-l muşcă de picior. Fierarul, un bărbat căruia meseria îi pretindea o forţă ieşită din comun, reuşi să-l izbească atât de violent, încât animalul sfârşi prin a da înapoi; lupul se afundă în pădure cu pui cu tot şi nu mai fu văzut niciodată; tot ce se ştia era că avea un semn alb la urechea stingă.

— De ce e „blestemat”?

— De obicei animalele, chiar şi cele mai fioroase, nu-i atacă pe oameni, cu excepţia unor situaţii excepţionale, ca în cazul acela, ca să-şi apere puii. Totuşi, dacă atacă şi gustă sânge de om, devin periculoase; totdeauna îşi doresc şi mai mult, încetează să mai fie animale sălbatice şi se transformă în ucigaşi. Toţi cred că, într-o bună zi, lupul cu pricina va ataca din nou.

„E povestea mea”, gândi străinul.

Chantal făcea tot posibilul să meargă repede, căci era mai tânără, mai antrenată şi ţinea să aibă avantajul psihologic de a-l obosi şi umili pe bărbatul care o însoţea; el însă izbutea să menţină ritmul paşilor ei. Chiar când gâfâi niţel, nu-i ceru să meargă mai încet.

Ajunseră la un mic cort de plastic verde, bine camuflat, utilizat de vânători ca loc din care să poată pândi prada. Se aşezară înăuntru, frecându-şi fiecare mâinile îngheţate şi suflând în ele.

— Ce vrei? – zise ea. De ce mi-ai trimis bileţelul?

— Am să-ţi propun o ghicitoare: care dintre toate zilele vieţii noastre nu vine niciodată?

Nici un răspuns.

— Ziua de mâine. Se pare însă că dumneata crezi că ziua de mâine va veni şi că vei putea amâna ceea ce ţi-am cerut. Azi începe sfârşitul de săptămână; dacă dumneata nu vei spune nimic, o voi face eu însumi.

Chantal ieşi din refugiu, se opri la o distanţă sigură de el, desfăcu sacul de pânză şi scoase puşca.

Străinul păru a nu-i da nici o importanţă.

— Dumneata ai scos aurul – continuă el. Dacă ar trebui să scrii o carte despre experienţa dumitale, îţi închipui că majoritatea cititorilor, având de înfruntat toate greutăţile pe care le înfruntă, fiind atât de des nedreptăţiţi de viaţă şi de semeni, fiind siliţi să plătească şcoala copiilor şi mâncarea de pe masă – crezi că toţi oamenii ăştia te-ar lăsa să fugi cu lingoul?

— Nu ştiu – zise ea, introducând un cartuş în armă.

— Nici eu. Ăsta e răspunsul pe care-l doresc.

Fu introdus şi al doilea cartuş.

— Eşti gata să mă ucizi, deşi ai încercat să mă linişteşti cu povestea aia cu lupul găsit. Nu faci rău, pentru că asta înseamnă un răspuns la întrebarea mea: fiinţele umane sunt în esenţă rele, o simplă fătucă dintr-un sat izolat e capabilă să comită o crimă pentru bani. Am să mor, dar acum ştiu răspunsul şi mor împăcat.

— Ţine-o – şi-i dădu străinului arma. Nimeni nu ştie că te cunosc. Toate datele din fişa dumitale sunt false. Poţi să pleci când vrei şi, după cât înţeleg, poţi să te duci oriunde în lume. Nu ai nevoie să fi bun ţintaş: ajunge să îndrepţi puşca în direcţia mea şi să apeşi pe trăgaci. Cartuşul e alcătuit din numeroase bucăţele de plumb care, de îndată ce părăsesc ţeava, se răspândesc sub formă de con. Pot ucide păsări şi fiinţe umane. Poţi chiar să priveşti în altă parte, dacă nu vrei să-mi vezi corpul ciuruit.

Bărbatul puse degetul pe trăgaci, ţinti spre ea şi, spre surprinderea ei, Chantal constată că ţinea arma corect, ca un profesionist. Rămaseră aşa vreme îndelungată, ea ştiind că un simplu pas greşit sau o tresărire provocată de ivirea neaşteptată a unui animal puteau face ca degetul să se pună în mişcare şi arma să tragă. În clipa aceea îşi dădu seama de infantilismul gestului ei, încercând să provoace doar din plăcerea de a provoca, zicându-şi că nu era în stare să facă ceea ce le cerea să facă celorlalţi.

Străinul continua să ţină arma îndreptată spre ea, ochii nu îi clipeau, mâinile nu-i tremurau. Acum era târziu – fie şi pentru că el era convins pesemne că, în definitiv, nu era o idee rea să pună capăt vieţii acelei fete care-l sfidase. Chantal se pregătea să-l roage s-o ierte, dar străinul lăsă arma jos înainte ca ea să apuce a spune ceva.

— Pot aproape să-ţi pipăi frica – zise el, înapoindu-i tinerei arma. Simt mirosul transpiraţiei care te scaldă, chiar dacă ploaia reuşeşte să-l mascheze; şi-ţi aud bătăile inimii, care stă să-ţi sară din piept, cu toate că vântul scutură copacii şi face un zgomot infernal.

— Am să fac ce mi-ai cerut astă-noapte – zise Chantal, prefăcându-se că nu auzea toate adevărurile pe care tocmai i le spusese el. În definitiv, ai venit la Viscos pentru că voiai să afli mai multe despre propria dumitale natură, să ştii dacă eşti bun sau rău. Ceva ţi-am şi arătat: în ciuda a tot ce simt sau nu simt acum, dumneata ai fi putut apăsa pe trăgaci şi totuşi n-ai făcut-o. Ştii de ce? Pentru că eşti laş. Te foloseşti de ceilalţi ca să-ţi rezolvi propriile conflicte, dar eşti incapabil să adopţi anumite atitudini.

— Un filosof german a spus odată: „Până şi Dumnezeu are un infern: dragostea lui pentru oameni.” Nu, nu sunt laş. Am apăsat trăgaciuri mult mai periculoase decât cel al armei acesteia: mai bine zis, am fabricat arme mult mai bune decât asta şi le-am răspândit în toată lumea. Am făcut totul perfect legal, ca tranzacţii aprobate de guvern, cu aprobări de export, cu impozitele plătite. M-am căsătorit cu

o femeie pe care o iubeam, am avut două fete frumoase, niciodată n-am delapidat nici măcar un cent de la compania mea şi am ştiut totdeauna să pretind ceea ce mi se datora.

Spre deosebire de dumneata, care te consideri persecutată de soartă, eu am fost întotdeauna un om capabil de acţiune, în stare să lupt cu numeroasele adversităţi pe care le-am înfruntat, să pierd unele bătălii, să câştig altele, dar şi să înţeleg că victoriile şi înfrângerile fac parte din viaţa tuturora – afară de cea a laşilor, aşa cum ai spus dumneata, de vreme ce unii ca ei nu pierd şi nu câştigă niciodată.

Am citit mult. Am frecventat biserica. Am fost om cu frica lui Dumnezeu, i-am respectat poruncile. Eram directorul foarte bine plătit al unei firme uriaşe. Cum primeam comisioane pentru fiecare tranzacţie încheiată, am câştigat destul ca să-mi întreţin soţia, fetele, nepoţii şi strănepoţii, deoarece comerţul cu arme este afacerea cea mai bănoasă de pe lume. Cunoşteam importanţa fiecărei piese pe care-o vindeam, aşa încât controlam personal afacerile; am descoperit câteva cazuri de corupţie, i-am concediat pe cei implicaţi şi am întrerupt vânzările. Armele mele erau făcute pentru apărarea ordinii, singurul mod de a asigura progresul şi dezvoltarea lumii, aşa gândeam eu.

Străinul se apropie de Chantal şi-o prinse de umeri; voia ca ea să-l privească în ochi, să înţeleagă că spune adevărul.

— Dumneata crezi pesemne că fabricanţii de arme sunt tot ce poate fi mai rău pe lume. Poate că ai dreptate; realitatea e însă că omul le foloseşte încă de pe vremea cavernelor – mai întâi ca să ucidă animalele, apoi ca să cucerească puterea asupra celorlalţi. Lumea a mai existat fără agricultură, fără creşterea vitelor, fără religie, fără muzică —, dar niciodată n-a existat fără arme.

Luă o piatră de pe jos.

— Iat-o: prima dintre ele, dăruită generos de Mama noastră Natura celor care trebuiau să se confrunte cu animalele preistorice. O piatră ca asta trebuie să-l fi salvat

pe un om, iar omul ăsta, după nenumărate generaţii, a făcut ca dumneata şi cu mine să venim pe lume. Dacă el n-ar fi avut piatra asta carnivorul asasin l-ar fi devorat şi sute de milioane de inşi nu s-ar mai fi născut.

Vântul se înteţi şi ploaia era de-a dreptul supărătoare, dar ei continuau să se privească drept în ochi.

— Deci aşa cum multă lume îi critică pe vânători, dar Viscos-ul îi primeşte cu tot fastul din cauză că trăieşte de pe urma lor, aşa cum oamenii detestă să vadă tauri în arenă, dar se duc la măcelărie ca să cumpere carne, pretinzând că animalele au avut parte de o moarte „onorabilă”, la fel multă lume îi critică pe fabricanţii de arme, dar aceştia vor continua să existe atâta vreme cât va continua să existe fie şi o singură armă pe faţa pământului. Căci atâta timp cât ar mai exista una, ar trebui să existe şi altele, altminteri echilibrul s-ar strica în mod periculos.

— Ce-au de-a face toate astea cu satul meu? – întrebă Chantal. Ce-au de-a face cu încălcarea poruncilor, cu crima, cu furtul, cu esenţa fiinţei umane, cu Binele şi cu Răul?

Ochii străinului se schimbară, ca şi cum ar fi fost inundaţi de o tristeţe profundă.

— Adu-ţi aminte ce ţi-am spus la început; m-am străduit totdeauna să-mi fac afacerile în conformitate cu legile, mă consideram ceea ce se numeşte de obicei „un om de bine”. Într-o după-amiază am primit un telefon la biroul meu: o voce feminină, suavă dar fără nici o urmă de emoţie, zicea că grupul ei terorist îmi răpise soţia şi fetele. Cereau în schimb ceea ce le puteam furniza eu: arme. Mi-au cerut să păstrez secretul, mi-au spus că familiei mele nu i se va întâmpla nimic dacă urmez instrucţiunile pe care aveau să mi le dea ei.

Femeia închise zicând că urma să mă sune din nou peste o jumătate de oră şi-mi ceru să aştept într-o anumită cabină telefonică de la gară. Îmi spuse să nu-mi fac griji peste măsură, toate erau bine tratate şi aveau să fie eliberate peste câteva ore întrucât tot ce trebuia să fac era să trimit

un mesaj electronic la una din filialele noastre dintr-o anumită ţară. Nici nu era vorba de un furt, ci de o vânzare legală care putea trece total neobservată în compania pentru care lucram.

Ca un cetăţean educat în respectul legilor şi obişnuit să se simtă apărat de ele, primul lucru pe care l-am făcut a fost să anunţ poliţia. O clipă mai târziu nu mai eram stăpân pe acţiunile mele, mă transformasem într-un ins incapabil să-şi protejeze propria familie, universul meu era populat acum de voci anonime şi apeluri telefonice frenetice. Când m-am dus la cabina indicată, o veritabilă armată de tehnicieni făcuseră deja legătura dintre cablul telefonic subteran şi aparatura cea mai modernă cu putinţă, astfel încât să poată identifica instantaneu locul de unde venea apelul. Erau pregătite de decolare elicoptere, erau plasate maşini în puncte strategice ca să întrerupă traficul, oameni antrenaţi şi înarmaţi până-n dinţi fuseseră puşi în alertă maximă.

Două guverne diferite, de pe continente îndepărtate, fuseseră înştiinţate de întâmplare şi interziseseră orice negociere; tot ce aveam de făcut era să primesc ordine, să repet frazele ce-mi erau comunicate, să mă comport aşa cum îmi cereau specialiştii.

Înainte de sfârşitul zilei, ascunzătoarea unde erau ţinute ostaticele a fost invadată, şi răpitorii – doi tineri şi o fată, aparent fără nici o experienţă, simple piese eliminabile ale unei puternice organizaţii politice – erau morţi, ciuruiţi de gloanţe. Avuseseră însă timp să le execute pe soţia şi pe fiicele mele. Dacă şi Dumnezeu are un infern, şi anume dragostea lui pentru oameni, orice om are un infern la îndemână, şi anume dragostea pentru propria-i familie.

Bărbatul făcu o pauză: se temea că nu-şi va mai stăpâni glasul şi va manifesta o emoţie pe care ţinea să şi-o ascundă. De îndată ce izbuti să-şi revină, continuă:

— Atât poliţia cât şi răpitorii folosiseră arme fabricate de industria mea. Nimeni nu ştie cum de au ajuns în mâinile teroriştilor, dar asta n-are nici o importanţă; erau acolo. În

pofida eforturilor mele, a luptei mele pentru ca totul să fie conform celor mai rigide norme de producţie şi vânzare, familia mea fusese ucisă de ceva ce fusese vândut de mine cândva, poate în timp ce luam prânzul în restaurantul cel mai scump, discutând despre vreme sau despre politica mondială.

O nouă pauză. Când reluă, părea că vorbeşte altcineva, ca şi cum nimic din toate acelea n-ar fi avut legătură cu el:

— Cunosc bine arma şi muniţia folosită pentru uciderea familiei mele şi ştiu unde au tras: în piept. Când intră, glonţul face doar un mic orificiu, mai mic decât lăţimea degetului dumitale mic. Când loveşte însă primul os, se împarte în patru şi fiecare dintre fragmente se îndreaptă în altă direcţie, distrugând cu violenţă tot ce întâlneşte în cale: rinichi, ficat, plămâni. De fiecare dată când atinge ceva foarte rezistent, cum ar fi o vertebră, îşi schimbă iar direcţia, antrenând de obicei fragmente lipite de el şi muşchi distruşi – până când ajunge să iasă. Fiecare dintre cele patru orificii de ieşire este aproape de mărimea unui pumn, iar glonţul încă mai are forţa de a împrăştia prin încăpere fâşiile de ţesuturi, carne şi oase care se lipiseră de el în timp ce străbătea interiorul corpului.

Totul durează mai puţin de două secunde; două secunde ca să mori s-ar putea să nu pară mult, dar nu aşa se măsoară timpul. Înţelegi, sper.

Chantal dădu afirmativ din cap.

— Mi-am părăsit postul la sfârşitul anului. Am călătorit în lungul şi-n latul pământului, plângându-mi de unul singur durerile, întrebându-mă cum de e capabilă de atâta răutate fiinţa umană. Am pierdut lucrul cel mai însemnat pe care-l poate avea un om: credinţa în aproapele său. Am râs şi am plâns de ironia lui Dumnezeu, de felul cum mi-a arătat, într-un chip atât de absurd, că sunt o unealtă a Binelui şi-a Răului.

Toată capacitatea de compasiune mi-a dispărut şi inima îmi este uscată acum; îmi e totuna dacă trăiesc sau dacă mor.

Dar, de dragul soţiei şi al fiicelor mele, trebuie să înţeleg mai înainte ce anume s-a întâmplat în ascunzătoarea aceea. Înţeleg că poţi ucide din ură sau din iubire, dar aşa, fără nici un motiv, doar pentru afaceri?

Poate ţi se pare naiv – în definitiv oamenii se ucid zilnic unii pe alţii pentru bani —, dar nu asta mă interesează, eu unul nu mă gândesc decât la soţia şi la fiicele mele. Vreau să ştiu ce era în mintea acelor terorişti. Vreau să ştiu dacă, la un moment dat li s-ar fi putut face milă şi le-ar fi lăsat să plece, cu atât mai mult cu cât războiul acela nu era cu familia mea. Vreau să ştiu dacă există o fracţiune de secundă, în înfruntarea dintre Rău şi Bine, când Binele ar putea învinge.

De ce Viscos? De ce satul meu?

— De ce armele din fabrica mea, când sunt atâtea alte fabrici de armament în lume, unele chiar nesupuse nici unui fel de control guvernamental? Răspunsul e simplu: din întâmplare. Aveam nevoie de-o aşezare mică unde toată lumea se cunoaşte şi se înţelege bine. În clipa când vor afla de recompensă, Binele şi Răul vor sta din nou faţă-n faţă şi ceea ce s-a întâmplat în ascunzătoarea aceea se va întâmpla şi în satul dumitale.

Teroriştii erau încercuiţi şi pierduţi; chiar şi în situaţia asta, au ucis ca să îndeplinească un ritual inutil şi gol. Satul dumitale are ceea ce mie nu mi s-a oferit: posibilitatea unei alegeri. Cei de-aici vor fi încercuiţi de dorinţa banilor, pot crede că au misiunea de a-şi apăra şi salva oraşul —, dar şi aşa tot vor mai avea şansa de a hotărî dacă-şi vor ucide sau nu ostaticul. Vreau să ştiu dacă alţi oameni ar fi acţionat altfel decât au făcut-o tinerii aceia nenorociţi şi setoşi de sânge.

Aşa cum am spus la prima noastră întâlnire, istoria unui om este istoria întregii omeniri. Dacă există compasiune, voi înţelege că destinul a fost crud cu mine, dar alteori el poate fi blând cu alţii Asta nu va schimba deloc ceea ce simt, nu-

mi va aduce familia înapoi, dar cel puţin voi îndepărta diavolul care se ţine scai de mine şi-mi anulează speranţa.

— Şi de ce vrei să ştii dacă sunt capabilă să te jefuiesc?

— Din acelaşi motiv. Poate că dumneata împărţi lumea în crime uşoare şi crime grave: nu e aşa. Cred că şi teroriştii împărţeau lumea în felul acesta: socoteau că ucid pentru o cauză, nu doar pentru plăcere, dragoste, ură sau bani. Dacă dumneata ai lua lingoul de aur, ar trebui să-ţi justifici păcatul faţă de dumneata, apoi faţă de mine, iar eu aş înţelege felul cum asasinii şi-au justificat între ei uciderea fiinţelor mele iubite. Ai văzut pesemne că, în toţi aceşti ani, am încercat să înţeleg ce anume s-a întâmplat; nu ştiu dacă asta îmi va aduce împăcarea, dar nu văd altă alternativă.

— Dacă aş fura lingoul, nu m-ai mai vedea niciodată.

Pentru prima oară în vreo jumătate de oră de când stăteau de vorbă, străinul schiţă un zâmbet.

— Am lucrat în industria de armament, nu uita. Asta include şi serviciile secrete.

Bărbatul o rugă să-l conducă iarăşi până la pârâu – se rătăcise, nu mai ştia cum să se întoarcă. Chantal luă puşca – împrumutată de la un prieten, sub pretextul că, simţindu-se foarte încordată, voia să vadă dacă se putea destinde vânând – o puse la loc în sacul de pânză şi începu să coboare.

Nu schimbară nici o vorbă pe durata drumului. Când ajunseră iarăşi la pârâu, străinul îşi luă rămas-bun:

— Înţeleg că eşti în întârziere, dar nu mai pot aştepta înţeleg şi faptul că, pentru a lupta cu dumneata însăţi, aveai nevoie să mă cunoşti mai bine: acum mă cunoşti.

Sunt un om care străbate pământul cu un diavol alături; ca să-l îndepărtez sau ca să-l accept definitiv, trebuie să răspund la anumite întrebări.

Furculiţa bătu fără încetare în pahar. Toţi cei care se aflau în barul înţesat în seara aceea de vineri îşi îndreptară privirile în direcţia sunetului; era domnişoara Prym care le cerea să facă linişte.

Tăcerea s-a aşternut imediat. Niciodată, în nici o împrejurare din istoria satului, o fată a cărei unică obligaţie era să-i servească pe oaspeţi nu se comportase aşa.

„Ar fi bine să aibă ceva important de spus”, gândi patroana hotelului. „Dacă nu, o dau afară pe loc, în ciuda promisiunii pe care i-am făcut-o bunică-si de-a nu o lăsa niciodată fără sprijin.”

— Aş vrea să mă ascultaţi – zise Chantal —. Vă voi spune o poveste pe care o ştiţi cu toţii, afară de oaspetele nostru – arătă ea în direcţia străinului. Apoi voi povesti o istorie pe care nimeni dintre dumneavoastră n-o ştie, cu excepţia oaspetelui. Când voi termina cele două istorisiri, vă revine dumneavoastră să judecaţi dacă am făcut rău că v-am întrerupt odihna meritată a unei nopţi de vineri, după o săptămână de muncă istovitoare.

„Ce afirmaţie riscantă” – gândea preotul. „N-are cum să ştie ceva ce să nu ştim şi noi. Chiar dacă e o biată orfană, o tânără fără posibilităţi în viaţă, patroana hotelului o să fie greu de convins să o mai ţină în slujbă.”

Dar poate nu, reflectă el din nou. Toţi cădem în păcat urmează două, trei zile de mânie, iar apoi totul este iertat; nici n-ar găsi în tot satul pe cineva care să poată munci aici. Era o slujbă pentru o persoană tânără, or, în Viscos nu mai existau tineri.

Viscos are trei străzi, o mică piaţă cu o cruce, câteva case în ruină, o biserică cu un cimitir alături – începu ea.

— Un moment! – zise străinul.

Scoase din buzunar un mic reportofon, îl puse în funcţie şi-l lăsă pe masă.

— Mă interesează orice despre istoria Viscos-ului. Nu vreau să pierd nici o vorbă, aşa încât sper să nu te incomodeze că înregistrez.

Chantal nu ştia dacă să se simtă incomodată sau nu, dar nu avea timp de pierdut. Se lupta de ore întregi cu temerile ei, până la urmă îşi luase inima în dinţi şi nu mai putea fi întreruptă.

— Viscos are trei străzi, o mică piaţă cu o cruce, câteva case în ruină, altele bine întreţinute, un hotel, o cutie poştală, o biserică cu un mic cimitir alături.

Cel puţin, acum făcuse o descriere mai cuprinzătoare. Nu mai era chiar atât de nervoasă.

— Aşa cum ştim cu toţii, aici era un cuib de răufăcători până când marele nostru legislator Ahab, după ce a fost convertit de către Sfântul Savin, a izbutit să-l transforme în acest târguşor unde trăiesc numai bărbaţi şi femei de bună-credinţă.

Ceea ce străinul nostru nu ştie şi voi spune eu acuma este metoda folosită de Ahab ca să-şi pună în practică ideea. N-a încercat niciodată să convingă pe cineva, deoarece cunoştea firea oamenilor ştia că aveau să confunde cinstea cu slăbiciunea şi asta îi putea pune sub semnul întrebării puterea.

A chemat, aşadar, câţiva dulgheri dintr-un sat vecin, le-a dat o hârtie cu un desen pe ea şi le-a poruncit să construiască ceva pe locul unde astăzi se înalţă crucea. Zi şi noapte, vreme de vreo zece zile, locuitorii din sat auzeau zgomotul de ciocane, vedeau oameni tăind cu fierăstrăul bucăţi de lemn, îmbinându-le, găurindu-le cu dornul. După zece zile, uriaşa construcţie misterioasă fu montată în mijlocul pieţei şi acoperită cu o pânză. Ahab îi convocă pe toţi locuitorii din Viscos spre a fi de faţă la inaugurarea monumentului.

Solemn, fără nici un discurs, el trase jos pânza: era o spânzurătoare. Cu frânghie, chepeng şi tot dichisul. Nou-nouţă, dată cu ceară de albine ca să poată rezista mult timp la intemperii. Profitând de mulţimea ce se îmbulzea acolo, Ahab dădu citire unei serii de legi care îi protejau pe agricultori, încurajau creşterea vitelor, îl răsplătea pe oricine aducea noi meşteşuguri în Viscos, adăugind că, de atunci încolo, trebuiau să facă o muncă cinstită sau să plece în alt oraş. Atâta spuse, nu menţiona nici o singură dată

„monumentul” pe care tocmai îl inaugurase; Ahab era un om care nu credea în ameninţări.

La sfârşitul întâlnirii, se formaseră mai multe grupuri; majoritatea credea că Ahab fusese înşelat de către sfânt, nu mai avea curajul dinainte şi că se impunea să fie omorât. În zilele care au urmat, se puseră la cale multe planuri în acest scop. Toţi erau însă nevoiţi să contemple spânzurătoarea din centrul pieţei şi se întrebau: ce căuta ea acolo? Oare fusese ridicată pentru cei care nu vor accepta noile legi? Cine e de partea lui Ahab şi cine nu? Avem oare spioni printre noi?

Spânzurătoarea se uita la târgoveţi şi târgoveţii se uitau la spânzurătoare. Încetul cu încetul, curajul iniţial al rebelilor făcu loc fricii; toţi cunoşteau reputaţia lui Ahab, ştiau că era implacabil în hotărârile sale. Unii părăsiră oraşul, alţii se hotărâră să încerce noile îndeletniciri care le fuseseră sugerate, pur şi simplu pentru că nu aveau unde să se ducă sau din pricina umbrei aruncate de acel instrument al morţii din centrul pieţei. La o vreme după aceea, Viscos era pacificat, se transformase într-un mare centru comercial de frontieră, începu să exporte cea mai bună lână şi să producă grâu de prima calitate.

Spânzurătoarea rămase locului vreme de zece ani. Lemnul rezista bine, dar frânghia era periodic schimbată cu una nouă. N-a fost niciodată folosită. Ahab n-a făcut niciodată vreo aluzie la ea. A fost de-ajuns imaginea ei ca să transforme curajul în frica, încrederea în suspiciune, poveştile de vitejie în murmure de supunere. La capătul a zece ani, când legea se statornicise definitiv în Viscos, Ahab a poruncit ca spânzurătoarea să fie distrusă şi să se ridice în locul ei o cruce.

Chantal făcu o pauză. În barul complet amuţit se auziră aplauzele izolate ale străinului.

— Frumoasă istorie – zise el. Ahab cunoştea cu adevărat natura umană: nu voinţa de a respecta legile face ca toată lumea să se comporte aşa cum pretinde societatea, ci teama

de pedeapsă. Fiecare dintre noi poartă în sine această spânzurătoare.

— Azi, pentru că mi-a cerut-o străinul, smulg crucea şi pun în locul ei altă spânzurătoare în mijlocul pieţei – continuă fata.

— Carlos – zise cineva. Îl cheamă Carlos şi ar fi mai politicos să-i foloseşti numele decât să-i zici „străinul”.

— Nu-i cunosc numele. Toate datele din fişa de la hotel sunt false. N-a plătit niciodată cu carte de credit. Nu ştim de unde vine şi unde se duce; până şi convorbirea telefonică la aeroport poate fi o minciună.

Toţi îşi întoarseră ochii către bărbat; el continua să o privească ţintă pe Chantal.

— Totuşi, când a spus adevărul, nimeni dintre voi nu l-a crezut; a lucrat într-adevăr pentru o fabrică de armament, a trăit multe aventuri, a avut diferite personalităţi, de la aceea de tată iubitor la acela de afacerist nemilos. Voi toţi, trăind aici, nu puteţi înţelege că viaţa e mult mai complicată şi mai bogată decât vă imaginaţi.

„Fata asta ar face mai bine să se explice”, gândi stăpâna hotelului. Şi Chantal se explică:

— Acum patru zile, el mi-a arătat zece lingouri de aur foarte mari. Cu ele s-ar putea asigura viitorul tuturor locuitorilor din Viscos pe următorii treizeci de ani, s-ar putea aduce ameliorări importante în sat, s-ar putea construi un parc pentru copii în speranţa că ei se vor întoarce într-o bună zi să ne populeze aşezarea. Apoi, le-a ascuns în pădure, dar eu nu ştiu unde anume.

Din nou se întoarseră cu toţii către străin; de asta dată, îi privi şi el şi dădu afirmativ din cap.

— Aurul acesta va fi al Viscos-ului dacă, în următoarele trei zile, va fi ucis cineva aici. Dacă nu va muri nimeni, străinul va pleca, luându-şi comoara cu el.

— Asta e. Gata, am spus tot ce aveam de spus şi am reinstalat spânzurătoarea în piaţă. Doar că de astă dată ea nu stă acolo ca să evite o crimă, ci ca să fie atârnat de ea un

nevinovat, iar sacrificiul acestui nevinovat să aducă prosperitatea în localitate.

Oamenii se întoarseră pentru a treia oară către străin; el îi confirmă iarăşi spusele, dând afirmativ din cap.

— Fata asta ştie să povestească – zise el, oprind reportofonul şi punându-şi-l la loc în buzunar.

Chantal reveni la chiuvetă şi începu să spele paharele. În Viscos parcă se oprise timpul; nimeni nu zicea nimic. Unicul sunet care se auzea era cel al apei curgând, al paharelor de sticlă puse pe tejgheaua de marmură, al vântului îndepărtat bătând în ramurile desfrunzite ale copacilor.

Primarul rupse tăcerea:

— Să chemăm poliţia.

— N-aveţi decât – zise străinul. Am aici o bandă înregistrată. Singurul meu comentariu a fost următorul: „Fata asta ştie să povestească.”

— Urcaţi, vă rog, în camera dumneavoastră strângeţi-vă lucrurile şi plecaţi numaidecât din localitate – îi ceru patroana hotelului.

— Am plătit pentru o săptămână, o săptămână voi rămâne. Chiar dacă ar fi nevoie să chem poliţia.

— V-aţi gândit că cel asasinat s-ar putea să fiţi dumneavoastră?

— Sigur. Şi pentru mine n-are nici cea mai mică importanţă. Dar dacă veţi face aşa ceva, veţi comite o crimă şi nu veţi primi niciodată recompensa făgăduită.

Unul câte unul, clienţii obişnuiţi ai barului plecară, începând cu cei mai tineri şi terminând cu cei mai bătrâni. Rămaseră doar Chantal şi străinul.

Ea îşi luă geanta, îşi puse haina, merse până la uşă şi se întoarse către el:

— Dumneata eşti un om care a suferit şi vrea să se răzbune – zise ea. Inima îţi e moartă, sufletul în întuneric. Diavolul care te însoţeşte surâde acum, pentru că faci jocul pus la cale de el.

— Îţi mulţumesc că ai făcut ce te-am rugat. Şi că ai povestit istoria interesantă şi adevărată despre spânzurătoare.

— În pădure, mi-ai spus că vrei să afli răspunsul la unele întrebări, dar după felul cum ţi-ai construit planul, numai răutatea este recompensată; dacă nu va fi nimeni ucis, Binele nu se va alege decât cu laudele. După cum ştii, laudele nu satură gurile flămânde şi nu readuc la viaţă oraşele în declin. Dumneata nu cauţi răspunsul la o întrebare, ci confirmarea unui lucru în care doreşti cu disperare să crezi: toată lumea e rea.

Privirea străinului se schimbă, iar Chantal observă.

— Dacă toată lumea e rea, tragedia prin care ai trecut se justifică – urmă ea. Ar fi mai lesne să accepţi pierderea soţiei şi a fiicelor dumitale. Dacă există însă oameni buni, atunci viaţa îţi va fi insuportabilă, oricât ai susţine contrariul; pentru că destinul ţi-a întins o cursă şi ştii că nu ai meritat-o. Nu vrei să vezi revenind lumina, ci certitudinea că nu există nimic altceva decât întunericul.

— Unde vrei să ajungi? – glasul îi trăda o nervozitate stăpânită.

— La un pariu mai corect. Dacă, timp de trei zile, nu va fi nimeni asasinat, oraşul va primi oricum cele zece lingouri de aur. Ca premiu pentru integritatea locuitorilor săi.

Străinul râse.

— Şi eu îmi voi primi lingoul meu, ca răsplată pentru că am luat parte la jocul ăsta sordid.

— Nu sunt prost. Dacă aş accepta asta, primul lucru pe care l-ai face ar fi să te duci afară şi să le povesteşti tuturora.

— E un risc. Dar nu o voi face; jur pe bunica şi pe mântuirea mea veşnică.

— Nu e de ajuns. Nimeni nu ştie dacă Dumnezeu ascultă jurămintele sau dacă există mântuire veşnică.

— Vei şti că n-am făcut-o fiindcă am ridicat o nouă spânzurătoare în mijlocul oraşului meu. Orice înşelăciune

ar fi fost uşor de văzut. Şi oricum, chiar dacă aş pleca acum şi le-aş povesti tuturora ceea ce tocmai am vorbit, nimeni n-ar crede; la fel ar fi dacă ai sosi în Viscos cu toată comoara aceea şi-ai spune: „Priviţi, tot ce vedeţi aici e-al vostru, indiferent că faceţi sau nu ce vă cere străinul.” Bărbaţii şi femeile de-aici sunt obişnuiţi să muncească din greu să câştige cu sudoarea frunţii fiecare bănuţ şi nu vor accepta niciodată posibilitatea unei comori căzute din cer.

Străinul îşi aprinse o ţigară, bău ce-i mai rămăsese în pahar, se ridică de la masă. Chantal aştepta răspunsul cu uşa deschisă, frigul pătrundea în bar.

— Voi observa orice înşelătorie – zise el. Sunt un om obişnuit să mă lupt cu oamenii, ca şi Ahab al dumitale.

— Sunt sigură. Asta înseamnă că spui „da”.

Încă o dată în noaptea aceea el îşi manifestă acordul doar printr-o înclinare a capului.

— Şi încă ceva: dumneata încă mai crezi că omul poate fi bun. În caz contrar, n-ai fi montat toată stupiditatea asta ca să te convingi singur.

Chantal închise uşa, o porni pe unica stradă a satului – complet pustie – plângând în hohote nestăpânite. Fără să vrea, până la urmă fusese şi ea prinsă în joc; pariase că oamenii sunt buni, în pofida răutăţii atotprezente în lume. Nu i-ar fi povestit niciodată nimănui ceea ce tocmai vorbise cu străinul fiindcă acum avea nevoie şi ea să afle rezultatul.

Ştia că – în ciuda străzii pustii – din spatele perdelelor şi din odăile cu luminile stinse, toate privirile din Viscos o însoţeau până la ea acasă. N-avea nici o importanţă; era mult prea întuneric ca s-o poată vedea plângând.

Bărbatul deschise fereastra de la cameră şi se aplecă peste pervaz pentru ca frigul să înăbuşe măcar pentru câteva clipe glasul diavolului său.

Nu izbuti, după cum se aştepta, întrucât diavolul era mai agitat ca oricând din pricina celor spuse cu puţin timp în urmă de către tânăra femeie. Pentru prima oară în atâţia ani îl văzu slăbit şi observă cum se îndepărta, dar numai

pentru scurt timp, căci se întoarse numaidecât, nici mai puternic, nici mai slăbit, cu aceeaşi comportare obişnuită. I se instalase în partea stângă a creierului, exact partea care controlează logica şi raţionamentul, dar niciodată nu se lăsase văzut fizic, astfel încât era obligat să-şi imagineze cum va fi arătând. Încercă să şi-l reprezinte în mii de feluri diferite, de la diavolul convenţional cu coarne şi coadă, până la o tânără blondă cu părul cârlionţat. Până la urmă alesese ca imagine un tânăr de vreo douăzeci de ani, în pantaloni negri, cămaşă albastră şi beretă verde, pusă neglijent peste părul negru.

Glasul i-l auzise pentru prima oară pe o insulă, unde ajunsese curând după ce-şi părăsise grupul; era pe plajă, suferind, dar încercând cu disperare să creadă că durerea va avea totuşi un sfârşit, când îi fu dat să vadă cel mai frumos apus de soare din viaţa sa. Exact atunci deznădejdea i-a revenit mai intensă ca niciodată şi s-a prăbuşit în abisul cel mai adânc al sufletului – pentru că o asemenea înserare merita să fie admirată de soţia şi de fiicele sale. Plânse nestăpânit şi presimţi că niciodată nu avea să mai iasă din fundul acelui puţ.

Atunci, o voce simpatică, prietenoasă îi spuse că nu era singur, că tot ce i se întâmpla avea un sens – şi sensul acesta era anume să demonstreze că destinul fiecăruia este prestabilit. Tragedia survine totdeauna şi nimic din ceea ce facem nu poate schimba nici o iotă din răul care ne aşteaptă.

„Binele nu există: virtutea nu este decât una din feţele terorii”, spunea vocea. „Când omul înţelege asta, îşi dă seama că lumea nu este altceva decât o glumă a lui Dumnezeu.”

Apoi, vocea – care s-a autoidentificat cu principele acestei lumi, singurul care ştie ce se petrece pe pământ – începu să-i arate persoanele aflate în preajma lui pe plajă. Vrednicul tată de familie, care-şi împacheta în acel moment lucrurile şi-şi ajuta copiii să ridice un adăpost şi căruia i-ar

plăcea să aibă o legătură cu secretara lui, dar era îngrozit de reacţia soţiei sale. Femeia, căreia i-ar plăcea să muncească şi să fie independentă, dar era terorizată de reacţia soţului ei. Copiii care se purtau frumos, de groaza pedepselor. Fata care citea o carte, singură sub un cort, simulând nepăsarea, dar îngrozită fiind în adâncul sufletului de posibilitatea de a-şi petrece restul vieţii în singurătate. Băiatul cu racheta, exersându-şi corpul, îngrozit de obligaţia de a trăi conform aşteptărilor părinţilor săi. Chelnerul care servea băuturi tropicale clienţilor bogaţi şi era îngrozit la gândul că oricând putea fi concediat. Tânăra care voia să fie balerină, dar urma o facultate de drept din pricină că îi era groază să înfrunte criticile vecinilor. Bătrânul care nu fuma şi nu bea, zicând că aşa se simţea mult mai bine, pe când în realitate spaima de moarte îi vuia ca vântul în urechi. Soţii care trecură alergând, împroşcând cu picioarele apa valurilor, cu zâmbetul pe buze şi groaza ascunsă că vor ajunge bătrâni, neinteresanţi, neputincioşi. Bărbatul care-şi opri şalupa în faţa tuturora şi le făcu semn cu mâna, zâmbind, ars de soare, cuprins de groaza că şi-ar putea pierde banii de la o oră la alta. Patronul hotelului, care contempla din biroul său toată scena aceea paradisiacă, încercând să-i facă pe toţi mulţumiţi şi entuziasmaţi, şi care pretindea eforturi imense din partea contabililor săi, îngrozit la gândul că oricât ar fi fost el de cinstit – oamenii guvernului tot aveau să-i găsească în actele contabile erorile dorite de ei.

Groază în fiecare dintre acele persoane de pe plaja magnifică, la ceasul unui apus care-ţi tăia respiraţia. Groază de a rămâne singur, groază de întunericul care le umplea imaginaţia cu diavoli, groază de a face ceva neprevăzut în codul bunelor maniere, groază de judecata lui Dumnezeu, groază de comentariile oamenilor, groază de justiţia care pedepsea orice greşeală, groază de a risca şi a pierde, groază de a câştiga şi de a trebui să convieţuieşti cu invidia, groază de a iubi şi de a fi resping groază de a cere o mărire

de salariu, de-a accepta o invitaţie, de a merge în locuri necunoscute, de a nu reuşi să vorbeşti o limbă străină, de a nu fi capabil să-i impresionezi pe ceilalţi, de a îmbătrâni, de a muri, de a fi remarcat pentru defectele tale, de a nu fi remarcat pentru calităţile tale, de a nu fi remarcat nici pentru defectele, nici pentru calităţile tale.

Groază, groază, groază. Viaţa era un regim al terorii, în umbra ghilotinei. „Sper ca asta să te mai liniştească", auzise că-i spunea diavolul. „Toţi sunt terorizaţi; nu eşti tu singurul. Unica deosebire este că tu ai trecut prin ce era mai greu, tot ce era mai de temut ţi s-a transformat în realitate. N-ai nimic de pierdut, pe când toţi cei ce se află pe plaja asta trăiesc cu groaza în suflet, unii mai conştienţi, alţii încercând s-o ignore, toţi însă ştiind că ea există şi că-i va lovi în cele din urmă."

Oricât ar fi părut de incredibil, cele auzite îl făcură să se simtă mai uşurat, ca şi cum suferinţa altora i-ar fi diminuat durerea personală. De atunci încolo, prezenţa diavolului îi devenise tot mai constantă. Convieţuia cu el de doi ani şi conştiinţa că îi pusese complet stăpânire pe suflet nu-i producea nici bucurie, nici tristeţe.

Pe măsură ce se familiariza cu prezenţa diavolului, căuta să afle mai multe despre originea Răului, dar niciuna din întrebările sale nu-şi găsea un răspuns precis: „E zadarnic să încerci să afli de ce exist. Dacă vrei neapărat o explicaţie, îţi pot spune că eu sunt mijlocul găsit de Dumnezeu cu scopul de a se pedepsi pentru hotărârea, luată într-un moment de neatenţie, de a crea Universul."

Deoarece diavolul nu vorbea mult despre sine, omul începu să caute orice referire privitoare la infern Descoperi că majoritatea religiilor aveau ce se putea numi „un loc de pedeapsă", unde merge sufletul nemuritor după comiterea unor crime împotriva societăţii (totul părea să fie o chestiune de societate, nu de individ). Unele ziceau că, o dată despărţit de trup, sufletul trecea un râu, întâlnea un câine, intra pe o poartă prin care n-avea să mai iasă

nicicând. Cadavrul fiind pus într-un mormânt, locul acesta de chinuri era îndeobşte considerat ca fiind întunecos şi situat în interiorul pământului; datorită vulcanilor, se ştia că acest interior era plin de foc, în rest îi revenise imaginaţiei umane să creeze flăcările care-i torturau pe păcătoşi.

Una dintre cele mai interesante descrieri ale osândirii o găsise într-o carte arabă: acolo stătea scris că, o dată afară din trup, sufletul trebuie să păşească pe o punte ascuţită ca tăişul unui cuţit, pe latura din dreapta a raiului, iar pe latura din stânga o serie de cercuri care conduc în bezna dinlăuntrul pământului. Înainte de a trece puntea (cartea nu explica unde duce aceasta), fiecare trebuie să-şi poarte virtuţile în mâna dreaptă şi păcatele în stânga – dezechilibrul ar face ca sufletul să cadă în partea către care îl împing actele săvârşite pe pământ.

Creştinismul vorbea despre un loc de unde s-ar auzi plânset şi scrâşnet de dinţi. Iudaismul se referea la o peşteră destinată unui număr limitat de suflete – într-o bună zi iadul s-ar umple şi lumea s-ar sfârşi. Islamul vorbea de focul în care avem să fim cu toţii arşi, „doar dacă Dumnezeu nu vrea altfel”. Pentru hinduişti, infernul nu era niciodată un loc al chinurilor veşnice, de vreme ce ei credeau că sufletul s-ar reîncarna după o vreme ca să-şi răscumpere păcatele în acelaşi loc unde le săvârşise – cu alte cuvinte, în lumea aceasta. Oricum, şi ei aveau douăzeci şi unu de locuri de suferinţă în ceea ce obişnuiau să numească „pământurile de jos”.

Budiştii făceau şi ei distincţii între diferitele tipuri de pedepse pe care le poate înfrunta sufletul opt iaduri de foc şi opt complet îngheţate, precum şi un tărâm unde osânditul nu simţea nici frig, nici căldură, ci doar foame şi sete fără de sfârşit.

Nimic însă nu era comparabil cu uriaşa varietate pe care o concepuseră chinezii; spre deosebire de ceilalţi – care situau iadul în interiorul pământului – sufletele păcătoşilor se duceau la un munte, numit Micul Ţarc de Fier, care era

înconjurat de altul, Marele Ţarc. În spaţiul dintre cei doi munţi, existau opt mari infernuri suprapuse, fiecare dintre ele controlând câte şaisprezece infernuri mici care, la rândul lor, controlau zece milioane de infernuri subordonate. Chinezii explicau de asemenea că diavolii erau reprezentaţi de sufletele acelora care-şi încheiaseră pedepsele.

De altfel, chinezii erau singurii care explicau într-un mod convingător originea diavolilor – ei erau răi pentru că experimentaseră răul pe propria-le piele, iar acum voiau să-l transmită celorlalţi, într-un veşnic ciclu al răzbunării.

„Aşa cum se întâmplă poate cu mine”, îşi zise străinul în sinea lui, amintindu-şi de vorbele domnişoarei Prym. Diavolul le auzise şi el şi simţea că pierduse un pic din terenul atât de anevoie câştigat. Unicul său mod de a şi-l recupera era să nu lase nici un fel de îndoială în mintea străinului.

„Bun nutreşti o îndoială”, zise diavolul. „Dar groaza rămâne. Istoria cu spânzurătoarea a fost foarte bună, explică foarte bine: oamenii sunt virtuoşi pentru că există groaza, dar esenţa lor este rea, toţi sunt urmaşii mei.”

Străinul tremura de frig, dar se hotărî să rămână mai mult timp cu fereastra deschisă.

„Doamne, nu meritam cele ce mi s-au întâmplat. Dacă tu mi-ai făcut mie aşa ceva, pot să fac şi eu acelaşi lucru altora. Asta e dreptatea.”

Diavolul se sperie, dar se hotărî să păstreze tăcerea – nu putea arăta că şi el era îngrozit. Omul hulea împotriva lui Dumnezeu şi-şi justifica actele – dar era pentru prima oară în doi ani când îl auzea adresându-se cerurilor.

Era un semn prost.

„E un semn bun”, fu cel dintâi gând al lui Chantal când auzi claxonul furgonetei care aducea pâinea. Viaţa în Viscos curgea la fel, pâinea era livrată oamenii urmau să iasă din casele lor, aveau la dispoziţie şi zilele de sâmbătă şi duminică pentru a comenta nebunia propunerii ce le fusese

făcută, aveau să asiste – cu oarece regrete – la plecarea străinului luni dimineaţa. Intre timp, mai spre seară, ea avea să le povestească despre pariul pe care-l făcuse, anunţându-i că erau victorioşi în bătălie şi că se îmbogăţiseră.

Nu avea să devină niciodată o sfântă, ca Sfântul Savin, dar numeroase generaţii viitoare aveau să o rememoreze ca pe aceea care salvase satul de cea de-a doua vizită a Răului; poate că lumea avea să născocească legende despre ea, era posibil ca viitorii locuitori ai aşezării să se refere la ea ca la o femeie frumoasă, singura care nu părăsise Viscos-ul cât încă fusese tânără, pentru că ştia că are o misiune de îndeplinit. Doamne pioase aveau să aprindă lumînări întru cinstirea ei şi tineri aveau să suspine pătimaş cu gândul la eroina pe care nu apucaseră să o cunoască.

Era mândră de ea, dar îşi aminti că trebuia să-şi pună strajă gurii şi să nu menţioneze lingoul de aur care-i aparţinea, ori de nu, aveau să o convingă până la urmă că, pentru a fi socotită sfântă, trebuia să-şi împartă cu ceilalţi şi ceea ce-i revenea numai ei.

În felul său, ea îl ajuta pe străin să-şi mântuiască sufletul, iar Dumnezeu avea să ţină seama de asta atunci când ar fi urmat să dea seama de propriile-i fapte. Prea puţin îi păsa însă de soarta acelui bărbat: ceea ce trebuia acum era să facă tot posibilul pentru ca următoarele două zile să se scurgă cât mai iute cu putinţă, deoarece un asemenea secret aproape nu încape în piept.

Locuitorii din Viscos nu erau nici mai buni, nici mai răi decât cei din oraşele învecinate, dar, cu siguranţă, ar fi incapabili să comită o crimă pentru bani – de asta era sigură. Acum că istoria devenise publică, nimeni, bărbat sau femeie, nu putea lua o iniţiativă de unul singur; în primul rând, pentru că recompensa ar fi împărţită egal şi nu ştia pe nimeni dispus să rişte în beneficiul celorlalţi. În al doilea rând: dacă le-ar trece prin gând să facă ceea ce ei i se părea de negândit, ar fi trebuit să conteze pe complicitatea

absolută a tuturora – cu excepţia, poate, a victimei alese. Dacă un singur ins ar fi împotriva ideii – şi, în cazul că nu ar fi niciunul, ar putea fi ea însăşi acel ins —, bărbaţii şi femeile din Viscos ar risca să fie cu toţii denunţaţi şi arestaţi. Mai bine sărac şi cinstit decât bogat şi ia pus Chantal coborî scara, amintindu-şi că înainte chiar şi simpla alegere a primarului care conduc un sătuc cu trei străzi provoca discuţii aprinse şi dihonii interne. Când doriseră să amenajeze un par pentru copii în partea de jos a Viscos-ului, confuzia fusese atât de mare, încât şantierul nici nu se mai deschisese – unii ziceau că aşezarea oricum nu avea copii, alţii vociferau că un parc i-ar aduce înapoi când părinţii lor ar veni să viziteze aşezarea de sărbători şi ar observa că ceva-ceva se mişcase. În Viscos se discuta despre orice: calitatea pâinii, legislaţia cinegetică, existenţa sau inexistenţa lupului blestemat, comportarea ciudată a Bertei şi, eventual, întâlnirile secrete ale domnişoarei Prym cu unii oaspeţi, deşi nimeni nu îndrăznise vreodată să aducă vorba despre subiectul acesta cu ea de faţă.

Se apropie de furgonetă cu aerul cuiva care, pentru prima oară în viaţă, ar fi jucat rolul principal în istoria localităţii. Până atunci fusese orfana neajutorată, fata care nu reuşea să se mărite, sărmana truditoare în schimbul de noapte, nefericita în căutare de companie; n-aveau de pierdut nimic aşteptând. Peste două zile, toţi aveau să se-nghesuie spre a-i săruta tălpile, spre a-i mulţumi pentru belşug şi generozitate, spre a insista, poate, ca să candideze la postul de primar în următoarele alegeri (dacă se gândea mai bine, era poate mai nimerit să aştepte încă niţel şi să se bucure de gloria proaspăt cucerită).

Grupul de oameni din jurul furgonetei îşi cumpăra pâinea în tăcere. Toţi se întoarseră către ea, dar nu scoaseră nici o vorbă.

— Ce se petrece aici? – întrebă flăcăul care vindea pâinea. A murit cineva?

— Nu – răspunse fierarul, care, deşi era într-o sâmbătă dimineaţa şi ar fi putut dormi mai mult, se înfiinţase acolo. Cineva n-o duce bine şi suntem îngrijoraţi.

Chantal nu pricepea ce se întâmpla.

— Hai, cumpără ce ai de cumpărat – îl auzi pe cineva zicându-i. Flăcăul trebuie să plece.

Ea întinse automat monedele şi-şi luă pâinea. Flăcăul din furgonetă ridică din umeri – ca şi cum ar fi renunţat să înţeleagă ce se petrece —, dădu restul, le dori tuturora o zi bună şi plecă cu vehiculul.

— Acum vin eu şi-ntreb: ce se-ntâmplă în oraşul ăsta? – zise ea, şi frica o făcu să ridice glasul mai mult decât i-o îngăduia politeţea.

— Ştii bine ce se întâmplă – zise fierarul. Vrei să comitem o crimă pentru bani.

— Eu nu vreau nimic! Am făcut doar ce mi-a cerut omul acela. Ce, v-aţi pierdut minţile?

— Dumneata ţi-ai pierdut minţile. N-ar fi trebuit niciodată să te faci purtătoarea de cuvânt a unui nebun ca el! Ce urmăreşti? Îţi iese ceva din afacerea asta? Vrei să ne transformi oraşul într-un iad, ca în povestea pe care-o spunea Ahab? Ai uitat de onoare şi demnitate?

Chantal tremura toată.

— Chiar că v-aţi pierdut minţile! Nu cumva vreunul dintre voi a luat în serios pariul?

— Lăsaţi-o în pace – zise patroana hotelului. Hai să ne facem cafeaua de dimineaţă.

Grupul se risipi treptat. Chantal continua să tremure, ţinându-şi strâns pâinea, incapabilă să se urnească de-acolo. Toţi oamenii aceia, care totdeauna se ciorovăiseră unii cu alţii, erau pentru prim oară de acord: vinovata era ea. Nu străinul, nu pariul, ci ea, Chantal Prym, instigatoarea la crimă. Oare lumea se răsturnase cu susul în jos?

Îşi lăsă pâinea la uşă, ieşi din orăşel în direcţia muntelui; nu-i era foame, nici sete, nu avea nici o dorinţă. Pricepuse

ceva foarte important, ceva care o umplea de frică, de spaimă, de o groază absolută.

Nimeni nu-i spusese nimica băiatului cu furgoneta.

Un eveniment ca acela, în mod firesc, ar fi fost comentat, poate cu indignare sau cu amuzament, dar băiatul cu furgoneta, care ducea pâinea şi bârfele prin satele din regiune, plecase fără a şti ce se întâmpla. Cu siguranţă, oamenii din Viscos se întruniseră acolo pentru prima oară în acea zi şi nimeni nu avusese răgazul de a comenta cu ceilalţi cele întâmplate noaptea trecută – chiar dacă toată lumea ştia deja ce se petrecuse în bar. Şi făcuseră, inconştient, un soi de pact al tăcerii.

Ori, altfel spus, fiecare dintre oamenii aceia, în fundul sufletului, gândea ceea ce era de negândit, îşi imagina inimaginabilul.

Berta o strigă. Şedea tot la locul ei, supraveghind oraşul fără nici un rost, fiindcă primejdia apucase să intre şi era mai mare decât îţi puteai închipui.

— Nu vreau să stau de vorbă – zise Chantal. Nu reuşesc să gândesc, să reacţionez, să spun ceva.

— Atunci doar ascultă. Şezi aici.

Dintre toţi oamenii pe care-i întâlnise de când îşi putea aduce aminte, Berta era singura care o trata cu delicateţe. Chantal nici nu se aşeza bine, ca ea o şi îmbrăţişă. Rămaseră aşa mult timp, până când Berta rupse tăcerea.

— Du-te acum prin pădure, limpezeşte-ţi gândurile; ştii bine că nu dumneata eşti problema. O ştiu şi ei, dar au nevoie de un vinovat.

— Străinul este!

— Dumneata şi cu mine ştim că el este. Nimeni altcineva nu o ştie. Toţi vor să creadă că au fost trădaţi, că dumneata ar fi trebuit să le spui mai devreme, că n-ai avut încredere în ei.

— Trădaţi?

— Da.

— De ce vor să creadă asta?

— Ia gândeşte-te.

Chantal se gândi. Pentru că aveau nevoie de un vinovat. De o victimă.

— Nu ştiu cum o să se sfârşească povestea asta – zise Berta. Viscos e o aşezare de oameni cumsecade – deşi, cum spuneai, cam laşi. Totuşi ar fi poate nimerit să pleci o vreme de aici.

Voia poate doar să glumească; nimeni nu putea lua în serios pariul străinului. Nimeni. În plus, nu avea nici bani, nici unde să plece.

Nu era adevărat: o aştepta un lingou de aur şi se putea duce oriunde în lume. Dar nici cu gândul nu voia s-o gândească.

Chiar în clipa aceea, ca printr-o ironie a sorţii, bărbatul trecu prin faţa lor şi plecă să se plimbe prin munţi, aşa cum făcea în fiecare dimineaţă. Le salută înclinând din cap şi-şi văzu mai departe de drum. Berta îl însoţi cu privirea, în timp ce Chantal încerca să-şi dea seama dacă cineva din oraş îl văzuse salutându-le. Ar fi putut spune că ea îi e complice. Ar fi putut spune că între ei funcţiona un cod secret.

— Pare mai serios – zise Berta. E ceva ciudat.

— Poate şi-a dat seama că gluma lui s-a transformat în realitate.

— Nu, e ceva mai mult. Nu ştiu ce e, dar… e ca şi cum… nu, nu ştiu ce este.

„Soţul meu trebuie să ştie”, gândi Berta, încercând o senzaţie nervoasă şi inconfortabilă care-i venea din partea stângă. Nu era însă prilejul potrivit să stea de vorbă cu el.

— Îmi aminteşte de Ahab – îi spuse ea domnişoarei Prym.

— Nu vreau să mai aud de Ahab, de poveşti, de nimic! Vreau doar ca lumea să redevină aşa cum era, ca Viscos-ul – cu toate defectele lui – să nu fie distrus de nebunia unui om!

— S-ar părea că iubeşti locul ăsta mai mult decât îţi închipui.

Chantal tremura. Berta o cuprinse iar în braţe, aşezându-i capul pe umărul ei, ca şi cum ar fi fost fiica pe care n-o avusese niciodată.

— Cum ziceam, Ahab avea o poveste despre cer şi iad care în vremurile vechi trecea din tată în fiu şi care în zilele noastre a fost dată uitării. Un om, calul şi dinele său mergeau pe un drum. Pe când treceau pe lângă un copac uriaş, căzu un fulger şi toţi muriră trăsniţi. Omul însă nu-şi dădu seama că părăsise lumea aceasta şi merse mai departe cele două animale; uneori morţii au nevoie de timp ca să-şi dea seama de noua lor stare…

Berta se gândi la soţul ei, care insista în continuare să o lase pe fată să plece deoarece avea de spus ceva important. Poate era timpul, în sfârşit, să-i explice că era mort şi ar fi fost cazul să înceteze a-i mai întrerupe istorisirea.

— Drumul era foarte lung, stâncos şi abrupt, soarele fierbinte, ei erau năduşiţi şi foarte însetaţi. La un cot al drumului zăriră o poartă măreaţă numai din marmură, care ducea la o piaţă pavată cu lespezi de aur, în centrul căreia ţâşnea un izvor cu apă cristalină. Drumeţul se îndreptă către omul care păzea intrarea.

„Bună ziua.” „Bună ziua”, răspunse paznicul.

„Ce loc e acesta, atâta de frumos?” „Aici este cerul.” „Ce minunat că am ajuns în cer, suntem atât de însetaţi.” „Poţi intra şi bea apă după pofta inimii.” Şi paznicul îi arătă izvorul.

„Calul şi câinele meu sunt şi ei însetaţi.” „Îmi pare foarte rău”, zise paznicul. „Aici nu e îngăduită intrarea animalelor.”

Omul era foarte dezamăgit, fiindcă setea îi era mare, dar nu voia să bea de unul singur; îi mulţumi paznicului şi merse mai departe. După un drum lung tot de-a coasta, ajunşi la capătul puterilor, sosiră într-un loc a cărui intrare era străjuită de o poarta veche care dădea spre un drum de pământ, margine de copaci. La umbra unuia dintre ei era om, cu pălăria pe ochi, dormind pesemne.

„Bună ziua”, zise drumeţul.

Omul moţăi din cap.

„Ne e foarte sete, mie, calului şi căţelului meu „ „E un izvor la pietrele alea”, zise omul arătându-le un loc. „Puteţi bea după pofta inimii „

Omul, calul şi câinele se duseră la izvor şi-şi potoliră setea.

Drumeţul se întoarse ca să mulţumească. „Întoarceţi-vă oricând doriţi”, răspunse omul.

„Aşa, ca să ştiu, cum se cheamă locul ăsta?” „Cerul.” „Cerul? Păi paznicul de la poarta de marmură ne-a spus că acolo era cerul!” „Ăla nu e cerul, ăla e iadul.”

Drumeţul rămase uluit. „Ar trebui să nu-i lăsaţi să vă folosească numele! O asemenea îndrumare mincinoasă poate pricinui mari încurcături!” „Nici vorbă; la drept vorbind, ei ne fac un mare serviciu. Căci acolo trag toţi cei capabili să-şi părăsească cei mai buni prieteni…”

Berta o mângâie pe fată pe cap, simţi că acolo înăuntru Binele şi Răul duceau o luptă fără preget şi-i spuse să meargă în pădure şi să întrebe Natura către ce oraş să plece.

— Pentru că, după cum presimt, micul nostru paradis, încrustat în munţi, e gata să-şi părăsească prietenii.

— Greşeşti, Berta. Dumneata aparţii altei generaţii; sângele răufăcătorilor care populau înainte vreme Viscos-ul e mai îngroşat în vinele dumitale decât într-ale mele. Bărbaţii şi femeile locului au demnitate. Dacă n-au demnitate, au neîncredere unul în altul. Dacă nu au nici neîncredere, atunci le e frică.

— Bine, greşesc eu. Fie şi aşa, fă ce-ţi spun, du-te şi ascultă natura.

Chantal plecă. Şi Berta se întoarse către năluca soţului ei, rugându-l să stea liniştit, era doar femeie adultă – mai mult, era femeie în vârstă, nu se cădea să fie întreruptă când încerca să dea câte un sfat unor persoane mai tinere. Învăţase să-şi poarte singură de grijă, iar acum purta de grijă satului.

Soţul îi ceru să fie atentă. Să nu-i mai dea atâtea sfaturi fetei, pentru că nimeni nu ştia cum avea să se sfârşească povestea asta.

Berta rămase surprinsă, căci îşi închipuia că morţii ştiu totul – în definitiv nu el o avertizase despre sosirea iminentă a primejdiei? Poate că o fi îmbătrânit prea tare şi o fi început să aibă şi alte ticuri pe lângă cel de a-şi mânca supa doar cu aceeaşi lingură.

Soţul ei spuse că bătrână era ea, fiindcă morţii îşi păstrează aceeaşi vârstă. Şi că, deşi morţii ştiu unele lucruri pe care viii nu le cunosc, au nevoie de mai mult timp ca să fie primiţi în locul unde trăiesc spiritele superioare; el era încă un mort recent (nu trecuseră nici cincisprezece ani de când părăsise pământul), avea încă destule de învăţat, chiar dacă ştia că poate fi de ajutor în multe împrejurări.

Berta îl întrebă dacă locul îngerilor superiori era mai atrăgător şi mai confortabil. Soţul ei îi spuse că acolo (?) era bine, dar că trebuia să înceteze cu fleacurile şi să-şi concentreze energia pentru a salva Viscos-ul. Nu că l-ar fi interesat în chip deosebit – în definitiv era mort, nimeni nu vorbise despre subiectul reîncarnării (deşi auzise unele con versaţii cu privire la posibilitatea asta), şi chiar dacă reîncarnarea ar fi fost reală, ar fi preferat să renască într-un loc pe care nu-l cunoştea. I-ar plăcea însă ca soţia lui să se bucure de linişte şi de confort câte zile mai avea de trăit pe lumea asta.

„Atunci nu-ţi mai bate capul”, gândi Berta. Soţul ei nu acceptă sfatul; voia, cu orice preţ, ca ea să întreprindă ceva. Dacă Răul învinge, nu contează că e vorba de un orăşel mic şi uitat, cu trei străzi, o piaţă şi o biserică, ci poate contamina valea, regiunea, ţara, continentul, mările, lumea întreagă.

Deşi avea 281 de locuitori, Chantal fiind cea mai tânără şi Berta cea mai bătrână, Viscos era controlat de o jumătate de duzină de persoane: patroana hotelului, răspunzătoare de bunăstarea turiştilor, preotul, răspunzător de suflete,

primarul, răspunzător de legile vânătorii, nevasta primarului, răspunzătoare de primar şi de hotărârile lui, fierarul care fusese muşcat de lupul blestemat şi izbutise să supravieţuiască – şi proprietarul majorităţii pământurilor din jurul orăşelului. Acesta din urmă se opusese construirii parcului pentru copii, în credinţa – veche – că Viscos avea să se dezvolte din nou şi că acolo era un amplasament foarte bun pentru construirea unei case de lux.

Tuturor celorlalţi locuitori ai Viscos-ului puţin le păsa ce se întâmpla sau nu se întâmpla în orăşel, pentru că ei îşi aveau oile, grâul şi familiile lor de îngrijit. Frecventau hotelul, mergeau la liturghie, se supuneau legilor, îşi dregeau uneltele la fierărie Şi, din când în când, cumpărau pământ.

Moşierul nu frecventa niciodată barul; aflase de istoria aceea prin funcţionara lui, care fusese acolo în noaptea cu pricina şi plecase foarte surescitată, comentând cu prietenele ei şi cu el că oaspetele hotelului era un bărbat bogat cu care ar putea să aibă un copil şi să-l oblige să-i dea o parte din avere. Îngrijorat de viitor – cu alte cuvinte de faptul că povestea domnişoarei Prym se putea răspândi, izgonindu-i pe vânători şi turişti, el convocase o reuniune de urgenţă. În timp ce Chantal se îndrepta către pădure, în timp ce străinul se pierdea în preumblările lui misterioase, iar Berta stătea de vorbă cu soţul ei dacă să încerce sau nu să salveze orăşelul, grupul se reunea în sacristia micii biserici

— Singurul lucru pe care trebuie să-l facem e să chemăm poliţia – zise moşierul. E evident că aurul acela nu există; eu cred că omul ăsta încearcă să-mi seducă funcţionara.

— Nu ştiţi ce vorbiţi pentru că nu aţi fost de faţă – răspunse primarul. Aurul există, domnişoara Prym nu şi-ar risca reputaţia fără o dovadă concretă. Asta însă nu schimbă situaţia; trebuie să chemăm poliţia. Străinul trebuie să fie un bandit, cineva pe capul căruia s-a pus o recompensă şi care acum încearcă să-şi ascundă aici produsul jafului.

— Ce inepţie! zise soţia primarului. Dacă ar fi aşa, ar căuta să fie mai discret.

— Nimic din toate astea nu-i convingător. Trebuie să chemăm poliţia imediat.

Căzură de acord cu toţii. Preotul servi un vinişor pentru înseninarea sufletelor. Începură să discute ce aveau să spună poliţiei, dat fiind că, în realitate, nu aveau nici o dovadă împotriva străinului; era posibil ca totul să se termine cu arestarea domnişoarei Prym pentru incitare la crimă.

— Singura dovadă e aurul. Fără aur, nu e nimic de făcut.

— Clar. Dar unde era aurul? O singură persoană îl văzuse şi ea nu ştia unde fusese ascuns.

Preotul sugeră să se alcătuiască grupe de cercetare Patroana hotelului trase perdeaua de la sacristie, care dădea spre cimitir; arătă munţii într-o parte, valea jos şi tot munţi de cealaltă parte.

— Ne-ar trebui o sută de oameni vreme de o sută de ani.

Moşierul regretă în tăcere ca pe locul acela fusese construit cimitirul; priveliştea era frumoasă, morţii nu aveau nevoie de ea.

— Cu alt prilej, aş vrea să discut cu dumneavoastră despre cimitir – i se adresă el preotului. Pot oferi un loc mult mai mare pentru morţi, aproape de-aici, în schimbul terenului de lângă biserică.

— Nu o să vrea nimeni să-l cumpere, ca să locuiască într-un loc unde înainte stăteau morţii.

— Poate nimeni din oraş; dar există turişti nebuni după case de vacanţă, iar noi nu trebuie decât să le cerem locuitorilor din Viscos să nu sufle o vorbă. Ar fi mai mulţi bani pentru oraş, mai multe impozite pentru primărie.

— Aveţi dreptate. Şi trebuie doar să le cerem tuturora să nu sufle o vorbă. Nu va fi greu.

Şi, brusc, se aşternu tăcerea. O tăcere prelungită, pe care nimeni nu cuteza s-o spargă. Cele două femei rămăseseră cu ochii în zare, preotul se apuca să lustruiască o statuetă

de bronz, moşierul mai bau o înghiţitură de vin, fierarul îşi lega şi-şi dezlega şiretele de la ambele ghete. Primarul se tot uita la ceas, ca şi cum ar fi insinuat că-l aşteaptă alte obligaţii.

Dar nimeni nu intervenea; toţi ştiau că oamenii din Viscos n-ar comenta niciodată nimic, dacă s-ar găsi cineva interesat să cumpere terenul care adăpostea cimitirul; ar face-o doar pentru satisfacţia de a mai vedea pe cineva stabilindu-se în oraşul ameninţat să dispară. Chiar dacă n-ar câştiga nici un ban de pe urma tăcerii lor.

Să ne imaginăm că ar câştiga.

Să ne imaginăm că ar câştiga bani suficienţi pentru restul vieţilor lor şi pentru restul vieţii copiilor lor.

În acea clipă prin sacristie suflă un vânt cald, absolut neaşteptat.

— Ce propuneţi? – zise preotul, la capătul a cinci minute lungi.

Toţi se întoarseră către el.

— Dacă locuitorii într-adevăr n-ar spune nimica, cred că am putea merge mai departe cu negocierile – răspunse moşierul, alegându-şi cu multă grijă cuvintele, aşa încât să poată fi greşit înţeles sau bine înţeles, depinde de punctul de vedere.

— Sunt oameni de treabă, muncitori, discreţi – continuă patroana hotelului, utilizând aceeaşi stratagemă. Chiar azi, când furnizorul de pâine a vrut să ştie ce se întâmplă, nimeni n-a zis nimic. Cred că putem să avem încredere în ei.

Din nou tăcere. Numai că de astă dată era o tăcere apăsătoare, de-a dreptul insuportabilă. Dar şi aşa, jocul continuă, iar fierarul luă cuvântul:

— Problema nu e discreţia locuitorilor, ci faptul de a şti că e imoral, inacceptabil să facem aşa ceva.

— Ce anume să facem?

— Să vindem un pământ sfinţit.

Un suspin de uşurare străbătu încăperea; acum puteau să se lanseze în discuţia morală, de vreme ce în latura practică avansaseră suficient.

— Imoral e să vedem cum decade Viscos-ul nostru – zise nevasta primarului. Să fim conştienţi că noi suntem ultimii oameni care vom trăi aici şi că visul bunicilor, al strămoşilor noştri, al lui Ahab, al celţilor are să se isprăvească în câţiva ani. În scurt timp vom părăsi cu toţii orăşelul fie ca să intrăm într-un azil, fie ca să-i implorăm pe copiii noştri să aibă grijă de nişte bătrâni bolnavi, dezrădăcinaţi, incapabili să se adapteze vieţii într-un mare oraş, copleşiţi de dorul după locurile părăsite, trişti pentru că n-au fost în stare să treacă generaţiei următoare darul pe care l-am primit de la părinţii noştri.

— Ai dreptate – continuă fierarul. Imorală e viaţa pe care o ducem. Şi când Viscos-ul va fi aproape o ruină, ogoarele astea vor fi pur şi simplu părăsite sau cumpărate pe-o nimica toată; vor sosi maşini, vor fi tăiate drumuri mai bune. Casele vor fi demolate, tot ce-a fost ridicat cu sudoarea strămoşilor noştri va fi înlocuit de construcţii metalice. Se va face o agricultură mecanizată, oamenii vor veni la muncă ziua şi se vor întoarce noaptea la casele lor, departe de-aici. Ce ruşine pentru generaţia noastră; am acceptat să ne plece copiii, am fost incapabili să-i ţinem alături de noi.

— Trebuie să ne salvăm într-un fel sau altul oraşul – zise moşierul —, singurul pesemne care putea trage foloase de pe urma decăderii Viscos-ul, căci îl putea cumpăra înainte de a revinde totul unei mari firme industriale. Nu era însă, firește, interesat să treacă în proprietatea altcuiva, la un preţ de piaţă scăzut, pământuri care puteau ascunde o avere îngropată.

— Aveţi ceva de spus, părinte? – întrebă patroana hotelului.

— Singurul lucru pe care-l ştiu bine este religia mea, în care jertfa unei persoane a salvat întreaga omenire.

Tăcerea se aşternu a treia oară, dar pentru scurt timp.

— Trebuie să mă pregătesc pentru liturghia de sâmbătă – continuă el. Nu vreţi să ne întâlnim diseară?

Toţi consimţiră imediat, stabilind o oră la sfârşitul zilei; păreau a fi extrem de ocupaţi, ca şi cum ar fi aşteptat ceva foarte important.

Numai primarul îşi păstrase sângele rece:

— Aţi spus ceva foarte interesant, o temă excelentă pentru o predică frumoasă. Cred că toţi ar trebui să asistăm azi la liturghie.

Chantal nu mai avea nici o ezitare; se ducea drept la stânca în formă de Y, gândindu-se ce anume putea face cu aurul după ce-l va lua. Se va întoarce acasă, va lua banii păstraţi acolo, se va schimba în haine mai groase, va coborî în vale, va recurge la autostop. Gata cu pariurile: oamenii aceia nu meritau averea care le picase aproape în palmă. Nici o valiză; nu voia să se ştie că avea să părăsească Viscos-ul pentru totdeauna – acel Viscos cu poveştile lui frumoase, dar inutile, cu locuitorii lui amabili şi laşi, cu barul lui plin de oameni care toacă mereu aceleaşi subiecte, cu biserica lui unde nu mergea niciodată. Evident, era foarte posibil să găsească poliţia aşteptând-o în staţia de autobuz, după ce străinul ar fi acuzat-o de furt etc. etc. etc. Era însă dispusă acum să-şi asume orice risc.

Ura pe care-o simţise, cu o jumătate de ceas mai devreme, se preschimbase într-un sentiment mult mai plăcut: răzbunarea.

Era mulţumită de faptul că ea fusese cea care, pentru prima dată, le arăta tuturor acelor inşi răutatea ascunsă în adâncul sufletelor lor naive şi doar m aparenţă bune. Toţi visau la posibilitatea unei crime – doar visau, căci niciodată n-aveau să întreprindă ceva. Aveau să-şi petreacă restul vieţii lor amărâte repetându-şi la nesfârşit că erau nobili, incapabili de vreo nedreptate, gata să apere demnitatea satului cu orice preţ, dar ştiind că numai groaza îi împiedica să ucidă un nevinovat. Se lăudau în fiecare dimineaţă

pentru integritatea păstrată şi se învinuiau în fiecare seară pentru prilejul pierdut.

În decursul următoarelor trei luni, singurul subiect de discuţie în bar avea să fie onestitatea bărbaţilor şi femeilor din sat, atât de generoşi. Venea apoi sezonul de vânătoare şi o vreme n-aveau să mai atace subiectul acesta – vizitatorii nu trebuiau să afle nimic, le plăcea să aibă impresia că se află într-un loc îndepărtat, unde toţi sunt prieteni, binele domneşte permanent, natura e generoasă, iar produsele locale, vândute în mica încăpere-numită de patroana hotelului „prăvălioară” – erau impregnate de această dragoste dezinteresată.

Dar sezonul de vânătoare avea să se termine şi pe urmă aveau să fie liberi să reia acelaşi subiect. De astă dată, din pricina numeroaselor nopţi petrecute visând la banii pierduţi, aveau să înceapă a imagina ipoteze pe măsura situaţiei: de ce oare nimeni nu avusese curajul, în tăcerea nopţii, s-o ucidă pe Berta cea bătrână şi inutilă în schimbul celor zece lingouri de aur? De ce n-ar fi suferit un accident de vânătoare ciobanul Santiago care, zi de zi, dimineaţa, îşi ducea turma în munţi? Aveau să fie examinate diferite ipoteze, la început cu o anumită reţinere, apoi cu furie.

Un an mai târziu, aveau să se urască unii pe alţii – oraşul avusese un bun prilej şi-l lăsase să-i scape. Aveau să întrebe de domnişoara Prym, care dispăruse fără urmă, luând pesemne aurul pe care străinul venise ca să-l ascundă acolo. Aveau să spună tot ce e mai rău pe socoteala ei: orfana, ingrata, fata săracă pe care toţi se străduiseră să o ajute după ce-i murise bunica, şi căreia îi procuraseră o slujbă la bar deoarece fusese incapabilă să-şi găsească un soţ şi să-şi vadă de treabă, care se culca cu oaspeţii hotelului, de obicei bărbaţi mai în vârstă decât ea, care le făcea ochi dulci tuturor turiştilor, cerşind un bacşiş mai gras.

Aveau să-şi petreacă restul vieţii între autocompasiune şi ură; Chantal era fericită, asta îi era răzbunarea. N-avea să

uite niciodată privirile celor din jurul furgonetei, implorând-o să păstreze tăcerea asupra unei crime pe care nicicând nu vor fi cutezat să o comită, pentru ca mai apoi să se întoarcă împotriva ei, ca şi cum ea ar fi fost vinovată că toată laşitatea le ieşise la suprafaţă.

„Geaca. Pantalonii de piele. Îmi pot pune două maiouri şi aurul mi-l prind de centură. Geaca. Pantalonii de piele. Geaca."

Şi iată că ajunsese, era în faţa Y-ului stâncos. Alături, scurtătura de care se folosise pentru a săpa în pământ acum două zile. Savura o clipă gestul care avea să o transforme, dintr-o persoană cinstită, într-o hoaţă.

Gata cu astea. Străinul o provocase şi ea accepta schimbul. Nu fura, ci îşi lua plata cuvenită pentru că jucase rolul de portavoce în comedia aceea de prost-gust. Ea merita aurul – şi chiar mult mai mult – pentru că văzuse privirile de asasini fără crimă din jurul furgonetei, pentru că-şi petrecu întreaga viaţă acolo, pentru cele trei nopţi nedormite, pentru sufletul ei pe care acuma şi-l pierdea – dacă există cumva suflet şi pierzanie.

Sapă în pământul deja afinat şi văzu lingoul. Când îl văzu, auzi şi un zgomot.

Cineva o urmărise. Automat, împinse la loc niţel pământ în groapă, conştientă de inutilitatea gestului ei. Apoi se răsuci, gata să explice că încerca să găsească acea comoară, iar azi observase că pământul fusese răscolit.

Ceea ce văzu o lăsă însă fără glas – pentru că nu era cineva interesat de comori, de situaţii de criză în sate, de dreptăţi şi nedreptăţi; ci doar de sânge.

Semnul alb pe urechea stângă. Lupul blestemat.

Stătea între ea şi copacul cel mai apropiat. Imposibil să treacă pe lângă el. Chantal rămase absolut încremenită, hipnotizată de ochii albaştri ai animalului; mintea îi lucra într-un ritm frenetic, gândindu-se care ar putea fi pasul următor – să folosească scurtătura de lemn, prea fragilă însă ca să contracareze atacul fiarei. Să se suie pe stânca în

formă de Y, prea scundă. Să nu dea crezare legendei şi să-l sperie, aşa cum ar proceda cu oricare alt lup ivit de unul singur; prea riscant însă, mai bine să considere că legendele au întotdeauna un adevăr ascuns.

„Pedeapsă.”

Pedeapsă nedreaptă, ca tot ce i se întâmplase în viaţă; se părea că Dumnezeu o alesese pe ea doar ca să-şi demonstreze ura faţă de lume.

Instinctiv, lăsă scurtătura jos şi, cu o mişcare ce i se păru veşnică după cât fusese de lentă, îşi protejă gâtul cu braţele; nu-l putea lăsa să o muşte de-acolo. Regretă că nu purta pantalonii de piele; a1 doilea loc mai vulnerabil ar fi piciorul, pe unde trece un vas care, o dată retezat, ar lăsa-o fără sânge în zece minute – cel puţin asta spuneau vânătorii, justificându-şi cizmele cu carâmbi înalţi.

Lupul deschise botul şi mârâi. Un sunet surd, primejdios, scos de un animal care nu ameninţă, ci atacă. Continuă să-l privească fix în ochi, chiar dacă inima îi bătea de să-i spargă pieptul, căci acum rânjea.

Totul era o chestiune de timp: sau ataca sau îşi lua tălpăşiţa, dar Chantal era sigură că avea să atace. Se uită pe jos, căutând o piatră liberă pe care să o fi putut apuca, nu văzu niciuna. Se hotărî să o pornească în direcţia animalului; ar fi fost muşcată, ar fi alergat cu el agăţat de ea până la copac. Trebuia să ignore durerea.

Se gândi la aur. Se gândi că se va întoarce curând după el. Îşi hrăni toate speranţele cu putinţă, tot ce i-ar fi putut da puterea de a se confrunta cu ideea că trupul urma să-i fie sfâşiat de colţii ascuţiţi, dezvelindu-i osul, cu posibilitatea de a cădea şi a fi muşcată de gât.

Şi se pregăti să fugă.

Exact atunci, ca într-un film, văzu că cineva îşi făcuse apariţia în spatele lupului, deşi la o distantă considerabilă.

Animalul adulmecă şi el altă prezenţă, dar nu făcu nici o mişcare, iar ea continuă să-şi menţină privirea fixă. S-ar fi zis că numai forţa ochilor mai putea evita atacul, or, ea nu

mai acum să se expună nici unui risc; dacă apăruse cineva, şansele de supravieţuire sporeau – chiar dacă aceasta avea să o coste, în cele din urmă, lingoul de aur.

Prezenţa din spatele lupului se apropie în linişte, iar apoi o apucă spre stânga. Chantal ştia ca acolo mai era un copac, uşor de escaladat. Şi în acea clipă o piatră sfâşie cerul, căzând lângă animal. Lupul se răsuci cu o agilitate nemaivăzută, repezindu-se în direcţia ameninţării.

— Fugi! – strigă străinul.

Ea o rupse la fugă în direcţia unicului său refugiu, în timp ce bărbatul se căţăra şi el în celălalt copac, cu o agilitate puţin obişnuită. Când lupul blestemat ajunse acolo, el se şi afla în siguranţă.

Lupul începu să mârâie şi să sară, uneori reuşind să escaladeze o porţiune din trunchi, pentru ca numaidecât să alunece înapoi.

— Smulge nişte crăci! – strigă Chantal.

Dar străinul părea căzut într-un soi de transă.

Ea stărui de două, de trei ori, până când el înţelese ce anume-i cerea să facă. Începu să rupă crăcile şi să le arunce în direcţia animalului.

— Nu aşa! Rupe crăcile, fă-le mănunchi şi dă-le foc! Eu n-am brichetă, fă cum îţi spun!

Glasul îi suna cu acea vibraţie de deznădejde a cuiva aflat într-o situaţie extremă: străinul făcu un mănunchi de ramuri şi dură o veşnicie până ce le dădu foc; furtuna din ajun lăsase totul îmbibat de apă şi soarele nu ajungea până aici în acea perioadă a anului.

Chantal aşteptă până ce flăcările torţei improvizate crescuseră destul de mult. În ce o privea, l-ar fi lăsat cât era ziua de lungă să rămână acolo, să înfrunte spaima pe care voia el însuşi să o impună lumii, dar trebuia să scape şi era nevoită să-l ajute.

— Acum dovedeşte că eşti bărbat – strigă ea. Coboară din copac, strânge bine torţa în mână şi ţine focul în direcţia lupului!

Străinul era paralizat.

— Fă ce-ţi spun! – strigă ea din nou, iar bărbatul, auzindu-i glasul, înţelese toată autoritatea care se ascundea îndărătul vorbelor ei – o autoritate provenind din groază, din capacitatea de a reacţiona rapid, lăsând spaima şi suferinţa pentru mai târziu.

Coborî cu torţa în mâini, neluând în seamă scânteile care, din când în când, îi ardeau faţa. Văzu de aproape colţii şi spuma din botul animalului, spaima îi sporea, dar era obligatoriu să facă ceva – ceva ce ar fi trebuit să facă atunci când soţia îi fusese sechestrată, fiicele ucise.

— Nu-ţi lua ochii din ochii animalului! – o auzi pe fată spunând.

Se supuse. Lucrurile, cu fiecare clipă care trecea, deveneau mai lesnicioase, nu se mai uita la armele duşmanului, ci la duşmanul propriu-zis. Se aflau pe picior de egalitate, amândoi erau în stare să provoace groază – unul altuia.

Atinse pământul cu tălpile. Lupul se dădu înapoi, speriat de foc: continua să mârâie şi să sară, dar nu se mai apropia.

— Atacă-l!

Avansa în direcţia animalului, care mârâi măi teribil ca niciodată, îşi arătă colţii, dar se retrase mai mult.

— Urmăreşte-l! Goneşte-l de-aici!

Focul ardea acum cu vâlvătaie mai înaltă dar străinul îşi dădu seama că în scurt timp avea să ardă mâinile. Fără a mai sta pe gânduri şi menţinându-şi ochii fix în ochii aceia albaştri şi sinistri, alergă în direcţia lupului; acesta încetă să mai mârâie şi să sară – făcu stânga-mprejur şi se afundă iar în pădure.

Chantal coborî din copac cât ai clipi din ochi în foarte scurt timp adunase o mână de nuiele de pe jos şi-şi făcuse şi ea o torţă.

— Să plecăm de-aici. Repede.

— Încotro?

Încotro? În Viscos, unde toţi aveau să-i vadă pe cei doi sosind împreună? Către altă capcană, unde focul nu ar mai fi produs nici un efect? Se lăsă moale jos pe pământ, cu o durere teribilă în coaste, cu inima bubuindu-i.

— Fă un foc – îi zise ea străinului. Lasă-mă să mă gândesc.

Încercă să se mişte şi scoase un ţipăt – de parcă i s-ar fi înfipt un pumnal în umăr. Străinul adună frunze şi crengi şi făcu focul. La fiecare mişcare, Chantal se contorsiona de durere şi lăsa să-i scape un geamăt surd; se vede că se lovise grav în timp ce se urca în copac.

— Nu-ţi face griji, nu ţi-ai rupt nici un os zise străinul când o văzu gemând de durere. Am păţit şi eu aşa ceva. Când organismul ajunge la limita tensiunii, muşchii se contractă şi ne fac bucata. Dă-mi voie să te masez.

— Nu mă atinge. Nu te apropia. Nu face conversaţie cu mine.

Durere, frică, ruşine. Cu siguranţă fusese de faţă când ea dezgropa aurul; el ştia – pentru că însoţitor îi era diavolul, iar diavolii cunosc sufletul oamenilor – că de astă dată Chantal avea să-l fure.

După cum ştia la fel de bine că, în clipa asta, întregul orăşel visa să comită o crimă. După cum ştia şi că n-aveau să facă nimic, pentru că le era frică, dar intenţia era suficientă pentru a răspunde la întrebarea lui: fiinţa umană este în esenţa ei rea. Ştiind că ea avea să fugă, pariul pe care cei doi îl făcuseră noaptea trecută nu mai avea nici o semnificaţie, el se putea întoarce de unde venise (în definitiv, de unde a venit?) cu comoara lui intactă şi bănuielile confirmate.

Încercă să se aşeze în poziţia cea mai confortabilă cu putinţă, dar nu găsea niciuna; trebuia să rămână nemişcată. Focul avea să-l ţină pe lup la distanţă, dar în scurt timp urma să le atragă atenţia ciobanilor care aveau drum pe-acolo. Şi cei doi aveau să fie văzuţi împreună.

Îşi aminti că era sâmbătă. Oamenii stăteau în casele lor pline de bibelouri oribile, reproduceri ale unor tablouri

celebre atârnate de pereţi, imagini de sfinţi confecţionate din ipsos, şi încercau să se distreze – şi, la acel sfârşit de săptămână, aveau cea mai grozavă distracţie de când se terminase cel de-al doilea război mondial.

— Să nu faci conversaţie cu mine.

— N-am zis nimic.

Chantal simţi nevoia să plângă, dar nu voia s-o facă de faţă cu el. Îşi stăpâni lacrimile.

— Ţi-am salvat viaţa. Merit aurul.

— Eu ţi-am salvat viaţa. Lupul se pregătea să te atace.

Era adevărat.

— Pe de altă parte, cred că ai salvat ceva în mine – continuă străinul.

Un truc. Avea să spună că n-ar fi observat nimic; era un fel de permisiune ca să-şi ia averea şi să plece de-acolo pentru totdeauna. Punct.

— Pariul de noaptea trecută. Durerea mea era atât de mare, încât simţeam nevoia să fac ca toţi să sufere la fel ca mine; ar fi fost singura mea sursă de consolare. Ai dreptate.

Demonul străinului nu suferea asemenea cuvinte, îl rugă pe diavolul lui Chantal să-l ajute, dar acesta era un nou-venit şi nu obţinuse controlul total asupra fetei.

— Şi asta schimbă ceva?

— Nimic. Pariul rămâne valabil şi ştiu că voi câştiga. Dar ştiu la fel de bine şi cât de ticălos sunt, după cum ştiu şi de ce am devenit ticălos: din cauză că nu meritam cele ce mi s-au întâmplat.

Chantal se întrebă cum aveau să iasă de-acolo; chiar dacă era încă dimineaţă, nu puteau rămâne la nesfârşit în pădure.

— Deci eu socot că-mi merit aurul şi am să mi-l iau, dacă nu mă vei împiedica dumneata – zise ea. Te sfătuiesc să faci la fel; niciunul din noi nu trebuie să se întoarcă la Viscos; putem merge direct în vale, să găsim o ocazie şi fiecare să-şi urmeze soarta.

— Dumneata poţi să pleci. Dar, chiar în clipa asta, locuitorii oraşului decid cine să moară.

— Se prea poate. Se vor tot hotărî în următoarele două zile, până va expira termenul; apoi vor sta doi ani discutând cine ar fi trebuit să fie victima. Sunt nehotărâţi la ceasul când e să acţioneze şi implacabili la ceasul când e să dea vina pe alţii eu îmi cunosc satul. Dacă nu te întorci, nici nu se vor mai osteni să discute; vor socoti că totul a fost o născocire de-a mea.

— Viscos-ul e la fel cu orice alt sat din lume şi tot ce se petrece în el se petrece în toate celelalte continente, oraşe, tabere, mânăstiri, oriunde. Dumneata însă nu pricepi nimic din toate astea, după cum nu pricepi că de astă dată soarta a lucrat în favoarea mea: am ales persoana cea mai indicată ca să mă ajute.

Cineva care, sub aparenţa unei femei muncitoare şi cinstite, caută de asemenea să se răzbune. Cum nu ne putem vedea duşmanul – căci, dacă ducem istoria asta până la ultimele consecinţe, adevăratul duşman este Dumnezeu, care ne-a făcut să trecem prin tot ce am trecut – ne vărsăm frustrările asupra a tot ce ne înconjoară. O răzbunare care nu se satură niciodată, pentru că se îndreaptă împotriva vieţii înseşi.

— La ce bun să stăm de vorbă aici? – zise Chantal, iritată din pricină că bărbatul acela, omul pe care-l ura ca pe nimeni altul pe lumea asta, îi cunoştea foarte bine sufletul. De ce nu luăm banii Şi nu plecăm?

— Pentru că ieri mi-am dat seama că, propunând ceea ce îmi repugnă cel mai mult – un asasinat fără motiv, aşa cum s-a întâmplat cu soţia mea şi cu fiicele mele – la drept vorbind voiam să mă salvez pe mine însumi. Îţi aminteşti de un filosof pe care l-am citat în a doua noastră conversaţie? Cel care zicea că infernul lui Dumnezeu e tocmai dragostea lui pentru oameni, fiindcă atitudinea oamenilor îi transformă în chin fiecare clipă a vieţii Sale eterne?

Ei bine, acelaşi filosof a spus şi altceva: omul are nevoie de ceea ce e mai rău în el ca să realizeze ceea ce este mai bun în el.

— Nu înţeleg.

— Până acum mă gândeam doar să mă răzbun. Ca şi locuitorii din satul dumitale, visam, plănuiam şi eu zi şi noapte, dar nu făceam nimic. O vreme am însoţit, prin intermediul presei, persoane care-şi pierduseră fiinţele dragi în situaţii asemănătoare, dar care sfârşiseră acţionând în manieră exact opusă mie: creaseră grupuri de sprijin pentru victime, organizaţii care să denunţe nedreptăţile, campanii care să arate că durerea pierderii nu poate fi niciodată înlocuită de povara răzbunării.

Am încercat şi eu să privesc lucrurile dintr-un unghi mai generos: n-am izbutit. Acum însă, când am prins curaj, când am ajuns la limita asta, am descoperit, acolo, în fund, o lumină.

— Continuă – zise Chantal, pentru că şi ea întrezărea un fel de lumină.

— Nu vreau să dovedesc că omenirea e perversă. Vreau, asta da, să dovedesc că eu, în mod inconştient, am căutat lucrurile care mi s-au întâmplat – pentru că sunt rău, sunt un om total decăzut şi am meritat pedeapsa pe care viaţa mi-a dat-o.

— Dumneata vrei să dovedeşti că Dumnezeu e drept.

Străinul stătu puţin pe gânduri.

— Poate că da.

— Nu ştiu dacă Dumnezeu este drept. Cel puţin cu mine El n-a fost foarte corect, şi ceea ce mi-a distrus sufletul e această senzaţie de neputinţă. Nu reuşesc să fiu bună cum aş dori să fiu, nici rea cum socotesc că ar trebui. Cu câteva minute în urmă gândeam că El m-a ales ca să se răzbune pentru toată tristeţea pe care i-o pricinuiesc oamenii.

Cred că dumneata ai aceleaşi îndoieli, chiar dacă la o scară mult mai mare: bunătatea dumitale nu a fost răsplătită.

Chantal se mira de propriile-i vorbe. Demonul străinului observa că îngerul fetei începea să strălucească cu mai mare intensitate, iar situaţia se răsturna complet.

„Luptă”, insista el pe lângă celălalt diavol.

„Lupt”, răspunde el. Dar bătălia e crâncenă.”

— Problema dumitale nu este chiar dreptatea lui Dumnezeu – zise bărbatul. Ci faptul că ai ales totdeauna să fii o victimă a împrejurărilor. Cunosc mulţi oameni în situaţia asta.

— Ca dumneata, de exemplu.

— Nu. Eu m-am revoltat împotriva a ceva ce mi s-a întâmplat şi puţin îmi pasă că oamenilor le plac sau nu purtările mele. Dumneata, dimpotrivă, ai crezut în rolul dumitale de orfană lăsată de izbelişte, de persoană care vrea să fie acceptată cu orice preţ; cum asta nu se întâmplă întotdeauna, nevoia de a fi iubită ţi s-a transformat într-o dorinţă surdă de răzbunare. În adâncul inimii, dumitale ţi-ar plăcea să fii ca toţi ceilalţi locuitori din Viscos cu alte cuvinte, în adâncul inimii, noi toţi dorim să fim asemenea celorlalţi. Dar soarta ţi-a dăruit o istorie diferită.

Chantal făcu un semn negativ din cap.

„Fă ceva”, zicea diavolul lui Chantal către tovarăşul său. „Chiar dacă spune nu, sufletul ei înţelege şi spune da.”

Diavolul străinului se simţea umilit din pricină că nou-venitul îşi dădea seama că nu era destul de puternic ca să-l oblige pe om să tacă.

„Vorbele nu duc nicăieri”, răspunse el. „Să-i lăsăm să vorbească, şi viaţa va avea grijă ca ei să acţioneze altfel.”

— N-am vrut să te întrerup – continuă străinul. Te rog, spune mai departe ce ziceai despre dreptatea lui Dumnezeu.

Chantal era mulţumită că nu mai era obligată să asculte ceva ce nu-şi mai dorea să audă.

— Nu ştiu dacă are vreun sens. Dar ai observat poate că Viscos nu e o aşezare foarte religioasă, deşi are o biserică, la fel ca toate oraşele din regiune. Şi asta pentru că Ahab,

deşi convertit de către Sfântul Savin, avea serioase îndoieli cu privire la influenţa preoţilor; cum cea mai mare parte dintre primii locuitori erau bandiţi, socotea că tot ce puteau face preoţii, prin ameninţările lor cu chinurile veşnice, era să-i readucă pe drumul crimei. Nişte oameni care nu mai au nimic de pierdut nu se gândesc niciodată la viaţa veşnică.

Fireşte şi-a făcut apariţia primul preot, iar Ahab a văzut ameninţarea. În compensaţie, a instituit ceva învăţat de la iudei: ziua ispăşirii. Numai că decis să creeze un ritual aparte.

O dată pe an, locuitorii se închideau în casele lor făceau două liste, se întorceau către muntele cel mai înalt şi ridicau prima listă spre ceruri.

„Iată, Doamne, păcatele mele faţă de Tine", ziceau ei, citind relatarea păcatele comise. Înşelăciuni în negustorii, adultere, nedreptăţi, treburi de felul ăsta. „Am păcătuit mult şi cer iertare că Te-am supărat atât de rău."

Apoi – şi aici era inovaţia lui Ahab – locuitorii scoteau a doua listă din buzunar, o ridicau şi pe ea către ceruri, întorşi cu trupurile către acelaşi munte. Şi ziceau cam aşa: „Iată, Doamne, lista păcatelor Tale faţă de mine: m-ai făcut să trudesc mai mult decât ar fi fost nevoie, fiica mea s-a îmbolnăvit în pofida rugăciunilor mele, am fost furat când am încercat să fiu cinstit, am suferit peste măsură."

După ce terminau de citit cea de-a doua listă, ei întregeau ritualul: „Eu am fost nedrept faţă de Tine, iar Tu ai fost nedrept faţă de mine. Azi este însă ziua ispăşirii, Tu îmi vei ierta greşelile, eu Ţi le voi ierta pe ale Tale, şi astfel vom putea fi împreună încă un an."

— Să-l ierţi pe Dumnezeu – zise străinul, ba-i ierţi pe un Dumnezeu implacabil care creează şi distruge din vecii vecilor."

— Conversaţia asta e prea intimă pentru gustul meu – zise Chantal, privind în alta parte. N-am învăţat destul de la viaţă ca să-ţi pot da şi eu dumitale o învăţătură oarecare.

Străinul rămase tăcut.

„Nu-mi place deloc”, gândi diavolul străinului, care începu să zărească o lumină strălucind lingă el, o prezenţă pe care, cu nici un chip, nu putea să o accepte. O mai îndepărtase o dată, în urmă cu doi ani, pe una din numeroasele plaje ale lumii.

Dat fiind excesul de legende, de înrâuriri celtice şi protestante, de anumite exemple cum nu se poate mai nocive ale cutărui arab care pacificase cetatea, de prezenţa constantă a sfinţilor şi bandiţilor în împrejurimi, preotul ştia că Viscos nu era ceea ce se numeşte o aşezare religioasă, deşi locuitorii ei făceau botezuri, căsătorii (care, în prezent, erau doar o amintire îndepărtată)şi funeralii (care, după cum se dovedea, aveau loc cu o frecvenţă tot mai mare) şi participau la liturghia de Crăciun. În rest, puţini se osteneau să meargă la cele două slujbe săptămânale – una sâmbăta, alta duminica, ambele la orele unsprezece dimineaţa; oricum, el îşi făcea un punct de onoare din celebrarea lor, fie şi doar ca să-şi justifice prezenţa acolo. Voia să dea impresia că este un om sfânt şi ocupat.

Spre surprinderea sa, biserica a fost atât de plină în ziua aceea, încât se hotărî să îngăduie ca lumea să stea şi în jurul altarului – altminteri nu ar n avut cum să cuprindă atâţia oameni. În loc să pună în funcţie încălzitoarele electrice suspendate de tavan, a fost silit să ceară să se deschidă cele două ferestruici laterale, întrucât oamenii transpirau; preotul se întrebă dacă zăpuşeala se datora căldurii sau mai degrabă tensiunii ce domnea în rândurile asistenţei.

Era acolo tot satul în păr, cu excepţia domnişoarei Prym – ruşinată pesemne din pricina spuselor ei din ajun – şi a bătrânei Berta, pe care toţi o suspectau că e vrăjitoare şi alergică la religie.

— În numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh.

Răsună un „Amin” puternic. Preotul începu liturghia, rosti introducerea, îi ceru unei credincioase mereu aceeaşi dintotdeauna să facă lectura, intona solemn psalmul de

răspuns şi recită Evanghelia cu glas lent şi grav. Apoi ceru celor din bănci să şadă, restul oamenilor rămase în picioare.

Venise ceasul predicii.

— În Evanghelia după Luca e un moment când un personaj important se apropie de Iisus şi-l întreabă: „Învăţătorule bun, ce să fac ca să moştenesc viaţa cea de veci?” Şi, spre surprinderea noastră, Iisus răspunde: „Pentru ce mă numeşti bun? Nimeni nu este bun, decât unul Dumnezeu.”

Ani îndelungaţi am meditat asupra acestui mic fragment de text, încercând să înţeleg ce a spus Domnul nostru: că El nu era bun? Că tot creştinismul, cu ideea sa de milostenie, se bazează pe învăţăturile cuiva care se considera rău? În cele din urmă am înţeles: Hristos, în acel moment, se referă la firea sa omenească; în calitate de om, era rău. În calitate de Dumnezeu, El e bun.”

Preotul făcu o pauză, sperând că toţi credincioşii îi înţeleseseră mesajul. Se minţea pe sine: tot nu înţelegea ceea ce spusese Hristos, căci dacă prin firea sa omenească ar fi rău, la fel ar fi şi cuvintele şi gesturile sale. Era însă o discuţie teologică ce nu prezenta nici un interes acum; important era ca explicaţia dată de el să fie convingătoare.

— Astăzi nu mă voi întinde prea mult. Vreau ca voi toţi să înţelegeţi că face parte din firea omenească să acceptăm că avem o natură inferioară, perversă, şi n-am fost osândiţi din această pricină la pedeapsa veşnică doar pentru că Iisus s-a lăsat jertfit ca să salveze omenirea. Repet: jertfa fiului lui Dumnezeu ne-a salvat. Sacrificiul unei singure persoane.

Vreau să închei această predică amintindu-vă începutul uneia dintre cărţile sfinte care alcătuiesc Biblia, şi anume Cartea lui Iov. Dumnezeu şedea pe tronul său ceresc, când diavolul a venit să-i vorbească. Dumnezeu îl întreabă unde a fost; „am dat târcoale pe pământ şi m-am plimbat în sus şi în jos”, răspunde diavolul. „Te-ai uitat la robul meu Iov? Ai văzut cât este de temător de mine şi cum îmi aduce toate jertfele?”

Diavolul râse şi argumentă: „La urma urmelor, Iov are tot ce-i trebuie, de ce nu l-ar adora pe Dumnezeu şi nu i-ar aduce jertfe? Ia-i bunurile pe care i le-ai dat şi vom vedea dacă va continua să-l mai adore pe Domnul”, l-a provocat el.

Dumnezeu acceptă prinsoarea. An de an, îl pedepseşte tocmai pe acela care-L iubea cel mai mult. Iov se află în faţa unei puteri pe care n-o înţelege, pe care o socotea ca fiind Justiţie Supremă, dar care îi distruge vitele, îi omoară copiii, îi umple trupul de bube. Până când, după ce suferise atâta, Iov se revoltă şi huleşte împotriva Domnului. Doar atunci îi înapoiază Dumnezeu tot ce-i luase.

Sunt ani de zile de când asistăm la decăderea acestui oraş; mă întreb acum dacă asta nu este cumva rodul unei pedepse divine, tocmai pentru că acceptăm mereu tot ce ne este dat fără să protestăm, ca şi cum am merita să pierdem aşezarea unde trăim, ogoarele pe care le cultivăm sau grâul şi oile casele care au fost înălţate din visele strămoşilor noştri. N-a sosit oare momentul să ne revoltăm? Dacă Dumnezeu l-a obligat pe Iov să facă asta, nu ne va fi cerând oare şi nouă acelaşi lucru?

De ce l-a obligat Dumnezeu pe Iov să facă asta? Pentru a dovedi că natura lui era rea şi tot ce-i dăruise era urmarea harului, nu a bunei lui purtări. Noi am păcătuit prin trufia de a ne considera prea buni – şi de aici pedeapsa pe care o suferim.

Dumnezeu a acceptat prinsoarea diavolului şi – aparent – a comis o nedreptate. Amintiţi-vă bine: Dumnezeu a acceptat prinsoarea diavolului. Şi Iov a învăţat lecţia, pentru că, la fel ca noi, păcătuia prin trufia de a crede că era un om bun.

„Nimeni nu este bun”, a zis Domnul. Nimeni. E timpul să încetăm a simula o bunătate care-l supără pe Dumnezeu şi să ne acceptăm greşelile; dacă într-o bună zi am fi nevoiţi să acceptăm un pariu cu diavolul, să ne amintim ca Domnul, care este în ceruri, a făcut acelaşi lucru pentru a mântui sufletul robului său Iov.

Predica se terminase. Preotul ceru ca toţi să rămână în picioare şi continuă serviciul divin. Nu avea nici o îndoială că mesajul îi fusese bine înţeles.

— Să plecăm totuşi de-aici. Fiecare pe drumul său eu cu lingoul meu de aur, dumneata…

— Lingoul meu de aur – îi tăie vorba străinul.

— Dumitale nu-ţi rămâne decât să-ţi iei lucrurile şi să pleci. Dacă eu n-aş lua aurul acesta, ar trebui să mă întorc la Viscos. Aş fi concediată sau stigmatizată de toată populaţia. Vor crede că i-am minţit. Dumneata nu poţi, pur şi simplu nu poţi să-mi faci una ca asta. Să zicem că-l merit ca plată pentru munca mea.

Străinul se ridică, luă câteva crengi care ardeau în foc:

— Lupul fuge totdeauna de foc, nu-i aşa? Atunci eu mă duc la Viscos. Fă ce crezi că e mai bine, fură şi fugi, asta nu mai are nici o legătură cu mine. Am altceva mai important de făcut.

— Un moment! Nu mă lăsa singură aici!

— Atunci vino cu mine.

Chantal se uită la focul din faţa ei, la stânca în formă de Y, la străinul care se şi îndepărta ducând cu el o parte din foc. Putea face şi ea la fel: să ia câteva vreascuri aprinse, să dezgroape aurul şi să duca drept în vale; nu mai avea absolut nici un rost să se întoarcă şi să-şi ia de acasă bănişorii care-i păstrase cu atâta grijă. Când avea să ajungă în oraşul care era la gura văii, ar cere unei bănci să-i preţuiască aurul, l-ar vinde, şi-ar cumpăra îmbrăcăminte şi valize, ar fi liberă.

— Aşteaptă! – îl strigă ea pe străin, dar el continua să meargă către Viscos şi în scurt timp avea să-l piardă din vedere.

„Gândeşte rapid”, îşi ceru ea sieşi.

Nu avea mult de gândit. Luă şi ea câteva vreascuri din foc, se duse până la stâncă şi reîncepu să dezgroape aurul. Îl luă în mâini, îl curăţă cu haina, îl contemplă pentru a treia oară.

Fu cuprinsă de panică. Smulse o mână de lemne din foc şi o luă la fugă în direcţia în care trebuia să o fi apucat străinul, ura izbucnindu-i ca o sudoare prin toţi porii. Întâlnise doi lupi în aceeaşi zi, unul care se speria de foc, altul care nu se speria de nimic, pentru că pierduse tot ce era mai de preţ, iar acum înainta, orbeşte, ca să distrugă tot ce-i ieşea în cale.

Alergă din răsputeri, dar nu-l întâlni. Se vede că era în pădure, cu torţa acum stinsă, sfidându-l pe lupul blestemat, vrând să moară la fel de intens cum voia să şi ucidă.

Ajunse în sat, se prefăcu că nu o aude pe Berta chemând-o, se întâlni cu mulţimea care ieşea de la liturghie şi se miră de faptul că practic întreaga populaţie a satului se dusese la biserică. Străinul voia o crimă şi când colo umpluse agenda preotului; urma o săptămână de spovedanii şi pocăinţe, ca şi cum l-ar fi putut amăgi pe Dumnezeu.

Toţi o priviră, dar nimeni nu-i adresă cuvântul. Ea înfruntă toate privirile, pentru că ştia că nu avea nici un fel de vină, nu avea nevoie să se spovedească, era doar o unealtă într-un joc mârşav, pe care doar puţini îl puteau înţelege – şi nu-i plăcea deloc ceea ce vedea.

Se zăvorî în camera ei şi privi pe fereastra. Mulţimea se şi împrăştiase şi ceva ciudat se întâmpla iarăşi; satul era foarte pustiu pentru o sâmbătă însorită ca aceea. De obicei, oamenii mai zăboveau stând de vorbă în mici grupuri, în piaţa unde înainte vreme fusese o spânzurătoare, iar acum era o cruce.

Rămase câtva timp uitându-se la strada goală, simţind pe obraji soarele care nu încălzea, căci începuse iarna. Dacă ar fi fost lume în piaţă, tocmai despre asta ar fi discutat – despre vreme. Temperatura. Pericolul de ploaie sau de secetă. Azi însă toţi erau în casele lor, iar Chantal nu ştia de ce.

Cu cât se uita mai mult la stradă, cu atât se simţea deopotrivă cu toţi ceilalţi oameni – tocmai ea, care se

considera diferită, îndrăzneaţă, plină de planuri care nu le dăduseră niciodată prin cap acelor ţărani.

Ce ruşine. Şi totodată ce uşurare; era în Viscos nu printr-o nedreptate a destinului, ci pentru că o merita, totdeauna se crezuse diferită, iar acum descoperea că e la fel cu ceilalţi. Dezgropase lingoul acela de trei ori, dar fusese incapabilă să-l ia cu sine. Comitea crima în suflet, dar nu izbutea să o materializeze în lumea reală.

Deşi ştia că, la drept vorbind, n-ar fi trebuit o comită sub nici o formă, pentru că era vorba de o ispită, ci de o capcană.

„De ce o capcană?”, gândi ea. Ceva îi Spunea că văzuse în lingou o soluţie la problema pe care o crease străinul. Dar, oricât s-ar fi străduit, nu reuşea să descopere care anume era această soluţie.

Diavolul nou-venit privi într-o parte şi văzu că lumina domnişoarei Prym, care înainte ameninţa să crească, acum era pe cale să se stingă iarăşi; păcat că tovarăşul lui nu era acolo ca să-i vadă victoria.

Ceea ce nu ştia el era că şi îngerii îşi au strategia lor: în clipa aceea, lumina domnişoarei Prym se ascunsese doar ca să provoace o reacţie din partea inamicului ei. Tot ce urmărea îngerul era ca ea să doarmă un pic, pentru a putea sta de vorbă cu sufletul ei, fără imixtiunea temerilor şi vinovăţiilor cu care oamenii adoră să se împovăreze în fiecare zi.

Chantal dormi. Şi auzi ceea ce avea nevoie să audă, înţelese ceea ce era necesar să înţeleagă.

— Nu-i nevoie să tot vorbim despre terenuri sau cimitire – zise nevasta primarului, de îndată ce se reîntâlniră în sacristie. Hai să vorbim pe şleau.

Cei cinci fură de acord.

— M-aţi convins, părinte – zise moşierul. Dumnezeu justifică anumite fapte.

— Nu fiţi cinic – răspunse părintele. Când privim prin fereastra aceea, înţelegem totul. De-aceea bate un vânt

cald; diavolul a venit ca să ne ţină tovărăşie.

— Da – consimţi primarul care nu credea în diavoli. Toţi suntem acum convinşi. Mai bine să vorbim pe şleau, altfel pierdem un timp preţios.

— Iau eu cuvântul – zise patroana hotelului. Ne gândim să acceptăm propunerea străinului. Să comitem o crimă.

— Să oferim o jertfă – zise preotul, mai deprins cu ritualurile religioase.

Tăcerea care se lăsă dovedi că toţi erau de acord.

— Doar laşii se ascund în spatele tăcerii. Să ne rugăm cu voce tare, pentru ca Dumnezeu să ne asculte şi să ştie că facem asta pentru binele Viscos-ului. Să îngenunchem.

Îngenunchează cu toţii fără nici o tragere de inimă, ştiind că era inutil să-i ceară iertare lui Dumnezeu pentru un păcat săvârşit de ei cu conştiinţa răului pe care-l pricinuiau. Îşi aminteau însă de ziua ispăşirii, de Ahab; când ziua aceasta va veni iar în viitorul apropiat, aveau să-l acuze pe Dumnezeu că-i pusese în faţa unei ispite atât de greu de îndurat.

Preotul le ceru să se roage împreună:

— Doamne Dumnezeule, Tu ai spus că nimeni nu este bun; acceptă-ne cu toate imperfecţiunile noastre şi iartă-ne în nesfârşita-Ţi mărinimie şi-n nesfârşita iubire a Ta. Aşa cum i-ai iertat pe cruciaţii care i-au ucis pe musulmani ca să recucerească Ţara Sfântă a Ierusalimului, aşa cum i-ai iertat pe inchizitorii care voiau să păstreze puritatea Bisericii Tale, aşa cum i-ai iertat pe cei care Te-au hulit şi Te-au bătut în cuie pe cruce, iartă-ne şi pe noi pentru că trebuie să aducem o jertfă şi să salvăm un oraş.

— Să trecem acum la aspectul practic – zise nevasta primarului, ridicându-se în picioare. Cine va fi oferit ca jertfă. Şi cine va executa sacrificiul.

— O tânără pe care am ajutat-o şi sprijinit-o atât de mult l-a adus pe diavol aici – zise moşierul, care într-un trecut nu prea îndepărtat se culcase chiar cu această fată şi de atunci trăia torturat de gândul că într-o bună zi ea ar putea să-i

povestească soţiei lui despre cele întâmplate. Răul trebuie combătut cu rău, şi e nevoie ca ea să fie pedepsită.

Două persoane se declarară de acord, susţinând, în plus, că Domnişoara Prym era singura persoană din sat în care nu puteai avea încredere – pentru se considera diferită de ceilalţi şi afirma că într-o zi va pleca de-acolo.

— Mama ei a murit. Bunica ei a murit. Nimeni – nu-i va observa lipsa – fu de acord primarul, fiind astfel a treia persoană care aprobă ideea.

Soţia lui însă se împotrivi:

— Să presupunem că ea ştie unde este comoara; la urma urmelor, ea a fost singura care a văzut-o. Mai mult, putem avea încredere în ea tocmai pentru ceea ce s-a spus aici – ea a fost cea care a adus răul şi a împins o întreagă comunitate să se gândească la crimă. Poate zice orice; dacă restul satului rămâne tăcut, va fi cuvântul unei tinere cu tot felul de probleme împotriva noastră a tuturora, toţi oameni care au realizat ceva în viaţă.

Primarul, ca totdeauna când nevasta lui îşi spunea părerea, era nehotărât:

— De ce vrei să o scapi dacă nu-ţi e simpatică?

— Eu unul înţeleg – zise preotul. Pentru ca vina să cadă asupra celui care a provocat tragedia. Ea va purta această povară tot restul zilelor şi nopţilor ei; poate va sfârşi ca Iuda, care l-a trădat pe Iisus Hristos, iar apoi s-a sinucis, într-un gest disperat şi inutil, întrucât crease toate condiţiile favorabile crimei. Soţia primarului rămase surprinsă de raţionamentul preotului – era exact ce gândise şi ea. Fata era frumoasă, îi ispitea pe bărbaţi, nu accepta o viaţă la fel cu a tuturor celor din Viscos, se plângea mereu că trăieşte într-un sat care, în pofida tuturor defectelor lor, avea locuitori harnici şi cinstiţi şi unde mulţi oameni ar dori să-şi petreacă zilele (străini, care, evident, ar pleca după ce ar descoperi cât e de plicticos să trăieşti permanent în tihnă).

— Nu văd pe altcineva – zise patroana hotelului, conştientă de problema de a găsi pe altcineva care să servească la bar, dar înţelegând că, mulţumită aurului primit, putea să-şi închidă hotelul şi să plece departe. Ţăranii şi păstorii sunt uniţi, unii sunt căsătoriţi, mulţi au copii stabiliţi departe, care la un moment dat ar putea deveni bănuitori dacă s-ar întâmpla ceva cu vreunul din ei. Domnişoara Prym e singura care poate dispărea fără a lăsa nici o urmă.

Din motive religioase – în definitiv, Iisus îi blestema pe cei care acuzau un om nevinovat – preotul nu voia să nominalizeze pe nimeni. Ştia însă cine era victima şi trebuia să facă astfel încât toţi să afle.

— Oamenii din Viscos muncesc din zori până noaptea târziu, de la o ploaie la alta. Toţi au câte o treabă de făcut, inclusiv amărâta asta de fată, pe care diavolul a hotărât s-o folosească în scopurile lui mârşave. Şi aşa suntem puţini şi nu ne putem permite luxul de a mai pierde o pereche de braţe.

— Aşadar, cuvioase părinte, nu avem o victimă. Trebuie să ne dăm peste cap ca la noapte să apară alt străin, şi chiar aşa ar fi un risc, căci cu siguranţă ar avea o familie care l-ar căuta până la capătul pământului. În Viscos fiecare pereche de braţe munceşte, câştigă cu mare efort pâinea adusă de furgonetă.

— Aveţi dreptate – zise preotul. Poate că tot ce am trăit începând de ieri noapte e doar o iluzie. Toţi de-aici din sat au pe cineva a cărui lipsă ar simţi-o şi nimeni n-ar accepta ca fiinţa lui iubită să fie sacrificată. Doar trei persoane dorm singure: eu, doamna Berta şi domnişoara Prym.

— Vă oferiţi să fiţi sacrificat?

— Totul pentru binele comunităţii.

Ceilalţi cinci inşi se simţiră uşuraţi, observară dintr-o dată că era o sâmbătă însorită, că n-avea să aibă loc o crimă, ci un martiriu. Tensiunea din sacristie dispăru ca prin farmec, iar patroana hotelului simţi impulsul de a-i săruta tălpile acelui om sfânt.

— Cu o rezervă – continuă preotul. E nevoie să convingeţi pe toată lumea că uciderea unui slujitor al Domnului nu e un păcat de moarte.

— O să explicaţi dumneavoastră asta Viscos-ului! – zise însufleţit primarul, gândindu-se deja la diversele reforme pe care le putea demara cu ajutorul banilor, la publicitatea pe care o va plasa în jurnalele din regiune, atrăgând noi investiţii pentru că impozitele ar scădea, aducând turişti pentru că avea să subvenţioneze unele îmbunătăţiri la hotel, dispunând instalarea unui nou cablu telefonic care să nu creeze atâtea probleme ca actualul sistem.

— Eu nu pot face asta – zise preotul. Martini se ofereau când poporul cerea să fie ucişi. Dar niciodată nu-şi provocau singuri moartea, căci Biserica a afirmat întotdeauna că viaţa este un dar de la Dumnezeu. Va trebui să explicaţi dumneavoastră.

— Nimeni nu va crede. Vor socoti că suntem sini de cea mai joasă speţă, că omorâm un om sfânt pentru bani, cum a făcut Iuda cu Hristos.

Preotul dădu din umeri. Iar se părea că soarele dispăruse şi tensiunea revenea în sacristie.

— În acest caz, nu mai rămâne decât doamna Berta – comentă moşierul.

După o lungă pauză, fu rândul preotului să vorbească:

— Femeia aceea trebuie să fi suferit mult din pricina absenţei bărbatului ei; îşi duce viaţa şezând acolo, afară, de-atâţia ani, înfruntând intemperiile şi urâtul. Nu face nimic altceva decât să se mistuie de dor şi cred că biata de ea îşi pierde minţile treptat: am trecut deseori pe-acolo şi-am văzut-o vorbind de una singură.

Iarăşi suflă o pală de vânt, fulgerătoare, şi cei dinăuntru se speriară, pentru că ferestrele erau închise.

— Viaţa se vede că i-a fost foarte tristă – zise mai departe patroana hotelului. Cred că ar da orice ca să se poată duce lângă iubitul ei. Au fost căsătoriţi vreme de patruzeci de ani, ştiaţi?

Toţi ştiau, dar nu avea legătură cu problema lor.

— O femeie acum bătrână, la capătul vieţii adăugă moşierul. Singura din aşezarea asta care nu face nimic important. Am întrebat-o odată de ce şade mereu acolo, în faţa casei, chiar şi pe timpul iernii; ştiţi ce mi-a răspuns? Că veghea asupra satului, ca să dibuie ziua când avea să sosească răul aici.

— Bun, dar nu şi-a făcut bine treaba.

— Dimpotrivă – zise preotul – Din câte înţeleg din discuţia dumneavoastră, cine a lăsat răul să intre trebuie să-l facă să şi plece.

Iarăşi linişte, şi toţi pricepură că victima fusese aleasă.

— Acum lipseşte un ultim amănunt – interveni soţia primarului. Ştim că jertfa va fi oferită în numele bunăstării poporului. Ştim cine va fi; prin această jertfă, un suflet bun se va înălţa la ceruri şi va fi fericit, în loc să sufere pe pământ. Rămâne de văzut cum o vom face.

— Caută să vorbeşti cu toţi oamenii din sat – i se adresă preotul primarului – şi convoacă o adunare în piaţă la ora nouă din noapte. Cred că ştiu cum: puţin înainte de nouă, treci pe aici ca să stăm de vorbă.

Înainte de a pleca toţi, el ceru ca, în timp ce se desfăşura adunarea, cele două femei prezente să se ducă la Berta acasă şi să o ţină de vorbă. Deşi bătrâna nu pleca niciodată noaptea, orice precauţie era bine venită.

Chantal veni la bar la ora obişnuită. Nu era nimeni.

— Noaptea asta e o adunare în piaţă – zise patroana hotelului. Doar pentru bărbaţi.

Nu era nevoie să mai spună ceva. Chantal ştia acum ce se petrece.

— Ai văzut aurul cu ochii tăi?

— L-am văzut. Voi însă trebuia să-i cereţi străinului să-l aducă aici. S-ar putea să se decidă ca, după ce obţine ce vrea, să dispară.

— Doar nu e nebun.

— Ba e nebun.

Patroana hotelului socoti că era într-adevăr o idee bună. Urcă până la camera străinului şi coborî după câteva minute.

— E de acord. Zice că l-a ascuns în pădure şi o să-l aducă mâine.

— Cred că azi nu trebuie să muncesc.

— Ba da. Este o clauză în contractul dumitale.

Nu ştia cum să abordeze subiectul pe care-l discutaseră în după-amiaza aceea, dar era important să vadă reacţia tinerei.

— Sunt şocată de toate astea – zise ea. Înţeleg totodată că unii au nevoie să se gândească de două, de zece ori la ce trebuie să facă.

— Se pot gândi de douăzeci, de două sute de ori şi tot să n-aibă curaj.

— Se poate – zise patroana hotelului. Dar dacă decide să acţioneze, tu ce ai face?

Femeia voia să-i cunoască reacţia, iar Chantal îşi dădu seama că străinul era mult mai aproape de adevăr decât ea însăşi, deşi trăia de-atâta timp în Viscos. Adunare în piaţă! Păcat că fusese demontată spânzurătoarea.

— Deci tu ce-ai face?

— N-am să vă răspund la întrebarea asta zise ea, cu toate că ştia exact ce-ar face. Am să vă spun doar că răul nu aduce niciodată binele. Am constatat-o azi după-amiază pe pielea mea.

Patroana hotelului nu suporta să-şi vadă autoritatea contestată, dar socoti că era prudent să nu discute cu fata şi să creeze o aversiune care putea aduce complicaţii în viitor. Zise că trebuia să-şi aducă la zi contabilitatea (pretext de care-şi dădu numaidecât seama că era absurd, de vreme ce nu avea decât un oaspete în hotel) şi o lăsă singură în bar. Se liniştise: domnişoara Prym nu manifesta nici un fel de revoltă, nici chiar după ce menţionase adunarea din piaţă, dovedind în felul acesta că în Viscos se petrecea ceva deosebit. Fetei îi trebuiau şi ei bani mulţi,

avea toată viaţa în faţă, cu siguranţă i-ar plăcea să meargă pe urmele prietenilor ei din copilărie, care apucaseră să plece.

Şi, dacă nu părea dornică să colaboreze, cel puţin nu părea că ar vrea să le pună beţe-n roate.

Preotul cină fugar şi se aşează, singur, într-una din băncile bisericii. Primarul urma să sosească peste câteva minute.

Contemplă pereţii spoiţi cu var, altarul fără nici o operă de artă importantă, acoperit cu reproduceri ieftine de sfinţi care – în trecutul îndepărtat trăiseră în regiune. Poporul din Viscos nu fusese niciodată foarte religios, în ciuda faptului că Sfântul Savin fusese marele autor al reînvierii oraşului; dar oamenii uitau asta şi preferau să se gândească la Ahab, la celţi, la superstiţiile milenare ale ţăranilor, fără a înţelege că ajunge un gest, un simplu gest pentru răscumpărare – acceptarea lui Iisus ca unicul Mântuitor al omenirii.

Acum câteva ceasuri, se oferise pe sine însuşi pentru martiriu. Fusese o mutare riscantă, dar era dispus să meargă până la capăt şi să se predea ca jertfă, dacă oamenii n-ar fi fost atât de inutili, atât de lesne manipulabili.

„Nu-i adevărat. Sunt inutili, dar nu sunt atât de uşor manipulabili.” În asemenea măsură, încât, prin tăceri sau prin trucuri de limbaj, îl făcuseră să spună exact ce voiau să audă: jertfa care răscumpără, victima care mântuieşte, decadenţa care se preface din nou în glorie. Simulase că se lăsa folosit de ceilalţi, dar spusese de fapt doar ce credea el însuşi.

Fusese pregătit de timpuriu pentru preoţie şi asta îi era adevărata vocaţie. La douăzeci şi unu de ani fusese deja hirotonit preot şi îi impresiona pe toţi prin darul său de predicator şi prin capacitatea de a-şi administra parohia. Se ruga noapte de noapte, îi asista pe bolnavi, îi vizita pe puşcăriaşi, le dădea de mâncare flămânzilor – întocmai cum cereau textele sfinte. În scurt timp, faima i se răspândi în întreaga regiune şi ajunse la urechile episcopului, un om cunoscut prin înţelepciunea şi spiritul său de dreptate.

Acesta îl invită la masă, împreună cu alţi preoţi tineri. Mâncară, conversară despre diverse subiecte şi, la sfârşit, episcopul – bătrân şi deplasându-se cu dificultate – se ridică şi oferi fiecăruia apă. Toţi refuzară, cu excepţia lui, care ceru ca paharul să-i fie umplut ochi.

Unul dintre preoţi şopti destul de tare ca să-l poată auzi episcopul: „Noi toţi am refuzat apa fiindcă ştim că suntem nevrednici să bem din mâinile acestui om sfânt. Unul singur dintre noi nu înţelege sacrificiul pe care-l face superiorul nostru când duce cana aceasta grea."

După ce se întoarse pe scaunul său, episcopul zise:

— Voi, care vă socotiţi sfinţi, n-aţi avut umilinţa de a primi şi eu n-am avut bucuria de a dărui. Numai el a îngăduit să se arate binele.

Şi pe loc la numit într-o parohie mai importantă.

Cei doi au rămas prieteni şi au continuat să se vadă deseori. Ori de câte ori era cuprins de îndoieli, preotul i se adresa celui pe care-l numea „părintele său spiritual" şi de obicei pleca mulţumit de răspunsuri. Într-o după-amiază, de pildă, era foarte neliniştit – căci nu avea nici o certitudine că faptele lui îi bine-plăceau lui Dumnezeu. Se duse la episcop şi-l întrebă ce avea de făcut: „Avraam îi primea pe străini, iar Dumnezeu a fost mulţumit", fu răspunsul. „Lui Ilie nu-i plăceau străinii, şi Dumnezeu a fost mulţumit. David era mândru de faptele sale, şi Dumnezeu a fost mulţumit. Vameşul în faţa altarului se ruşina de ceea ce făcea, şi Dumnezeu a fost mulţumit. Ioan Botezătorul s-a dus în pustie, şi Dumnezeu a fost mulţumit. Pavel s-a dus prin marile oraşe ale Imperiului Roman, şi Dumnezeu a fost mulţumit. Cum ai putea şti ce L-ar bucura pe Atotputernicul? Fă ceea ce-ţi porunceşte inima, şi Dumnezeu va fi mulţumit."

A doua zi după această convorbire, episcopul marele său mentor spiritual – muri în urma unui atac de cord fulgerător. Preotul interpretă moartea episcopului ca pe un semn şi începu să facă exact ce-i recomandase el: să-şi

urmeze inima. Uneori dădea de pomană, alteori îl trimitea pe nevoiaş la muncă. Uneori ţinea câte o predică foarte gravă, alteori cânta împreună cu credincioşii. Şi de astă dată comportarea lui ajunse la urechile noului episcop, şi fu din nou chemat la el.

Nu mica-i fu surpriza de a-l întâlni acolo pe cel care, cu câţiva ani în urmă, făcuse comentariul cu privire la apa servită de superior.

„Ştiu că sfinţia ta conduci o parohie importantă” zise noul episcop, cu ironie în priviri. „Şi că, în toţi aceşti ani ai devenit un mare prieten al predecesorului meu. „Aspiri pesemne la această funcţie.” „Nu” răspunse el. „Aspir la înţelepciune.” „Atunci astăzi trebuie să fii un om foarte înţelept. Dar am auzit istorii ciudate despre sfinţia ta: uneori faci pomeni, iar alteori refuzi ajutorul pe care Biserica noastră trebuie să-l dea.” „Sutana mea are două buzunare, în fiecare este câte-o hârtioară cu ceva scris pe ea, dar banii nu-i pun decât în buzunarul stâng.”

Noul episcop fu intrigat de istoria asta; ce spuneau peticele de hârtie?

„În buzunarul drept am scris: eu nu sunt nimic decât praf şi cenuşă. În buzunarul stâng, unde ţin banii, hârtioară zice: eu sunt manifestarea lui Dumnezeu pe pământ. Când văd mizeria şi nedreptatea, îmi vâr mâna în buzunarul stâng şi ajut. Când văd trândăvia şi indolenţa, îmi vâr mâna în buzunarul drept şi văd că n-am nimic de dat. În felul acesta, izbutesc să cumpănesc lumea materială cu cea spirituală.”

Noul episcop îi mulţumi pentru frumoasa imagine a milosteniei, îi spuse că se putea întoarce la parohia lui, dar că avea să reorganizeze întreaga regiune. La puţin timp după aceea, primi vestea că fusese transferat la Viscos.

Înţelese numaidecât mesajul: invidia. Îi făgăduise însă lui Dumnezeu să-l slujească oriunde ar fi, aşa că o porni la drum spre Viscos, plin de smerenie şi fervoare; era o nouă sfidare pe care trebuia s-o depăşească.

Se scurse un an. Apoi încă unul. La capătul a cinci ani nu reuşise să aducă mai mulţi credincioşi la biserică, oricât s-ar fi străduit; era o aşezare dominată de o nălucă a trecutului, numită Ahab, şi nimic din ceea ce ar fi spus el nu avea mai mare însemnătate decât legendele care circulau pe-acolo.

Trecură zece ani. La capătul celui de-al zecele an îşi descoperi greşeala: căutarea înţelepciunii i se transformase în aroganţă. Era atât de convins de justiţia divină, încât nu ştiuse să o echilibreze cu arta diplomaţiei. Crezuse că trăieşte într-o lume unde Dumnezeu e peste tot, dar se pomenea printre oameni care de multe ori nu-L lăsau să intre.

După cincisprezece ani, înţelese că nu avea să mai plece niciodată de-acolo: fostul episcop era acum cardinal important, lucrând la Vatican, cu mari şanse de a fi ales papă – şi nu putea, sub nici un motiv, îngădui ca un preot dintr-o aşezare pierdută să pună în circulaţie povestea că fusese exilat din pricina invidiei şi geloziei.

Ajuns aici, se şi lăsase contaminat de lipsa totală de emulaţie – nimeni nu poate rezista indiferenţei vreme de atâţia ani. Îi trecu prin minte că, dacă ar fi părăsit preoţia la timpul potrivit, i-ar fi putut fi mult mai folositor lui Dumnezeu; îşi amânase însă indefinit decizia, încredinţat mereu că situaţia avea să se schimbe, iar acum era prea târziu, nu mai avea nici un fel de contact cu lumea.

După douăzeci de ani, se trezi într-o noapte absolut deznădăjduit: viaţa îi fusese total inutilă. Ştia cât era de capabil şi cât de puţin izbutise să realizeze, îşi aminti de cele două hârtioare pe care obişnuia să şi le pună în buzunare, descoperi că totdeauna îşi vâra mâna în buzunarul din dreapta. Voise să fie drept, dar nu fusese prudent. Voise să fie bun politician, dar nu fusese curajos.

„Unde e mărinimia Ta, Doamne? De ce ai făcut cu mine ce ai făcut cu Iov? Nu voi mai avea niciodată vreo altă şansă în viaţă? Dă-mi alt prilej!”

Se sculă, deschise Biblia la întâmplare, cum obişnuia mereu să facă ori de câte ori avea nevoie de un răspuns. Dădu peste pasajul unde, la ultima cină a lui Hristos, acesta îi cere trădătorului să-l dea pe mâna soldaţilor care-l căutau.

Preotul se gândi ceasuri în şir la cele citite: de ce oare Iisus cerea ca trădătorul să comită un păcat?

„Ca să se împlinească Scripturile", ar zice doctorii Bisericii. Dar şi aşa, de ce oare îl incita Iisus pe un om la păcat şi la osânda veşnică?

Iisus n-ar face niciodată aşa ceva; la drept vorbind, trădătorul era doar o victimă, ca şi El însuşi. Răul trebuia să se manifeste şi să-şi joace rolul, pentru ca binele să poată triumfa în cele din urmă. Dacă n-ar fi fost trădarea, n-ar fi fost crucea, scripturile nu s-ar fi împlinit, jertfa n-ar fi putut sluji drept pildă.

A doua zi, în sat sosise un străin, ca mulţi alţii care veneau şi plecau; părintele nu-i dăduse nici o importanţă şi nici nu-l pusese în legătură cu cererea pe care i-o făcuse lui Iisus sau cu fraza pe care o citise. Când auzi povestea despre modelele folosite de Leonardo da Vinci ca să picteze Cina cea de taină, îşi aminti că citise acelaşi text în Biblie, dar crezu ca nu era decât o coincidenţă.

Abia când domnişoara Prym le povestise despre pariu înţelese că rugăciunea lui fusese auzită.

Răul trebuia să se manifeste, pentru ca binele să poată mişca în cele din urmă inimile acelor oameni. Pentru prima oară de când păşise în parohia aceea îşi văzuse biserica umplută până la refuz. Pentru prima oară, persoanele cele mai importante din sat veniseră în sacristie.

„Trebuie să se manifeste răul pentru ca ei să înţeleagă valoarea binelui." Aşa cum trădătorul din Biblie, care, la scurt timp după ce-şi săvârşise fapta, sfârşeşte prin a pricepe ce făcuse, la fel avea să se întâmple şi cu cei de acolo; se vor căi în asemenea măsură, încât singurul refugiu

pentru ei va fi Biserica, iar Viscos-ul va redeveni – după mulţi ani o aşezare de credincioşi.

Lui îi revenise rolul de unealtă a răului; acesta era gestul cel mai profund de smerenie pe care I-l putea oferi Domnului.

Primarul veni, după cum stabiliseră.

— Vreau să ştiu ce anume trebuie să spun, părinte.

— Lasă-mă pe mine să conduc adunarea – fu răspunsul lui.

Primarul şovăi; la urma urmelor, el era cea mai înaltă autoritate din Viscos şi nu i-ar fi fost pe plac să vadă că un venetic tratează public un subiect de-o atare însemnătate. Chiar dacă preotul trăia în sat de peste douăzeci de ani, nu se născuse prin părţile locului, nu cunoştea toate istoriile, în vinele lui nu curgea sângele lui Ahab.

— Cred că în probleme atât de grave trebuie să discut eu însumi cu oamenii – zise el.

— De acord. E mai bine aşa, fiindcă s-ar putea să greşim şi nu vreau să văd implicată Biserica. Am să vă spun planul meu, şi dumneavoastră vă va veni sarcina de a-l face public.

— De fapt, dacă planul vă aparţine, cred că ar fi just şi mai cinstit să vă las să-l împărtăşiţi chiar dumneavoastră tuturora.

„Iarăşi frica”, gândi preotul. „Ca să domini pe cineva, fă-l să-i fie frică.”

Cele două doamne ajunseră la casa Bertei cu puţin timp înainte de orele nouă şi o găsiră tricotând în micul ei living.

— Satul e altfel în noaptea asta – zise bătrâna. Am auzit multă lume trecând pe stradă, zgomot intens de paşi: barul e mic pentru toată foiala asta.

— Sunt bărbaţii – răspunse patroana hotelului. Se duc în piaţă, ca să discute ce e de făcut cu străinul.

— Înţeleg. Nu cred că sunt multe de discutat: ori îi acceptă propunerea, ori îl lasă să plece de azi în două zile.

— Nici nu ne-ar fi dat prin gând să-i acceptăm propunerea – se indignă nevasta primarului.

— De ce nu? Mi s-a povestit că părintele a ţinut azi o predică minunată, spunând că sacrificiul unui om a salvat omenirea şi că Dumnezeu a acceptat o propunere a diavolului, pedepsindu-şi până la urmă slujitorul cel mai credincios. De ce-ar fi atât de rău ca locuitorii din Viscos să ia în considerare propunerea străinului ca pe o – să zicem – afacere?

— Nu cred că vorbiţi serios.

— Eu una vorbesc serios. Dumneavoastră vreţi să mă prostiţi.

Cele două femei dădură să se ridice şi să plece imediat; era însă riscant.

— Dar ca să lăsăm asta, cărui fapt îi datorez onoarea vizitei dumneavoastră? Nu s-a mai întâmplat niciodată.

— Domnişoara Prym, acum doua zile, a spus că l-a auzit urlând pe lupul blestemat.

— Ştim cu toţii că lupul blestemat este o scuză stupidă a fierarului – zise patroana hotelului. Se vede că s-a dus în pădure cu vreo femeie din satul vecin, a încercat să-i facă felul, ea s-a împotrivit, şi el a venit cu povestea asta. Dar şi aşa, ne-am hotărât să facem o plimbare pe-aici, ca să vedem dacă totul e în regulă.

— Totul e cum nu se poate mai bine. Tricotez o faţă de masă, deşi nu pot garanta că o s-o isprăvesc; s-ar putea să mor mâine, de exemplu.

Urmă un moment de jenă generală.

— După cum ştiţi, bătrânii mor de la un ceas la altul – continuă Berta.

Situaţia se restabili. Sau aproape.

— E mult prea devreme să vă gândiţi la asta.

— S-ar putea; până mâine se mai schimbă lucrurile. Dar să ştiţi că ăsta a fost gândul care m-a frământat cel mai mult azi.

— Aţi avut vreun motiv special?

— Credeţi că ar fi trebuit să am?

Patroana hotelului simţea nevoia să schimbe vorba, dar trebuia s-o facă cu multă grijă. La vremea asta, adunarea din piaţă trebuie să fi început şi avea să se termine peste câteva minute.

— Cred că, o dată cu vârsta, oamenii înţeleg până la urmă că moartea e inevitabilă. Şi trebuie să învăţăm s-o primim cu seninătate, înţelepciune şi resemnare: deseori ea ne scapă de suferinţe inutile.

— Aveţi perfectă dreptate – răspunse Berta. Exact la asta m-am gândit toată seara. Şi ştiţi la ce concluzie am ajuns? Mi-e foarte, foarte frică să mor Nu cred că mi-a sunat ceasul.

Atmosfera era din ce în ce mai apăsătoare, şi soţia primarului îşi aminti de discuţia din sacristie, despre terenul de lângă biserică; vorbeau de una, pe când în realitate se refereau la alta.

Niciuna din cele două nu ştia cum decurgea adunarea din piaţă; nimeni nu cunoştea planul preotului sau reacţia bărbaţilor din Viscos. Era inutil să o provoace pe Berta la o conversaţie mai sinceră – dacă n-ar fi fost decât faptul că nimeni nu acceptă să moară fără a opune o rezistenţă disperată. Examina în sinea ei problema: dacă voiau să o ucidă pe femeia aceea, trebuia să găsească un mod de-a o face fără a declanşa o luptă violentă, care ar fi lăsat urme pentru o viitoare investigaţie.

Să dispară. Bătrâna trebuia pur şi simplu să dispară; corpul ei nu putea să rămână în cimitir sau părăsit în desiş; după ce străinul va fi constatat că dorinţa îi fusese îndeplinită, se impunea s-o ardă, împrăştiindu-i cenuşa în munţi. Atât în teorie cât şi în practică, Berta i-ar fi ajutat ca pământul acela să redevină fertil.

— La ce vă gândiţi? – îi întrerupse Berta reflecţiile.

— La un foc mare – răspunse soţia primarului. La un foc frumos care să ne încălzească trupurile şi inimile.

— Tot e bine că nu mai suntem în Evul Mediu; ştiţi că unii de pe-aici cred că eu sunt vrăjitoare?

Era imposibil să mintă, altminteri bătrâna ar fi devenit suspicioasă; femeile încuviinţară din cap.

— Dacă am fi fost în Evul Mediu, aţi fi putut să mă ardeţi de vie, aşa, simplu, doar pentru că cineva a hotărât că trebuie să fiu vinovată de ceva.

„Ce-o fi asta?”, gândea patroana hotelului. „Oare ne-o fi trădat cineva? Sau poate că nevasta primarului, acum lângă mine, o fi venit pe-aici mai devreme şi i-o fi povestit totul? Sau poate preotul o fi avut remuşcări şi-o fi venit să i se spovedească unei păcătoase?”

— Vă mulţumesc mult pentru vizită, dar sunt bine, perfect sănătoasă, dispusă să fac toate sacrificiile posibile, inclusiv regimurile astea alimentare idioate, care mă obligă să-mi scad colesterolul, căci doresc să mai trăiesc mult timp.

Berta se ridică şi deschise uşa. Cele două îşi luară rămas-bun. Adunarea din piaţă nu se terminase.

— Îmi pare bine că aţi venit, acum las tricotatul şi mă duc la culcare. Şi, la drept vorbind, eu cred în lupul blestemat; pentru că sunteţi tinere, n-aţi putea rămâne pe-aproape până ce se termină adunarea, ca să vă asiguraţi că nu se-apropie de uşa mea?

Cele două acceptară, îi urară noapte bună şi Berta intră în casă.

— Bătrâna ştie! – spuse în şoaptă patroana hotelului. Cineva a vorbit! N-ai observat pe ce ton ironic vorbea? Nu vezi că ea a priceput că suntem aici ca să o supraveghem?

Soţia primarului era încurcată.

— N-are de unde şti. Nimeni n-ar fi nebun să-i spună. Dacă nu cumva…

— Dacă nu cumva ce?

— Dacă nu cumva e chiar vrăjitoare. Îţi aduci aminte de vântul care a suflat în timp ce stăteam de vorbă?

— Şi totuşi ferestrele erau închise.

Inimile celor două femei se deschiseră şi veacuri de superstiţii reveniră la suprafaţă. Dacă chiar era vrăjitoare, moartea ei, în loc să salveze satul, ar sfârşi prin a-l distruge complet.

Aşa spuneau legendele.

Berta stinse lumina şi continuă să le privească pe cele două femei din colţul ferestrei. Nu ştia dacă trebuia să râdă, să plângă sau, pur şi simplu, să-şi accepte destinul. Avea o singură certitudine. Fusese aleasă ca să moară.

Soţul ei apăruse pe seară şi, spre surprinderea ei, venise însoţit de bunica domnişoarei Prym. Cea dintâi pornire a Bertei a fost gelozia: ce căuta cu femeia aceea? Dar observă cât erau de preocupate privirile celor doi şi o cuprinse disperarea când îi povestiră ce auziseră în sacristie.

Cei doi îi cerură să fugă imediat.

„Se vede treaba că glumiţi”, răspunse Berta. „Cum să fug? Picioarele mele abia pot să mă ducă până la biserica aflată la o sută de metri de-aici, cum vă-nchipuiţi că aş coborî tot drumul din sat? Vă rog, rezolvaţi problema asta sus în cer,

apăraţi-mă! La urma urmelor de ce-mi petrec timpul rugându-mă la toţi sfinţii?”

Era o situaţie mai complicată decât îşi închipuia Berta: Binele şi Răul erau în plină luptă şi nimeni se putea amesteca. Îngerii şi demonii erau în toiul uneia dintre acele bătălii periodice, când condamnă sau salvează regiuni întregi pe o perioadă îndelungată.

„Nu mă interesează; eu nu am cum să mă apar, lupta asta nu-i a mea, n-am cerut să intru în ea.”

Nimeni nu ceruse. Totul începuse cu o eroare de calcul a unui înger de pază, acum doi ani. În timpul unei luări de ostatici, două femei îşi aveau zilele numărate, dar o fetiţă de trei ani trebuia să scape. Fetiţa aceea, se spunea, îşi va mângâia până la urmă tatăl, va face ca el să mai spere în viaţă şi să depăşească teribila suferinţă căreia avea să-i fie supus. Era un om de treabă şi, cu toate că urma să treacă prin momente teribile (nimeni nu ştia motivul, acesta ţinea de un plan al lui Dumnezeu, niciodată pe deplin explicat), avea să sfârşească prin a se recupera. Fata avea să crească marcată de tragedie, dar, după ce avea să împlinească douăzeci de ani, avea să-şi folosească propria suferinţă pentru a uşura durerea celorlalţi. Avea să îndeplinească până la urmă o muncă atât de importantă, încât urma să înrâurească tot globul.

Acesta fusese planul iniţial. Şi totul decurgea foarte bine: poliţia invadase ascunzătoarea, începuseră împuşcăturile, persoanele destinate să fie ucise începuseră să cadă. În acest moment, îngerul de pază al fetiţei – după cum ştia şi Berta, toţi copiii de trei ani îşi văd îngerii şi stau de vorbă cu ei tot timpul – îi făcu un semn să se retragă lângă perete. Dar copiliţa nu înţelese şi se apropie de el ca să audă ce zicea.

Se mişcă doar trei centimetri; destul pentru fi atinsă de un tir mortal. Începând de atunci istoria o apucă pe altă cale; ceea ce era scris să se transforme într-un frumos episod al răscumpărării se preschimbă într-o luptă fără preget.

Diavolul intră în scenă, pretinzând sufletul acelui omplin de ură, neputinţă, dorinţă de răzbunare. Îngerii nu se conformară; era un om bun, fusese ales, chiar dacă profesia lui nu era dintre cele mai recomandabile, ca să-şi ajute fiica să schimbe multe lucruri de pe lume.

Argumentele îngerilor însă nu izbutiseră să mai trezească nici un ecou în mintea lui. Încetul cu încetul, diavolul îi puse stăpânire pe suflet, până ce ajunse să i-l controleze aproape în întregime.

„Aproape în întregime”, repetă Berta. „Aţi spus: «aproape».”

Amândoi îşi confirmară spusa. Mai rămânea o lumină imperceptibilă, pentru că unul dintre îngeri refuzase să renunţe la luptă. Dar nu era niciodată ascultat, până când, noaptea trecută, izbutise să vorbească puţin. Şi instrumentul fusese însăşi domnişoara Prym.

Bunica lui Chantal arătă că tocmai de-aceea se afla acolo: deoarece, dacă exista cineva care putea schimba situaţia, acesta era nepoata ei. Chiar şi aşa, bătălia era mai feroce ca oricând şi un înger al străinului fusese din nou înăbuşit de prezenţa diavolului.

Berta încercă să-i liniştească pe cei doi, care păreau foarte nervoşi; în definitiv, ei erau gata morţi, ea era cea care trebuia să fie îngrijorată. Şi oare nu puteau s-o ajute pe Chantal ca să schimbe totul?

Diavolul lui Chantal era şi el pe cale de-a câştiga bătălia. Când ea mersese în pădure, bunica îl trimisese în căutarea ei pe lupul blestemat – acesta exista cu adevărat şi fierarul nu minţise. Urmărise să trezească bunătatea bărbatului şi reuşise.

Dar, după cât se pare, conversaţia dintre cei doi nu făcuse ca lucrurile să meargă mai bine; amândoi erau personalităţi prea puternice. Acum mai era o singură şansă: ca fata să fi văzut ceea ce îi doreau ei să vadă. Sau mai bine zis: ştiau că ea văzuse deja, dar ceea ce voiau era să înţeleagă.

— Ce anume?

Nu puteau spune; contactul cu cei vii avea şi el o limită, unii diavoli trăgeau cu urechea la ce vorbeau ei acum şi s-ar fi putut să strice totul dacă li s-ar fi cunoscut planul dinainte. Puteau garanta însă că era ceva foarte simplu şi, dacă Chantal ar fi isteaţă – după cum susţinea bunică-sa – ar şti cum să controleze situaţia.

Berta acceptă răspunsul; departe de ea să le pretindă o indiscreţie care o putea costa viaţa, deşi tare-i plăcea să afle secrete. O explicaţie însă tot lipsea, drept care se adresă soţului ei:

— Mi-ai spus să rămân aici, şezând pe scaunul ăsta, vreme de atâţia ani, supraveghind satul, pe motiv că ar putea să intre răul în el. Mi-ai cerut-o cu multă vreme înainte ca îngerul să se zăpăcească şi fetiţa să moară. De ce?

Bărbatul ei răspunse că, într-un fel sau altul, răul tot ar fi trecut prin Viscos, căci el obişnuieşte să-şi facă necontenit rondul pe pământ şi, spre marea-i plăcere, să-i surprindă pe oameni nepregătiţi.

— Nu sunt convinsă.

Nici soţul ei nu era convins, dar ăsta era adevărul. Poate că duelul dintre bine şi rău are loc clipă de clipă în inima fiecărui om, câmpul de bătaie al tuturor îngerilor şi diavolilor; aceştia se luptă pas cu pas, ca să câştige teren, de-a lungul multor milenii, până când, în cele din urmă, una din cele două forţe o va distruge pe deplin pe cealaltă. Şi totuşi, chiar dacă acum trăieşte în plan spiritual, continuă să ignore multe lucruri, mult mai multe chiar decât pe pământ.

— În fine, parcă sunt ceva mai convinsă. Odihniţi-vă acum; dacă o fi să mor, înseamnă că mi-a sunat ceasul.

Berta nu spuse că se simţea cam geloasă şi că i-ar fi plăcut să fie din nou cu soţul ei; bunica lui Chantal fusese mereu una dintre femeile cele mai râvnite din Viscos.

Cei doi plecară totuşi, susţinând că era nevoie să o determine pe fată să înţeleagă corect ceea ce văzuse. Gelozia Bertei spori, dar izbuti să se liniştească, zicându-şi

că soţul ei dorea ca ea să mai trăiască niţel pentru a se putea bucura, fără a-l deranja nimeni, de tovărăşia bunicii domnişoarei Prym.

Cine ştie, poate chiar a doua zi avea să-şi piardă independenţa de care credea el că se bucură. Berta mai cugetă un pic şi se răzgândi: bietul om merita câţiva ani de odihnă, nu o costa nimic să-l lase să creadă că era liber să facă ce-i trecea prin cap – fiind sigură că el îi simţea tare mult lipsa.

Văzându-le pe cele două femei tot acolo, afară, îi trecu prin minte că n-ar fi fost deloc rău să mai hălăduiască puţin prin valea aceea, uitându-se la munţi, asistând la veşnicele conflicte dintre bărbaţi şi femei, dintre copaci şi vânt, dintre îngeri şi diavoli, începu să o cuprindă frica şi încercă să se concentreze asupra altui lucru – poate că mâine va folosi un ghem de lână de altă culoare decât cel cu care lucra, căci faţa de masă avea un aspect cam monoton.

Înainte de sfârşitul adunării din piaţă, ea se şi cufundase în somn, sigură că domnişoara Prym va sfârşi prin a înţelege mesajul, chiar dacă nu avea darul de a vorbi cu spiritele.

— În biserică, într-un loc sfânt, v-am vorbit de necesitatea sacrificiului – zise preotul. Aici, pe pământ profan, cred că sunteţi gata de martiriu.

Mica piaţă, insuficient luminată – era un singur felinar, deşi primarul promisese în timpul campaniei electorale să instaleze mai multe —, era ticsită. Ţărani şi ciobani, cu ochii cârpiţi de somn, deoarece obişnuiau să se culce şi să se trezească o dată cu soarele, păstrau o tăcere respectuoasă şi înfricoşată. Părintele pusese un scaun lângă cruce şi se urcase pe el – aşa încât să poată fi văzut de toată lumea.

— Vreme de secole, Biserica a fost acuzată de lupte nedrepte, adevărul este însă că tot ce-am făcut a fost să supravieţuim ameninţărilor.

— N-am venit aici să ne vorbiţi despre Biserică, părinte – se ridică un glas. Vrem să aflăm ceva despre Viscos.

— Nu trebuie să vă explic că Viscos-ul e ameninţat să dispară de pe hartă, luând totul cu el, pe voi, pământurile, turmele voastre. N-am venit aici nici ca să vorbesc despre Biserică, ci ca să vă spun ceva foarte precis: numai prin sacrificiu şi penitenţă putem ajunge la mântuire. Şi înainte de-a fi iar întrerupt, vorbesc de sacrificiul cuiva anume, de penitenţa tuturora şi de salvarea satului.

— S-ar putea să fie doar o minciună – strigă alt glas.

— Străinul ne va arăta aurul mâine – zise primarul, mulţumit că putea furniza o informaţie de care nici părintele nu luase cunoştinţă. Domnişoara Prym nu vrea să-şi asume singură răspunderea, dar patroana hotelului l-a convins să aducă lingourile aici. Nu vom acţiona decât cu garanţia asta.

Primarul luă cuvântul şi începu să vorbească despre îmbunătăţirile posibile în sat, despre reforme, despre parcul copiilor, despre reducerea impozitelor şi împărţirea bogăţiei proaspăt dobândite.

— În părţi egale – zise cineva.

Era momentul să facă un compromis pe care detesta să-l facă; dar toate privirile se îndreptară către el, oamenii părând a se fi scuturat subit de somnolenţă.

— În părţi egale – confirmă preotul, înainte ca primarul să reacţioneze. Nu aveau altă opţiune: toţi participau cu aceeaşi răspundere şi aceeaşi recompensă, altminteri unul dintre ei ar fi sfârşit în scurt timp prin a denunţa crima – din invidie sau răzbunare. Preotul cunoştea bine aceste două cuvinte.

— Cine va muri?

Primarul explică felul corect în care ajunseseră la alegerea Bertei; suferea mult pentru că-şi pierduse bărbatul, era bătrână, nu avea prieteni, părea nebună aşa cum şedea din zori până-n seară în faţa casei şi nu contribuia cu nimic la dezvoltarea satului. Toţi banii ei, în loc să fi fost investiţi în pământuri sau în oi, aduceau dobânzi de la o bancă dintr-un oraş îndepărtat; singurii care trăgeau foloase de pe urma ei

erau comercianţii, care, asemeni furgonetei cu pâine, veneau săptămânal în sat ca să-şi vândă produsele.

Nici un glas din rândurile mulţimii nu se ridică împotriva alegerii. Primarul fu mulţumit că-i fusese acceptată autoritatea; preotul însă era conştient că împrejurarea asta putea fi un semn deopotrivă bun sau rău, pentru că nu totdeauna tăcerea semnifică un „da” – în general demonstra doar incapacitatea oamenilor de-a reacţiona la momentul potrivit. Dacă cineva nu ar fi fost de acord, mai târziu s-ar chinui la gândul că acceptase fără să vrea, iar urmările ar putea fi grave.

— Simt nevoia ca toţi să fiţi de acord – zise părintele. Trebuie să spuneţi cu glas tare dacă acceptaţi sau nu, pentru ca Dumnezeu să vă audă şi să ştie că are bărbaţi viteji în armata sa. Şi dacă nu credeţi în Dumnezeu, tot vă cer să vă exprimaţi acordul sau dezacordul cu glas tare, astfel încât să ştim cu toţii ce anume gândeşte fiecare dintre noi.

Primarului nu-i plăcu felul în care folosise preotul verbul: „simt nevoia”, zisese el, pe când corect ar fi fost „simţim nevoia” sau „primarul simte nevoia”. După ce avea să se încheie afacerea asta, avea să-şi recupereze autoritatea aşa cum trebuia. Acum însă, ca bun politician, îl lăsase pe preot să acţioneze şi să se expună singur.

— Vreau să spuneţi că sunteţi de acord.

Primul „da” veni de la fierar. Primarul, ca să-şi arate repede curajul, îşi dădu şi el acordul cu glas tare. Încetul cu încetul, fiecare bărbat aflat acolo de faţă spuse cu glas tare că era de acord, până când se angajară cu toţii. Unii erau de acord pentru că doreau ca adunarea să se termine repede şi să se poată întoarce acasă; alţii se gândeau la aur şi la modul cel mai rapid de-a înzestra satul cu bogăţia recent dobândită; alţii plănuiau să le trimită banii copiilor, pentru ca aceştia să nu se mai simtă ruşinaţi în faţa prietenilor din marele oraş; practic, niciunul dintre cei adunaţi acolo nu credea că Viscos-ul şi-ar mai putea

recăpăta gloria pierdută şi-şi doreau numai bogăţia pe care-o meritaseră mereu, dar n-o avuseseră niciodată.

Nimeni însă nu zise „nu”.

— Avem în sat 108 femei şi 173 de bărbaţi continuă preotul. Fiecare locuitor are cel puţin o armă, dat fiind că tradiţia locală cere ca toţi să înveţe să vâneze. Ei bine, mâine în zori de zi, vă veţi lăsa armele, cu un singur cartuş, în sacristia bisericii, îl rog pe primar, care are acasă mai multe puşti, să aducă şi pentru mine una.

— Nu ne lăsăm niciodată armele pe mâini străine – strigă o călăuză de vânătoare. Ele sunt sacre, pretenţioase, personale. Nu pot să fie niciodată folosite de alte persoane.

— Lăsaţi-mă să termin. Am să vă explic cum funcţionează un pluton de execuţie; sunt convocaţi şapte soldaţi ca să tragă în cel condamnat la moarte. Soldaţilor le sunt încredinţate şapte puşti – şase dintre ele sunt încărcate cu gloanţe adevărate, iar una nu are decât un cartuş de manevră. Pulberea explodează la fel, zgomotul e identic, dar nu are plumb care să fie proiectat în direcţia corpului victimei.

Niciunul dintre soldaţi nu ştie care este puşca încărcată cu cartuşul orb. Aşa încât fiecare crede că e a lui şi că numai camarazii ar fi răspunzători pentru moartea acelui ins, bărbat sau femeie, pe care nu-l cunosc, dar în care au fost obligaţi să tragă, în temeiul datoriei militare.

— Toţi se socotesc nevinovaţi – zise moşierul, care până atunci păstrase tăcerea.

— Exact. Mâine voi face şi eu acelaşi lucru: voi scoate plumbul din 87 de cartuşe şi voi lăsa celelalte arme cu muniţie adevărată. Toate armele vor răsuna în acelaşi timp, dar nimeni nu va şti care dintre ele au plumbi în ele; astfel, fiecare dintre dumneavoastră se poate considera nevinovat.

Oricât de osteniţi ar fi fost oamenii, ideea părintelui fu urmată de un suspin de uşurare. Un alt fel de energie se răspândi prin piaţă ca şi cum, de la un ceas la altul, toată istoria aceea şi-ar fi pierdut aerul tragic şi nu mai era vorba

acuma decât de căutarea unei comori ascunse. Fiecare om era absolut convins că arma lui avea să fie încărcată cu un cartuş de manevră, nefiind deci vinovat, dar solidar cu tovarăşii săi, care trebuiau să-şi schimbe în bine vieţile şi satul. Oamenii erau acum foarte însufleţiţi; Viscos devenise un loc unde se întâmplau lucruri deosebite şi importante.

— Singura armă care, puteţi fi siguri, va fi încărcată va fi a mea, pentru că eu nu pot alege de unul singur. Şi nici partea mea din aur nu mi-o voi păstra; dar această hotărâre o iau din alte motive.

Nici de astă dată primarului nu-i plăcu felul cum vorbea preotul. Se comporta de parcă voia ca locuitorii Viscos-ului să înţeleagă că era un om curajos, plin de autoritate şi mărinimie, capabil de orice sacrificiu. Dacă ar fi fost acolo şi nevasta lui, ea ar fi zis că se pregăteşte să-şi depună candidatura la viitoarele alegeri.

„Las' că vine ea ziua de luni”, îşi zise el în sinea lui. Avea să reducă atât de mult taxa pentru biserică, încât preotului avea să-i fie cu neputinţă să mai rămână acolo. În definitiv, era singurul care nu pretindea să se îmbogăţească.

— Şi victima? – întrebă fierarul.

— Va veni – zise preotul. Voi avea eu grijă. Dar am nevoie să fiu însoţit de încă trei inşi.

Cum nimeni nu se oferi, preotul alese trei bărbaţi solizi. Doar unul dintre ei încercă să zică „nu”, dar prietenii săi îl străpunseră cu privirea, iar el se răzgândi rapid.

— Unde vom aduce jertfa? – întrebă moşierul, adresându-i-se direct preotului. Primarul îşi pierdea autoritatea văzând cu ochii şi trebuia să şi-o recupereze numaidecât.

— Hotărârea o iau eu – zise el, aruncându-i o privire furioasă moşierului. Nu vreau ca pământul Viscos-ului să fie pătat de sânge. O vom face mâine, la ora asta, lângă monolitul celtic. Aduceţi-vă lanternele, felinarele, torţele, pentru ca toţi să vadă bine cum ţintesc cu arma, nu cumva să tragă într-o direcţie greşită.

Preotul se dădu jos de pe scaun – adunarea se terminase. Femeile din Viscos auziră din nou zgomot de paşi pe caldarâm, bărbaţii se întorceau acasă, beau ceva, se uitau pe fereastră sau pur şi simplu se prăbuşeau în pat, epuizaţi. Primarul o reîntâlni pe soţia lui care-i istorisi ce auzise acasă la Berta şi cât de tare se speriase. După ce analizară însă cuvânt cu cuvânt – împreună cu patroana hotelului – toate cele spuse atunci, cele două ajunseră la concluzia că bătrâna nu ştia nimic – numai sentimentul vinovăţiei o făcea să vorbească aşa. „Vede strigoi unde nu sunt, ca şi cu lupul blestemat”, comentă ea.

Preotul se întoarse la biserică şi-şi petrecu toată noaptea în rugăciune.

Chantal îşi făcu cafeaua de dimineaţă la pâinea cumpărată în ajun, deoarece furgoneta brutarului nu venea duminica. Se uită pe fereastră şi văzu că bărbaţii din Viscos ieşeau din casele lor ducând câte o armă de vânătoare. Se pregăti să moară, deoarece încă mai era posibil să fi fost ea cea aleasă; nimeni nu-i ciocăni însă la uşă – dimpotrivă, treceau mai departe, intrau în sacristia bisericii şi ieşeau de acolo cu mâinile goale.

Coborî, se duse la hotel şi patroana îi povesti ce se întâmplase noaptea trecută: alegerea victimei, propunerea preotului, pregătirile pentru sacrificiu. Nu mai avea acelaşi ton ostil, iar lucrurile păreau a se schimba în favoarea lui Chantal.

— Vreau să-ţi spun ceva; într-o zi, Viscos-ul îşi va da seama ce ai făcut pentru locuitorii lui.

— Dar străinul va trebui să-şi arate aurul.

— Evident. A şi plecat cu rucsacul gol.

Chantal se hotărî să nu se plimbe prin pădure, deoarece ar fi trebuit să treacă pe la casa Bertei şi i-ar fi fost ruşine să dea ochii cu ea. Se întoarse la ea în cameră şi-şi aminti iar de visul pe care-l avusese.

Seara trecută avusese un vis ciudat: un înger îi încredinţa cele unsprezece lingouri de aur şi-i cerea să le păstreze.

Chantal îi răspundea îngerului că, pentru asta, era nevoie să omoare pe cineva. Îngerul o încredinţa că nici vorbă; dimpotrivă, lingourile dovedeau că aurul nici nu exista.

De aceea îi ceruse patroanei hotelului să stea de vorbă cu străinul; îşi făcuse un plan. Dar, cum totdeauna în viaţă pierduse bătăliile, se îndoia că şi l-ar putea duce la bun sfârşit.

Berta privea cum apune soarele după munţi, când îi văzu pe preot şi pe încă trei bărbaţi apropiindu-se. Se întristă din trei pricini: ştia că i-a sunat ceasul, apoi soţul ei nici măcar nu i se arătase ca să o consoleze (poate de teama a ceea ce i-ar fi dat să audă, poate ruşinat de propria-i neputinţă de-a o salva) şi, în fine, îşi dădea seama că banii pe care-i adunase vor sfârşi prin a intra în buzunarele acţionarilor de la banca unde şi-i depusese, întrucât nu avusese timp să şi-i retragă şi să-i pună pe foc.

Se simţea mulţumită din două pricini: avea să-şi regăsească în sfârşit bărbatul care, la ora aceea, se plimba pesemne cu bunica domnişoarei Prym; şi ultima ei zi de viaţă nu fusese închisă şi friguroasă, ci însorită şi plină de lumină; nu toată lumea are privilegiul să plece definitiv cu o amintire atât de frumoasă.

Preotul făcu un semn ca bărbaţii să rămână la distanţă şi se apropie singur.

— Bună seara-zise ea. Vedeţi ce mare e Dumnezeu că a făcut o natură atât de frumoasă.

„N-au decât să mă ia, dar eu voi lăsa aici tot păcatul lumii.”

— Nu-ţi poţi imagina cât de frumos e Raiul – răspunse preotul, dar ea observă că săgeata ei îl atinsese şi că se străduia acum să-şi păstreze sângele rece.

— Nu ştiu dacă e chiar atât de frumos, nici măcar nu sunt sigură că există: aţi fost dumneavoastră acolo?

— Încă nu. Dar am cunoscut infernul şi ştiu că e groaznic, oricât de atrăgător ar părea văzut de afară.

Ea pricepu că se referea la Viscos.

— Vă înşelaţi, părinte. Aţi fost în Rai, dar nu l-aţi recunoscut. Aşa cum se întâmplă, de altfel, cu mai toţi oamenii de pe lumea aceasta; caută suferinţa în cele mai vesele locuri, deoarece îşi închipuie că nu li se cuvine fericirea.

— S-ar părea că toţi anii petrecuţi aici te-au făcut mai înţeleaptă.

— E mult de când nimeni n-a mai venit să stea de vorbă cu mine, iar acum, curios, toţi au descoperit că exist şi eu. Închipuiţi-vă că, ieri noapte, patroana hotelului şi soţia primarului mi-au făcut cinstea să mă viziteze; astăzi, parohul satului face acelaşi lucru – oare pentru că între timp am devenit o persoană importantă?

— Foarte – zise preotul. Cea mai importantă din sat.

— Am primit vreo moştenire?

— Zece lingouri de aur. Viitoarele generaţii de bărbaţi, femei şi copii îţi vor fi recunoscătoare. S-ar putea chiar să înalţe o statuie în cinstea dumitale.

— Prefer o fântână; pe lângă faptul că înfrumuseţează locul, potoleşte setea drumeţilor şi-i liniştеşte pe cei cu sufletul greu.

— Se va construi o fântână. Ai cuvântul meu de onoare.

Berta socoti că era timpul să termine cu farsele şi trecu direct la subiect:

— Ştiu totul, părinte. Condamnaţi o femeie nevinovată, care nu-şi poate apăra viaţa. Fiţi blestemat, împreună cu pământul acesta şi cu toţi locuitorii lui!

— Amin – consimţi preotul. Vreme de peste douăzeci de ani, am încercat să binecuvântez pământul acesta, dar nimeni nu mi-a auzit îndemnurile, în decursul aceloraşi douăzeci de ani, am încercat să aduc binele în inimile oamenilor, până când am înţeles că Dumnezeu m-a ales să fiu braţul Lui stâng şi să dau pe faţă răul de care sunt capabili. Poate aşa se vor înfricoşa şi se vor întoarce la credinţă.

Berta ar fi vrut să plângă, dar se stăpâni.

— Vorbe frumoase, dar găunoase. Nu sunt decât o explicaţie pentru cruzime şi nedreptate.

— Spre deosebire de toţi ceilalţi, nu o fac pentru bani. Ştiu că e un aur blestemat, ca şi pământul acesta, şi că nu va aduce fericirea nimănui: o fac pentru că mi-a cerut-o Dumnezeu. Mai bine zis: mi-a poruncit, a răspuns rugăciunilor mele.

„Inutil să mai vorbesc”, gândi Berta, în timp ce preotul îşi vâra mâna în buzunar şi scotea nişte pilule.

— Nu vei simţi nimic – zise el. Să intrăm.

— Nici dumneavoastră, nici altcineva din sat nu veţi călca pragul casei mele cât voi fi eu în viaţă. Poate azi, la ultimele ore ale nopţii, va fi deschisă uşa – dar acum nu.

Preotul îi făcu semn unuia dintre bărbaţi şi acesta se apropie cu o sticlă de plastic.

— Ia pastilele astea. Ai să dormi în următoarele ore. Când ai să te trezeşti, o să fii în cer, alături de soţul dumitale.

— Totdeauna am fost alături de soţul meu; şi niciodată n-am luat pastile de somn, în ciuda faptului că sufăr de insomnie.

— Atunci cu atât mai bine, îşi vor face efectul aproape instantaneu.

Soarele dispăruse, umbrele începeau să se lase rapid asupra văii, bisericii, satului.

— Şi dacă nu vreau să le iau?

— Le vei lua oricum.

Se uită la bărbaţii care-l însoţeau şi înţelese că preotul spunea adevărul. Luă pastilele, şi le vârî în gură şi bău toată apa. Apă: fără gust, fără miros, fără culoare – şi totuşi lucrul cel mai important de pe lume. Ca şi ea în momentul acela.

Mai privi o dată munţii, acum acoperiţi total de umbră. Văzu prima stea ivindu-se pe cer şi-şi aminti că avusese o viaţă bună; se născuse şi avea să moară într-o aşezare pe care-o iubea, chiar dacă aşezarea nu-i arăta aceeaşi dragoste —, dar mai avea vreo importanţă? Cine iubeşte aşteptând o recompensă îşi pierde vremea.

Fusese binecuvântată. Nu cunoscuse nici o altă ţară, dar ştia că acolo, în Viscos, se petreceau aceleaşi lucruri care se petreceau pretutindeni. Îşi pierduse soţul iubit, dar Dumnezeu îi dăruise bucuria de-a fi tot alături de el, chiar şi după ce murise. Văzuse apogeul satului, asistase la începutul decadenţei lui şi pleca înainte de a-l vedea pe de-a-ntregul distrus. Îi cunoscuse pe oameni cu defectele şi virtuţile lor şi era încredinţată, în pofida a ceea ce i se întâmpla acum şi-a atâtor încleştări la care soţul ei o asigura că asistase în lumea nevăzută, că bunătatea omenească va triumfa în cele din urmă.

Îi păru rău de preot, de primar, de domnişoara Prym, de fiecare om din Viscos în parte: răul nu avea să aducă niciodată binele, chiar dacă ei credeau contrariul. Când aveau să descopere realitatea, avea să fie prea târziu.

Ducea cu sine un singur regret din viaţă: faptul că nu văzuse niciodată marea. Ştia că există, că era imensă, furioasă şi calmă deopotrivă, dar niciodată nu izbutise să meargă până acolo unde se afla marea, să ia în gură un pic de apă sărată, să simtă nisipul sub tălpile goale, să se cufunde în apa rece ca şi cum s-ar fi întors în pântecele Marii Mame (îşi aduse aminte că celţilor le plăcea termenul acesta).

Afară de asta nu prea avea de ce să se plângă. Era tristă, foarte tristă că trebuia să plece astfel, dar nu voia să se simtă victimă: cu siguranţă o alesese Dumnezeu pentru rolul acela şi era mult mai bine decât alegerea pe care o făcuse tot El în cazul preotului.

— Vreau să-ţi vorbesc despre bine şi despre rău – îl auzi ea zicându-i şi simţind totodată un soi de moleşeală în mâini şi picioare.

— Nu e nevoie. Dumneavoastră nu ştiţi ce e binele. Aţi fost otrăvit de răul care vi s-a făcut, iar acum răspândiţi ciuma asta pe pământul nostru. Nu sunteţi altfel decât străinul care a venit în vizită ca să ne distrugă.

Abia îşi auzi ultimele cuvinte. Se uită la stea şi închise ochii.

Străinul se duse la baia din camera sa de la hotel, spălă cu grijă fiecare lingou de aur şi le puse din nou în rucsacul său vechi şi uzat. Acum două zile ieşise complet din scenă, iar acum se întorcea pentru actul final – trebuia să-şi facă din nou apariţia.

Totul fusese minuţios plănuit: de la alegerea aşezării izolate, cu puţini locuitori, până la ideea de-a avea un complice, astfel încât, dacă lucrurile n-ar fi mers bine, nimeni nu l-ar fi putut acuza de instigare la crimă. Reportofonul, recompensa, paşii prudenţi, prima etapă, când îşi făcuse prieteni printre locuitori, cea de-a doua etapă, când urma să semene groază şi confuzie. Aşa cum făcuse Dumnezeu cu el, avea şi el să facă cu ceilalţi. Aşa cum Dumnezeu îi dăruise binele pentru ca apoi să-l azvârle într-un abis, tot aşa va face şi el cu alţii.

Se îngrijise de cele mai mici amănunte, mai puţin unul: niciodată nu crezuse că planul lui avea să funcţioneze. Era sigur că, atunci când avea să vină ceasul deciziei, un simplu „nu” avea să răstoarne totul, o singură persoană avea să refuze a înfăptui crima, şi această persoană era suficientă pentru a demonstra că nu era totul pierdut. Dacă o persoană ar salva satul, ar fi salvată şi lumea, speranţa ar fi încă posibilă, bunătatea ar fi mai puternică, teroriştii nu erau conştienţi de răul pe care-l pricinuiseră, iertarea ar sfârşi prin a-şi face lucrarea, iar zilele de suferinţă ar fi înlocuite de o amintire tristă, el s-ar putea deprinde să trăiască cu ea şi ar putea să-şi caute din nou fericirea. Pentru acest „nu” pe care i-ar plăcea să-l audă, satul şi-ar primi cele zece lingouri de aur, indiferent de pariul făcut cu tânăra femeie.

Planul său dăduse însă greş. Şi acum era târziu, nu se mai putea răzgândi.

Cineva bătuse la uşă.

— Să mergem – auzi vocea patroanei hotelului. E timpul.

— Cobor acum.

Îşi luă haina, se îmbrăcă şi se întâlni cu patroana în bar.

— Am aurul cu mine – zise el. Dar, ca să nu fie nici un fel de neînţelegeri, trebuie să vă informez că sunt câteva persoane care ştiu unde mă aflu. Dacă v-aţi hotărî cumva să vă schimbaţi victima, puteţi fi siguri că poliţia va veni să mă caute aici; chiar dumneavoastră m-aţi văzut dând multe telefoane.

Patroana hotelului încuviinţă din cap.

Monolitul celtic era la o jumătate de ceas de mers pe jos din Viscos. Secole de-a rândul, oamenii crezuseră că nu era decât o piatră mai aparte, şlefuită de ploaie şi ger, care înainte vreme stătuse în picioare, dar fusese răsturnată pesemne de un trăsnet. Ahab obişnuia să întrunească acolo sfatul orăşenesc, fiindcă stânca servea drept masă naturală, în aer liber.

Până când guvernul trimisese un grup de specialişti ca să facă un releveu al prezenţei celţilor în vale, iar cineva descoperise monumentul. Veniseră apoi arheologii, măsuraseră, calculaseră, discutaseră, săpaseră şi ajunseseră la concluzia că un grup de celţi alesese acel amplasament ca pe un fel de loc sacru, deşi nu se ştia ce ritualuri se practicau acolo. Unii ziceau că era un fel de observator astronomic, alţii dădeau asigurări că în acel loc se săvârşeau ceremonii de fertilitate, în cursul cărora tinere fecioare erau posedate de preoţi. Un grup de savanţi discutase vreme de o săptămână, dar apoi plecase spre alt obiectiv mai interesant, fără a fi ajuns la nici o concluzie asupra descoperirii făcute.

După alegerea sa, primarul încercase să atragă turişti publicând într-un jurnal regional un reportaj despre moştenirea celtică a locuitorilor din Viscos, dar potecile erau dificile şi rarii aventurieri nu găsiseră decât un pietroi prăvălit, pe când alte sate din vale aveau sculpturi, inscripţii, lucruri mult mai interesante. Ideea nu a prins şi, curând, monolitul şi-a reluat funcţia sa dintotdeauna: să

slujească drept masă, la sfârşit de săptămână, pentru picnicurile locale.

În seara aceea, în mai multe case din Viscos se încinseră discuţii, toate din acelaşi motiv: bărbaţii voiau să meargă singuri, femeile pretindeau să ia şi ele parte la „ritualul de sacrificiu”, cum începuseră să numească localnicii crima pe care se pregăteau să o comită. Soţii ziceau că era periculos, nu ştii niciodată ce poate face o armă de foc, femeile insistau zicând că totul nu era decât o manifestare de egoism, că bărbaţii trebuiau să le respecte drepturile, lumea nu mai era cum îşi închipuiau ei. Soţii cedară până la urmă şi femeile îşi sărbătoriră victoria. Acum, către locul acela se îndrepta o procesiune alcătuită din 281 de puncte luminoase, pentru că străinul purta o torţă, iar Berta nu ducea nimic, astfel încât numărul locuitorilor continua să fie reprezentat cu exactitate. Fiecare bărbat ţinea un felinar sau o lanternă într-o mână şi în cealaltă câte o puşcă nearmată, ca să nu se poată declanşa accidental.

Berta era singura care nu era nevoită să meargă; dormea paşnic pe un soi de brancardă improvizată pe care o cărau din greu doi tăietori de lemne. „Bine măcar că nu va trebui să aducem şi înapoi povara asta”, gândea unul din ei. „Căci cu toţi plumbii înfipţi în ea, greutatea i-ar creşte de trei ori.”

Calculase că fiecare cartuş conţinea, în medie, câte şase mici sfere de plumb. Dacă toate armele aduse ar nimeri ţinta, corpul ar fi atins de 522 de bucăţi, în el aflându-se până la urmă mai mult metal decât sânge.

Omul simţi că i se întorcea stomacul pe dos. Nu trebuia să se mai gândească la nimic altceva decât la ziua de luni.

Nimeni nu vorbi pe durata traseului. Nimeni nu se privi în ochi cu ceilalţi, ca şi cum toţi ar fi fost prinşi într-un fel de coşmar pe care abia aşteptau să-l dea uitării cât mai curând cu putinţă. Sosiră abia trăgându-şi sufletele – mai mult din pricina încordării decât a oboselii – şi alcătuiră un semicerc uriaş de lumini pe pajiştea unde se afla monumentul celtic.

Primarul făcu un semn, tăietorii de lemne o dezlegară pe Berta de pe brancardă şi o aşezară culcată pe monolit.

„Aşa nu merge” – se plânse fierarul, amintindu-şi de filmele de război cu soldaţi orbecăind pe jos. E greu să ţinteşti pe cineva culcat.

Tăietorii de lemne o luară pe Berta şi o puseră în poziţie şezând, cu spatele la piatră. Părea poziţia ideală, dar deodată se auzi un glas de femeie suspinând.

— Se uită la noi – zicea ea. Ne vede ce facem.

Era limpede că Berta nu vedea nimic, dar era insuportabil să te uiţi la doamna aceea cu o expresie de bunătate pe chip, dormind cu un zâmbet mulţumit pe buze, şi care în scurt timp avea să fie sfârtecată de o mulţime de mici sfere metalice.

— Întoarceţi-o invers – ordonă primarul, stânjenit şi el de privelişte.

Bombănind, tăietorii de lemne se întoarseră la monolit şi rotiră corpul, punându-l să stea în genunchi pe pământ, cu faţa şi pieptul rezemate de stâncă. Cum era cu neputinţă să o menţină în poziţia asta, a fost nevoie să-i lege o frânghie de încheieturile mâinilor, să o petreacă pe după partea superioară a monumentului şi să o fixeze de partea cealaltă.

Poziţia era acum grotească: femeia stătea în genunchi, cu spatele la ei, cu braţele întinse peste piatră, ca şi cum s-ar fi rugat şi implorat. Cineva protestă iarăşi, dar primarul zise că era timpul să isprăvească treaba. Cu cât mai repede, cu atât mai bine. Fără discursuri sau justificări; toate puteau fi lăsate pentru a doua zi-în bar, pe străzi, în conversaţiile dintre ciobani şi agricultori. Cu certitudine, una din cele trei ieşiri din Viscos avea să fie abandonată multă vreme de-atunci încolo, fiindcă toţi erau obişnuiţi să o vadă acolo pe bătrână – privind munţii şi vorbind de una singură. Tot era bine că satul mai avea două drumuri de ieşire şi în plus o mică scurtătură, cu o scară improvizată, care dădea în drumul de jos.

— Să isprăvim repede treaba – zise primarul, mulţumit că preotul nu mai scotea nici o vorbă şi că autoritatea îi fusese restabilită. Cineva din vale ar putea să vadă luminile şi va vrea să afle ce se întâmplă aici. Pregătiţi-vă puştile, trageţi şi să plecăm.

Fără solemnitate. Îndeplinind o datorie, ca nişte bravi soldaţi care-şi apără aşezarea. Fără ezitări. Era un ordin şi trebuia executat.

Şi, brusc, primarul, fără a apuca să priceapă bine semnificaţia tăcerii preotului, îşi dădu seama că avea să cadă într-o cursă. Dacă într-o bună zi povestea aceasta avea să transpire, toţi aveau să poată spune ceea ce spuneau asasinii din timpul războaielor, şi anume că duceau la îndeplinire ordinele primite. Oare ce se întâmplă, acum, în inimile acelor oameni: era o canalie sau un salvator?

Acum, tocmai în clipa când auzi zgomotul armării puştilor de vânătoare, ţeava îmbucându-se perfect în mecanismul de dare a focului, nu mai putea da înapoi. Îşi imagină zgomotul pe care aveau să-l facă cele 174 de arme, dar dacă ar fi apărut cineva cu gândul de a vedea ce se întâmplase, ei ar fi fost departe de acolo; cu puţin timp înainte de a fi început urcuşul, dăduse ordin ca la coborâre toată lumea să stingă felinarele. Ştiau drumul pe de rost, lumina era necesară doar ca să evite accidentele în momentul tirurilor.

Instinctiv, femeile făcură câţiva paşi îndărăt, iar bărbaţii luară în cătare corpul inert, aflat la o distanţă de vreo cincizeci de metri. Nu puteau rata, erau învăţaţi de mici copii să doboare animale în mişcare şi păsări în zbor.

Primarul se pregăti să dea ordinul de tragere.

— Un moment! – strigă o voce feminină.

Era domnişoara Prym.

— Şi aurul? Aţi văzut aurul?

Puştile fură lăsate în jos, rămânând însă armate; nu, nu văzuseră aurul. Toţi se întoarseră către străin.

Acesta veni încet în faţa puştilor. Puse rucsacul jos şi începu să scoată, unul câte unul, lingourile de aur.

— Iată-l – zise el, întorcându-se la locul său, într-una din extremităţile semicercului.

Domnişoara Prym se deplasă în punctul unde se aflau lingourile şi luă unul.

— E aur – zise ea. Dar vreau să-l verificăm. Să vină aici nouă femei şi fiecare să examineze lingourile care mai sunt pe pământ.

Primarul începea să fie cuprins de nelinişte, aveau să stea în bătaia puştilor, cineva mai nervos putea trage accidental; dar nouă femei – inclusiv soţia lui – merseră unde se afla domnişoara Prym şi făcură ce le ceruse ea.

— Da, e aur – zise soţia primarului, verificând cu grijă obiectul pe care-l ţinea în mâini şi comparându-l cu cele câteva bijuterii ale ei. Văd că are un sigiliu al guvernului, un număr care indică pesemne seria, data la care a fost turnat şi greutatea. Nu ne păcăleşte.

— Atunci ţineţi aurul şi ascultaţi ce am să vă spun.

— Nu avem timp de discursuri, domnişoară Prym – zise primarul. Plecaţi toate de-acolo, ca să ne putem duce treaba la bun sfârşit.

— Taci din gură, idiotule!

Strigătul lui Chantal îi înfricoşa pe toţi. Nimeni nu-şi imagina că cineva în Viscos ar fi putut rosti ceea ce tocmai le fusese dat să audă.

— Ai înnebunit, domnişoară?

— Taci din gură! – strigă ea şi mai tare, tremurând din cap până-n tălpi, cu faţa contorsionată de ură. Dumneata eşti nebun, ai căzut în cursa asta care ne-a dus la condamnare şi la moarte! Eşti iresponsabil!

Primarul avansa către ea, dar îl reţinură doi bărbaţi.

— Să auzim ce are de spus fata asta! – strigă o voce din mulţime. Cu zece minute în plus e totuna!

Zece sau chiar cinci minute nu erau deloc totuna şi fiecare, bărbat sau femeie, ştia că aşa e. Pe măsură ce se confruntau cu situaţia, spaima creştea, simţul vinovăţiei se răspândea, ruşinea câştiga teren, mâinile începeau să

tremure şi căutau cu toţii o scuză ca să se răzgândească. Pe timpul urcuşului, fiecare credea că poartă o armă cu cartuşe oarbe, totul urmând a se termina curând; acum le era teamă că din ţeava puştii aveau să iasă cartuşe adevărate, iar năluca bătrânei – care avea renume de vrăjitoare – avea să bage groază-n ei noaptea.

Sau că cineva avea să vorbească. Sau că părintele nu făcuse ce promisese şi prin urmare toţi aveau să poarte vina.

— Cinci minute – zise primarul, încercând să-i convingă pe toţi că el îi dădea permisiunea, când de fapt tânăra femeie izbutise să-şi impună regulile.

— Am să vorbesc cât vreau eu – zise Chantal, care părea a-şi fi recăpătat calmul, nefiind dispusă să cedeze nici un centimetru, vorbind acum cu o autoritate nemaivăzută. Dar nu va dura mult. E curios să vezi ce se petrece aici, mai cu seamă că, după cum ştim cu toţii, în epoca lui Ahab, se întâmpla adeseori ca prin oraş să treacă oameni care susţineau că au un praf special, capabil să transforme plumbul în aur. Îşi ziceau alchimişti şi cel puţin unul din ei, atunci când Ahab l-a ameninţat că-l ucide, a arătat că spunea adevărul.

Azi vreţi şi voi să faceţi acelaşi lucru: să amestecaţi plumbul cu sânge, siguri fiind că se va transforma în acest aur pe care-l ţineţi în mâini. Pe de o parte, aveţi perfectă dreptate. Pe de alta, aurul, la fel de repede cum v-a ajuns în mâini, tot atât de repede vă va şi dispărea din ele.

Străinul nu pricepea ce spune fata, dar ţinea neapărat ca ea să continue; observa că, într-un ungher întunecat al sufletului, lumina uitată începuse a-i străluci iarăşi.

— Am învăţat cu toţii la şcoală o legendă vestită: cea a regelui Midas. Despre un om care s-a întâlnit cu un zeu şi zeul i-a oferit ce voia. Midas era şi atunci foarte bogat, voia însă şi mai mulţi bani, aşa încât ceru să transforme în aur tot ce atingea.

Daţi-mi voie să vă amintesc ce s-a întâmplat: la început, Midas şi-a transformat în aur mobilele, palatul, tot ce-l înconjura. A muncit o dimineaţă întreagă şi a ajuns să aibă o grădină de aur, pomi de aur, scări de aur. La amiază i s-a făcut foame şi a vrut să mănânce. Când însă a atins pulpa suculentă de miel pe care i-o pregătiseră servitorii, s-a preschimbat şi ea în aur. A ridicat o cupă de vin şi pe loc s-a transformat şi aceasta în aur. Disperat, a dat fuga la soţia lui, rugând-o să-l ajute, căci acum pricepea ce greşeală făcuse; când îi atinse braţul, deveni şi ea o statuie de aur.

Servitorii fugeau care încotro, temându-se să nu li se întâmple la fel. În mai puţin de-o săptămână, Midas muri de foame şi de sete, înconjurat de aur din toate părţile.

— De ce ne spui povestea asta? – întrebă soţia primarului, lăsând jos lingoul de aur şi retrăgându-se către locul unde era bărbatul ei. Ce, a venit un zeu în Viscos şi ne-a dat puterea asta?

— Vă spun povestea asta pentru un simplu motiv; aurul, în sine, nu valorează nimic. Absolut nimic. Nu putem să-l mâncăm, să-l bem, să-l folosim ca să ne cumpărăm animale sau pământuri. Ceea ce valorează e banul; dar cum vom transforma aurul ăsta în bani?

Putem face două lucruri: să-i cerem fierarului să topească lingourile, să le împartă în 280 de părţi egale şi fiecare să se ducă la oraş ca să şi-o schimbe. Numaidecât vom trezi bănuielile autorităţilor, pentru că în valea asta nu există aur şi e foarte ciudat ca toţi locuitorii din Viscos să apară cu un mic lingou. Autorităţile vor deveni suspicioase. Noi vom spune că am descoperit o veche comoară celtică. O anchetă rapidă va dovedi că aurul a fost topit de curând, că aici au fost făcute săpături, că celţii nu aveau aur într-o asemenea cantitate – altminteri şi-ar fi construit în părţile locului o cetate mare şi luxoasă.

— Eşti o fetişcană ignorantă – zise moşierul. O să ducem lingourile exact în starea în care se află, cu marca statului şi

toate celelalte. Le vom schimba la o bancă şi vom împărţi banii între noi.

— Ăsta era al doilea lucru. Primarul ia cele zece lingouri, se duce la bancă şi cere să-i fie schimbate în bani. Casierul nu va pune întrebările pe care oricum le-ar pune dacă fiecare dintre noi s-ar prezenta cu câte un lingou de schimbat; cum primarul este o autoritate, va cere doar documentele de cumpărare a aurului. Primarul va spune că nu le are dar că – aşa cum zice soţia lui – se poate vedea marcajul statului, ceea ce e adevărat. Se pot vedea şi data şi seria.

La data aceea, persoana care ne-a dat aurul va fi departe de-aici. Casierul va cere un răgaz, căci, deşi îl cunoaşte pe primar şi ştie că e cinstit, are nevoie de o autorizaţie ca să elibereze o sumă de bani atât de mare. Va începe prin a întreba cum a apărut aurul. Primarul va spune că a fost dăruit de un străin – în definitiv, primarul nostru e inteligent şi are un răspuns la toate.

Apoi, după ce casierul va vorbi cu şeful său, acesta – chiar dacă nu e deloc suspicios, e totuşi un salariat care nu vrea nici el să-şi asume riscuri inutile – va suna la conducerea băncii. Acolo, nimeni nu-l cunoaşte pe primar şi orice retragere masivă e considerată suspectă; îi cer să aştepte două zile, până când li se confirmă provenienţa lingourilor. Şi ce pot descoperi? Că aurul a fost furat. Sau că a fost cumpărat de un grup urmărit pentru trafic de droguri.

Făcu o pauză. Frica pe care o simţise când încercase prima oară să-şi ia lingoul era acuma frica tuturora. Istoria unui om e istoria întregii omeniri.

— Pentru că aurul are numere de serie. Şi o dată. Aurul acesta este uşor de identificat.

Toţi îşi îndreptară privirile către străin, care rămase impasibil.

— N-are rost să-l întrebăm pe el – zise Chantal Trebuie să credem că spune adevărul, or, cineva care cere să fie comisă o crimă nu merită nici un fel de încredere.

— Putem să-l ţinem aici până când vom schimba aurul în bani – zise fierarul.

Străinul încuviinţă din cap, privind către patroana hotelului.

— Nu ne putem atinge de el. Are pesemne prieteni puternici. A telefonat în faţa mea mai multor persoane, şi-a rezervat bilete; dacă dispare, se va şti că a fost sechestrat şi vor veni la Viscos în căutarea lui.

Chantal puse jos lingoul de aur şi plecă de pe linia de tir. Celelalte femei făcură la fel.

— Puteţi trage, dacă vreţi. Cum ştiu însă că totul este o cursă a străinului, nu vreau să particip la crima asta.

— Nu ştii nimic! – zise moşierul.

— Dar dacă am dreptate, în scurt timp primarul o să fie în spatele gratiilor şi la Viscos vor veni oameni ca să afle cine a furat comoara asta. Cineva o să trebuiască să dea explicaţii, şi nu eu voi fi aceea.

Totuşi promit să tac; voi spune doar că nu ştiu ce s-a întâmplat. În plus, primarul este un om pe care-l cunoaştem – nu ca străinul care va pleca din Viscos mâine. S-ar putea să-şi asume el toată vina şi să spună că a furat aurul de la cineva care a venit aici şi a rămas în Viscos o săptămână. Va fi socotit de noi toţi un erou, crima nu va fi descoperită niciodată şi noi vom continua să ne trăim mai departe vieţile – într-un fel sau altul – fără aur.

— Aşa o să fac! – zise primarul, conştient că totul era o născocire a nebunei ăleia.

Se şi auzi între timp primul zgomot al unei puşti frânte la loc.

— Aveţi încredere în mine! – striga primarul, îmi asum eu riscul!

Răspunsul a fost însă alt zgomot, şi încă unul, şi zgomotele păreau a se molipsi unele de la altele, până ce aproape toate puştile au fost frânte; de când se putea pune bază pe făgăduielile unui politician? Doar cea a primarului şi a preotului rămăseseră în poziţie de tragere; una era

îndreptată spre domnişoara Prym, cealaltă spre Berta. Dar tăietorul de lemne – cel care mai înainte îşi imaginase mulţimea plumbilor ce aveau să străpungă trupul bătrânei – văzu cum stăteau lucrurile, se duse la ei şi le smulse puştile din mâini: primarul nu era nebun ca să comită o crimă doar din răzbunare, părintele nu se pricepea deloc la arme şi putea rata ţinta.

Domnişoara Prym avea dreptate: e foarte riscant să ai încredere în alţii. Părea că, brusc, îşi dăduseră cu toţii seama de asta, deoarece oamenii începeau să plece din luminiş, începând cu cei mai bătrâni şi terminând cu cei mai tineri.

Într-o tăcere deplină, o porniră pe coastă în jos, încercând să se gândească la vreme, la oile care trebuiau tunse, la câmpul care trebuia să fie arat iarăşi, la sezonul de vânătoare care stătea să înceapă. Nimic despre cele întâmplate, pentru că Viscos-ul e un sat pierdut în timp, unde toate zilele sunt la fel.

Fiecare îşi zicea în sinea lui că acel sfârşit de săptămână nu fusese decât un vis.

Ori un coşmar.

Numai trei persoane şi două felinare mai rămăseseră în luminiş – una dintre ele dormind legată de o piatră.

— Iată aurul satului dumitale – i se adresă lui Chantal străinul. Am rămas deci fără el şi fără răspunsul căutat.

— Nu e al satului: e al meu. La fel ca şi lingoul de lângă stânca în formă de Y. Şi dumneata mă vei însoţi ca să-l transform în bani; nu cred în nici o vorbă din ce spui.

— Ştii bine că nu aveam să fac ceea ce ziceai. Cât despre dispreţul dumitale faţă de mine: la drept vorbind, e dispreţul faţă de dumneata însăţi. Ar trebui să-mi fii recunoscătoare pentru cele întâmplate, deoarece, arătându-ţi aurul, ţi-am oferit mai mult decât o posibilitate de a te îmbogăţi.

Eu te-am obligat să acţionezi, să încetezi să te tot plângi de toate şi să iei o atitudine.

— Foarte generos din partea dumitale – continuă Chantal, cu ironie în glas. De la bun început ţi-aş fi putut spune câte ceva despre firea omenească; deşi Viscos e o aşezare în declin, a avut un trecut plin de glorie şi înţelepciune. Aş fi putut să-ţi dau răspunsul pe care-l căutai, dacă mi-aş fi amintit de asta.

Chantal se duse să o dezlege pe Berta; văzu că fusese rănită la cap, poate din cauza poziţiei în care-i puseseră capul pe piatră; dar nu era ceva grav. Problema, acum, era să rămână acolo până dimineaţa, aşteptând-o să se trezească.

— Poţi să-mi dai acum răspunsul acela? – întrebă bărbatul.

— Cred că ţi-am şi povestit ceva despre întâlnirea dintre Sfântul Savin şi Ahab.

— Sigur. Sfântul a venit, a stat puţin de vorbă cu el şi până la urmă arabul s-a convertit pentru că s-a convins că sfântul era mai curajos decât el.

— Aşa e. Afară de faptul că, înainte de a se culca, au mai stat un pic de vorbă, cu toate că Ahab începuse să-şi ascută pumnalul chiar din clipa în care Sfântul Savin păşise în casa lui. Încredinţat că lumea era doar un reflex al propriei sale fiinţe, se hotărî să-l provoace şi-l întrebă:

— Dacă acum ar intra aici cea mai frumoasă prostituată din cetate, ai reuşi să gândeşti că nu e frumoasă şi seducătoare?

— Nu. Dar aş izbuti să mă stăpânesc – răspunse sfântul.

— Şi dacă ţi-aş oferi mulţi bani de aur ca să-ţi părăseşti muntele şi să ni te alături, ai izbuti să priveşti aurul ăsta ca pe nişte pietre?

— Nu, dar aş izbuti să mă stăpânesc.

— Şi dacă ai fi căutat de doi fraţi, unul care te urăşte, altul care vede în tine un sfânt, ai izbuti să-i socoteşti ca fiind deopotrivă?

— Chiar dacă aş suferi, aş izbuti să mă stăpânesc şi i-aş trata pe amândoi la fel.

Chantal făcu o pauză.

— Se zice că dialogul acesta a fost important pentru ca Ahab să accepte să se convertească.

Străinul nu avea nevoie ca Chantal să-i explice povestea; Savin şi Ahab aveau aceleaşi instincte în ei se luptau binele şi răul, întocmai cum se luptau în toate sufletele de pe faţa pământului. Când Ahab înţelesese că Savin era la fel cu el, înţelesese şi că el însuşi era la fel cu Savin.

Totul era o chestiune de stăpânire. Şi de alegere.

Nimic altceva.

Chantal privi pentru ultima oară valea, munţii, pădurile pe unde obişnuia să se plimbe în copilărie şi simţi în gură gustul apei cristaline, al legumelor proaspăt culese, al vinului de casă, făcut din cei mai buni struguri din regiune şi păstrat cu cea mai mare grijă de către locuitori, pentru ca nici un turist să nu-l descopere – deoarece producţia era prea mică spre a permite exportul, dar banii l-ar fi putut face pe producător să se răzgândească.

Se întorsese doar ca să-şi ia rămas-bun de la Berta; era îmbrăcată în hainele ei obişnuite, aşa încât nimeni să nu poată descoperi, în scurta ei oprire în sat, că devenise o femeie bogată: străinul avusese grijă de tot ce trebuia, semnase actele necesare transferului de proprietate asupra metalului preţios, astfel încât să poată fi vândut şi banii depuşi în contul recent deschis pe numele domnişoarei Prym. Casierul de la bancă îi privise pe cei doi cu o discreţie exagerată şi nu pusese nici o întrebare în afara celor strict necesare pentru ca să poată fi efectuate tranzacţiile. Chantal era sigură însă că ştia ce gândeşte: în faţa lui era amanta tânără a unui bărbat mai în vârstă.

„Ce sentiment plăcut”, îşi reaminti ea. După aprecierea casierului de la bancă, se vede că ea era atât de bună la pat, încât valora toată suma aceea uriaşă de bani.

Se întâlni cu câţiva consăteni; nimeni nu ştia că avea să plece şi o salutară ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca şi cum Viscos-ul n-ar fi avut niciodată parte de vizita

diavolului. Le întoarse saluturile, prefăcându-se la rându-i că ziua aceea era la fel cu toate celelalte din viaţa ei.

Nu ştia cât de mult se schimbase datorită tuturor lucrurilor pe care le descoperise despre sine însăşi; avea însă destul timp ca să afle. Berta şedea în faţa casei – nu ca să mai supravegheze răul, ci pentru că nu ştia să facă altceva în viaţă.

— Se va construi o fântână în cinstea mea zise ea. E preţul tăcerii mele. Deşi ştiu bine că nu va dura mult şi nici nu va potoli setea multora, pentru că Viscos-ul e condamnat oricum ai lua-o: nu din pricina unui diavol care s-a ivit pe-aici, ci din pricina vremurilor în care trăim.

Chantal o întrebă cum era fântâna; Berta o gândise ca pe un soare din care apa curgea pe gura unui broscoi râios – ea era soarele, preotul era broscoiul râios.

— Eu le potolesc setea de lumină şi aşa am să rămân cât va sta în picioare fântâna.

Primarul se plânsese de cheltuieli, dar Berta nici nu voise s-audă, iar acum nici n-aveau altă alegere; se hotărâse ca lucrările să înceapă săptămâna viitoare.

— Şi tu, fata mea, ai să faci, în sfârşit, ceea ce ţi-am sugerat. Un lucru pot să-ţi spun cu toată certitudinea: viaţa poate fi scurtă sau lungă, după felul cum o trăim.

Chantal zâmbi, o sărută şi aruncă o ultimă privire asupra înălţimilor din Viscos. Bătrâna avea dreptate: nu avea timp de pierdut, deşi nădăjduia să aibă parte de o viaţă lungă.

SFÂRŞIT